

Groen- en Recreatiegebieden in de gemeente Haarlemmermeer

Doelen en ambities,
uitvoering van het beleid,
benutting en beleving

Feitenrapport

Rekenkamercommissie Haarlemmermeer

november 2012
eindversie

Groen- en Recreatiegebieden in de gemeente Haarlemmermeer

Doelen en ambities,
uitvoering van het beleid,
benutting en beleving

Eindversie

Feitenrapport

Rekenkamercommissie Haarlemmermeer

november 2012

eindversie

INHOUD**BLAD**

1	AANLEIDING EN DOELSTELLING	3
1.1	Aanleiding onderzoek Groen- en Recreatiegebieden	3
1.2	Centrale vragen rekenkameronderzoek	3
1.3	De grootschalige groengebieden in de Haarlemmermeer: een overzicht	4
1.4	Normenkader	7
1.5	Onderzoeksverantwoording	8
1.5.1	Schriftelijke bronnen, interviews en vakmatige beoordeling	8
1.5.2	Keuze van referentiegemeenten voor een vergelijking van doelen	8
1.5.3	Keuze van case studies grootschalige groengebieden	9
1.6	Leeswijzer	9
2	DOELSTELLINGEN, BELEID EN PROGRAMMA'S	10
2.1	Inleiding	10
2.2	Aanleg: kwantitatieve doelen en beleid	11
2.3	Gebruik toegankelijkheid en variatie: kwalitatieve doelen en beleid	12
2.4	Beleid op het gebied van beheer, onderhoud en exploitatie	12
2.5	Financiële verankering van het beleid	13
2.5.1	Aanleg van nieuwe gebieden	14
2.5.2	Beheer en onderhoud	18
2.6	Vergelijking met doelen en beleid van referentiegemeenten	19
2.6.1	Zoetermeer: doelstellingen op basis van prestatie-indicatoren	19
2.6.2	Zaanstad	20
2.6.3	Bevindingen uit de vergelijking met de referentiegemeenten	21
2.7	Samenvatting bevindingen doelstellingen, beleid en programma's	22
3	ORGANISATIE, SAMENWERKING EN UITVOERING	23
3.1	Inleiding	23
3.2	Organisatie van het groenbeleid	23
3.2.1	In de lijnorganisatie	23
3.2.2	In de projectorganisatie	24
3.3	Samenwerking en afspraken met andere organisaties binnen het groenbeleid	25
3.4	Uitvoering: output in relatie tot programmadoelstellingen	26
3.4.1	Realisatie van grootschalige groengebieden	26
3.4.2	Toegankelijkheid, gebruiksmogelijkheden, diversiteit: veel aandacht, maar weinig harde normen	29
3.4.3	Beheer, onderhoud en exploitatie	29
3.5	Samenvatting bevindingen organisatie, samenwerking, uitvoering	32
4	GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN /OUTCOME	34
4.1	Inleiding	34
4.2	Kwantiteit van het aanbod in relatie tot bevolkingsconcentraties	34
4.3	Toegankelijkheid / Bereikbaarheid	36
4.4	Diversiteit	41
4.5	Tevredenheid/Daadwerkelijk gebruik	44
4.6	Samenvatting bevindingen gebruiksmogelijkheden	46

5	INFORMATIE AAN / TOEZICHT DOOR DE RAAD	47
5.1	Kaderstelling	47
5.1.1	Beleid	47
5.1.2	Uitvoering	48
5.2	Informatievoorziening	49
5.2.1	Over de voortgang van het beleid en projecten	49
5.2.2	Over de financiën	50
5.3	Samenvatting bevindingen informatie aan /Toezicht door de Raad	50
6	CONCLUSIES	51
6.1	Beleid en Doelen	51
6.2	Organisatie, samenwerking en uitvoering (doelmatigheid)	51
6.3	Realisatie van de doelstellingen / gebruiksmogelijkheden (outcome/doeltreffendheid)	52
6.4	Toezicht door en informatie aan de Raad	53
6.5	Tot slot: de hoofdvragen in het licht van de bevindingen	53

BIJLAGEN

1. Gebruikte documentatie
2. Geïnterviewde personen
3. Samenvatting van beleidsdocumenten
4. Overzicht van de voorgenomen en gerealiseerde acties in de jaarstukken

1 AANLEIDING EN DOELSTELLING

1.1 Aanleiding onderzoek Groen- en Recreatiegebieden

De gemeente Haarlemmermeer heeft een aantal grootschalige groen- en recreatiegebieden die zijn aangelegd om (actieve) recreatiemogelijkheden te bieden aan de vele inwoners in en om de gemeente. De gemeente wist zijn reputatie als groene gemeente te bekronen met de Floriade in 2002. Toch spelen er rondom het groenbeleid in de gemeente Haarlemmermeer de laatste jaren diverse vragen en kwesties. Al sinds 2008 worden deze met een zekere regelmaat naar voren gebracht door verschillende raadsfracties. De vragen betreffen het tempo van de ontwikkeling van groengebieden in de Haarlemmermeer, dat achterblijft bij eerdere ambities. Momenteel is minder dan de helft van het aantal hectares gerealiseerd ten opzichte van wat er in 2000 en 2007 was afgesproken. Ook is er bij sommige raadsfracties onvoldoende zicht op de stand van zaken, zowel voor wat betreft het halen van de beleidsdoelstellingen als de doelmatigheid van realisatie en beheer. Ook leven er geluiden dat de bereikbaarheid per fiets vanuit de woonwijken en de benutting van de grootschalige groen- en recreatiegebieden te wensen overlaat. Deze vragen en kwesties worden pregnanter in een context van bezuinigingen van de Rijksoverheid op groen en verdere groei van het aantal bedrijven, woningen en inwoners van de gemeente Haarlemmermeer. Goed en voldoende bruikbaar groen is van groot belang voor de 'quality of life' voor de inwoners van de regio.

Voor u ligt het onderzoek van de Rekenkamercommissie van de gemeente naar de grootschalige groen- en recreatiegebieden buiten de bebouwde kom. In het onderzoek worden ambities van de gemeente onder de loep genomen en wordt gekeken wat er van die ambities is en wordt gerealiseerd. Daarbij gaat het zowel om de realisatie van nieuwe gebieden als om beheer, onderhoud en exploitatie van bestaande gebieden. Aspecten van doelmatigheid (efficiëntie) en doeltreffendheid (effectiviteit) worden beide behandeld. Een groot aantal partijen is in de Haarlemmermeer betrokken bij het grootschalige groenbeleid. Behalve de gemeente zelf zijn bijvoorbeeld Staatsbosbeheer, Provincie Noord-Holland, de Stichting Mainport en Groen en het recreatieschap Spaarnwoude betrokken. Daarom is de samenwerking met een aantal van deze partijen eveneens onderwerp van onderzoek. Een vierde onderdeel van het onderzoek vormen de daadwerkelijke gebruiksmogelijkheden en benutting van het grootschalige groen.

1.2 Centrale vragen rekenkameronderzoek

Dit onderzoek gaat in op de volgende vragen:

- Wat is het beleid van de gemeente, gericht op grootschalige groen- en recreatiegebieden? Welke doelen/ambities heeft de gemeente gesteld op het gebied van grootschalig groen en recreatie? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de realisatie van het beleid en de geformuleerde doelen/ambities? (=doeltreffendheid)
- Hoeveel budget is er beschikbaar voor de uitvoering van het beleid? Welke budgetten heeft de gemeente aan de afzonderlijke doelen/ambities gehangen? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de gemaakte kosten en opbrengsten? (=doelmatigheid)
- Wat is de huidige stand van zaken wat betreft de benutting en bereikbaarheid van de grootschalige groen- en recreatiegebieden? Wat zijn de wensen van gebruikers en potentiële gebruikers van deze gebieden en hoe ervaren zij ze? (= klanttevredenheid)

Daarnaast heeft de RKC nog twee aanvullende vragen geformuleerd:

- Welke partijen zijn in- en extern betrokken bij de realisatie en het beheer van de grootschalige groen- en recreatiegebieden? Hoe verloopt de interne organisatie en afstemming evenals de samenwerking

van de gemeente met externe partijen? Zijn taken en verantwoordelijkheden voor gemeente en externe partners helder en efficiënt?

- Heeft de Raad voldoende informatie over realisatie en onderhoud van grootschalige groen- en recreatiegebieden om zijn kaderstellende en controlerende taak te vervullen? (= informatievoorziening Raad)

1.3 De grootschalige groengebieden in de Haarlemmermeer: een overzicht

De Gemeente Haarlemmermeer kent op dit moment 12 grootschalige groen- en recreatiegebieden met verschillende beheerders. Park Zwanenburg, Boseilanden 2e fase, Zwaanshoek Noord en Groene Carré (Vijfhuizen, Buitenschot) zijn nog onvoltooid. Met de aanleg van fase 1 van Park21 wordt binnenkort begonnen, nadat de Gemeenteraad in 2012 hiervoor groen licht heeft gegeven. Met 'Badhoevedorp' en het Geniepark moet nog worden begonnen.

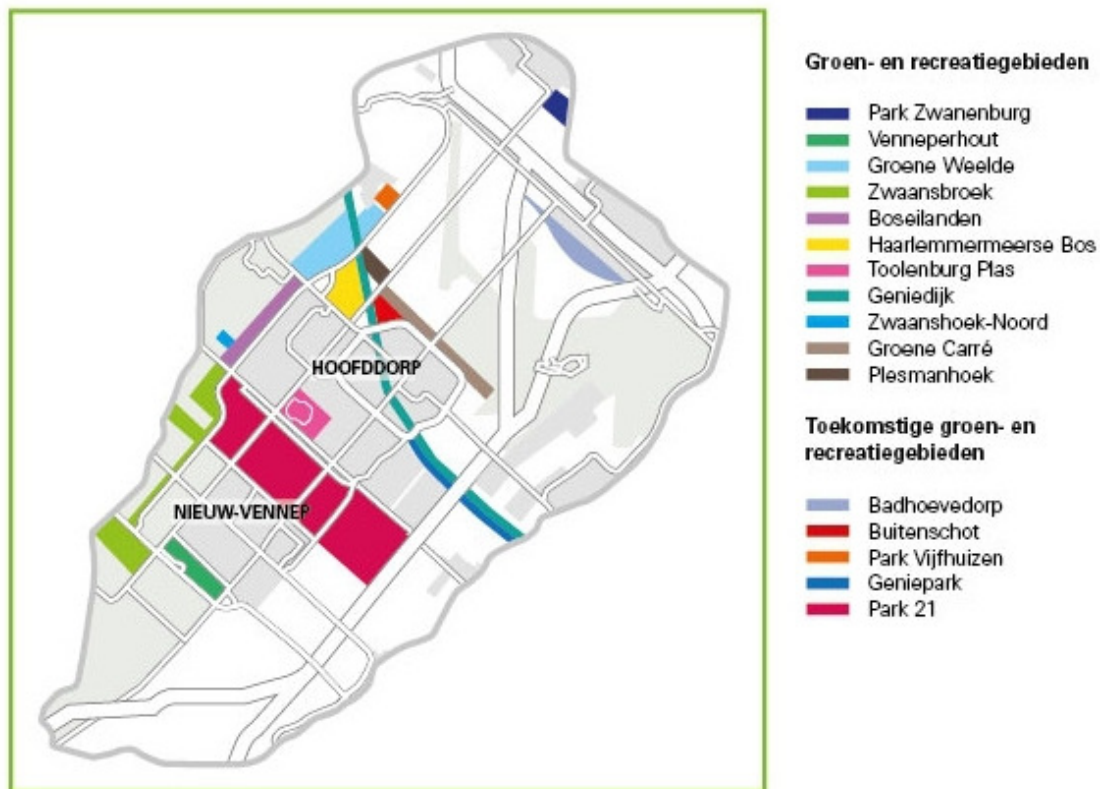
Van de twaalf bestaande grootschalige groen- en recreatiegebieden vallen er vier volledig onder de verantwoordelijkheid van de gemeente Haarlemmermeer. Het Haarlemmermeersebos en de Toolenburgerplas zijn daarvan verreweg de grootste, samen goed voor ongeveer 200ha. Zes van de twaalf vallen gedeeltelijk via een getrapte verantwoordelijkheid (via de gemeenschappelijke regeling voor het Recreatieschap Spaarnwoude) onder de zeggenschap van de gemeente Haarlemmermeer. Twee gebieden vallen onder het beheer van Staatsbosbeheer. Voor de toekomst staan er nog vier nieuwe gebieden in de planning en sommige bestaande gebieden worden uitgebreid. Voor deze nieuwe gebieden zijn nog geen harde afspraken over de beherende partij, noch over de bekostiging ervan. De gemeente stuurt aan op een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij de gemeente Haarlemmermeer een deel betaalt, zoals in de Gemeenschappelijke Regeling van het recreatieschap. In het volgende schema staan de verantwoordelijkheden voor het beheer nog eens uitgedrukt in aantallen grootschalige groen- en recreatiegebieden en in hectares te beheren groen.

*Groen- en recreatiegebieden in de gemeente Haarlemmermeer
naar functie, jaar van opening, oppervlakte en verantwoordelijke organisatie*

Gebied	Functie/attracties/voorzieningen	Opening	Oppervlakte Bestaand	Nog te realiseren	Verantwoordelijkheid Beheer
Park Zwanenburg	Dorpspark, speelplaatsen, mountainbike circuit, evenemententerrein	2011	35 ha	1 ha (prov en gem)	Recreatieschap Spaarnwoude
Venneperhout	Stadsbos met speelelementen, jeugdland-terrein, uitzichtheuvels, evenementen	2003/09	80 ha		Staatsbosbeheer
Groene Weelde	Stadsbos met Big Spotters Hill, horeca, bijenpark, evenementen, Golfbaan, Expo centrum	1999/03	150 ha	0	Recreatieschap
Zwaansbroek	Bosgebied, in verschillende delen	2009	180ha	0	Staatsbosbeheer
Boseilanden	Stadsrand / stads bos met speelelementen, uitzicht-heuvels	2009/14	70 ha	Fietsverbinding (door provincie en gemeente)	Recreatieschap

Haarlemmer-meerse Bos	Stadspark met recreatieplas en horeca, museum, speelplaatsen, natuurroutes, evenementen	1979	115 ha (waarvan grote plas 25 ha)	0	Gemeente Haarlemmermeer
Toolenburger Plas	Stadspark met recreatieplas met horeca, evenementen, speelplaatsen, oever-zwaluweiland, onderwater-duikpark	2010	85 ha (waarvan plas 30 ha)	0	Gemeente Haarlemmermeer
Geniedijk	Cultuurhistorie, verbindend landschappelijk en recreatief element, o.m. 3 forten en kleinere versterkingen, horeca, molen	1897	~ 16 km	Recreatieve verbindingen (brug A4, provincie)	Gemeente Haarlemmermeer
Zwaanshoek-Noord	Dorpspark, speelplaatsen, begraafplaats	2009/14	~ 5 ha	Ca. 30 ha (prov en gem)	Recreatieschap
Buitenschot (gr. carré Zuid)	Stadsrand/buffergebied, grondgeluidsdemping d.m.v. landart grondribbels, speelplaatsen, kunst-objecten	2011/13	35 ha	0	Recreatieschap
Plesmanhoek (gr. carré Zuid)	Recreatief-agrarisch gebied, historische gewassen	2011	30 ha	0	Recreatieschap
Groene Carré Zuid (overig)	Stadsrand/ buffergebied, uitzichtheuvels	2000	64 ha	0	Recreatieschap
Nog te realiseren gebieden:					
Badhoevedorp (de 'Buik')	Stadsrandzone, ecologie, sportvelden, bij omgelegde A9	ntb	0	10 ha groen	Nog niet bepaald; mogelijk gemeente
Park Vijfhuizen (Groene Carré – West)	Dorpspark, speelplaats, evenementen, rietmoeras-labyrint	2014	0	23 ha	Recreatieschap
Geniepark Onderdeel Stelling Amsterdam	Stadsrand parkzone, cultuurhistorie, horeca, evenementen	ntb	0	125 ha	Nog niet bepaald, mogelijk gemeente Haarlemmermeer
Park 21	Landschapsgebied van bruto 1000 ha met ca. 300 ha Parkbos, ca. 80 ha Recreatieplas, verbrede landbouw, Sport, Leisure	2014 e.v.	2013 start aanleg Deelgebied 1 van de Parklaag (28 ha) plus 10,5 ha sport-complex	380 ha parkgebied en recreatieplas; recreatiefmedegebruik landbouw-gebied	Nog niet bepaald, mogelijk gemeente, recreatieschap e.a. partners

Grootschalig Groen- en Recreatiegebieden in de Haarlemmermeer¹

Bron: website gemeente Haarlemmermeer

NB. Inmiddels is 'Buitenschot' niet meer toekomstig en onderdeel van de bestaande recreatiegebieden.

¹ In 2012 is Buitenschot opengesteld en behoort dus niet meer tot de categorie 'toekomstig'.

1.4 Normenkader

Om uitspraken te kunnen doen over het grootschalige groen- en recreatiebeleid is een meetlat c.q. normenkader ontwikkeld waartegen het proces is afgezet. Dit normenkader is gekoppeld aan de geformuleerde onderzoeksvragen. Per onderzoeksvraag zijn een aantal normen vastgesteld op basis waarvan een geobjectiveerd en gemotiveerd oordeel wordt gegeven over de huidige stand van zaken.

Het normenkader is gebaseerd op:

- Het relevante beleid van de gemeente Haarlemmermeer en de hieraan gekoppelde uitvoering ervan.
- De studie van de Stichting Recreatie (2008); Haarlemmermeer: meer waard met meer groen, waarin aan de hand van een aantal normen wordt geanalyseerd hoe het zit met kwaliteit, kwantiteit en diversiteit van het groen in de gemeente Haarlemmermeer.
- Daar waar lokale normen ontbreken, maken we gebruik van landelijke richtlijnen en benchmarking.

1. Doelstellingen en beleid

- De gemeente Haarlemmermeer heeft een uitgewerkt groenbeleid met daarin een visie op grootschalige groene natuur- en recreatiegebieden en de functie die deze moeten vervullen.
- Deze visie is vertaald naar concreet beleid en doelstellingen, zowel qua omvang en ligging als wat betreft kwaliteit in al zijn dimensies (onder meer gebruiksmogelijkheden, toegankelijkheid, landschappelijke waarde, diversiteit, enzovoort. De vertaling van het beleid is dusdanig geformuleerd dat erop gemonitord en gestuurd kan worden.
- De gemeente heeft in beeld of het aanbod aan (grootschalige) natuur- en recreatiegebieden aansluit op de vraag vanuit de gebruikers (huidige gebruikers en eventuele potentiële gebruikers) en stemt haar beleid hierop af.
- De financiële middelen om uitwerking en uitvoering te geven aan het grootschalig groen- en recreatiebeleid zijn structureel geborgd, zowel voor aanleg van nieuwe gebieden als voor beheer en onderhoud.
- Tussentijdse wijzigingen in doelen en beleidsuitgangspunten zijn vastgelegd en waar nodig bestuurlijk geaccordeerd.

2. Organisatie, samenwerking en uitvoering (output/doelmatigheid)

Organisatie

- De uitvoering van het grootschalig groen- en recreatiebeleid is in de organisatie verankerd. Rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn helder omschreven.

Samenwerking

- De gemeente en de overige eigenaren/beheerders van natuur- en recreatiegebieden werken samen waar dit bij aanleg en onderhoud meerwaarde heeft of tot synergie en kostenbesparingen leidt.
- Er zijn tussen gemeente en relevante partners en uitvoerders bij aanleg en beheer duidelijke afspraken gemaakt over wie wat doet, wanneer en tegen welke kosten.

Uitvoering

- De gemeente voert het beleid voor de grootschalige natuur- en recreatiegebieden uit conform de door de gemeenteraad vastgestelde doelen en randvoorwaarden.
- De doelstellingen en ambities zijn vertaald in uitvoeringsplannen, zowel op het gebied van nieuw aan te leggen groen als op het gebied van beheer/onderhoud/exploitatie van bestaand groen.

- De gemeente beschikt over kengetallen (bijvoorbeeld ook benchmarkgegevens) of andere sturingsinformatie die gebruikt kunnen worden als richtlijn bij het efficiënt aanleggen en onderhouden van deze gebieden.
- Aanpassingen in ambities, doelen en uitgangspunten zijn vertaald in aangepaste uitvoeringsplannen.

3. Realisatie van de doelstellingen / gebruiksmogelijkheden (outcome/doeltreffendheid)

- Het gemeentelijke beleid voor de grootschalige groene natuur- en recreatiegebieden leidt tot een verwezenlijking van de doelen en ambities die de gemeente met dit beleid heeft, zoals een tijdige realisatie van de gewenste gebieden, maar ook toegankelijkheid, diversiteit en gebruiksmogelijkheden.
- Zowel de kwantiteit als de kwaliteit (gebruiksmogelijkheden) en bereikbaarheid van groene natuur- en recreatiegebieden is in lijn met meer algemeen/landelijk gehanteerde normen.

4. Toezicht door en informatie aan de Raad

- Het beleid gericht op grootschalige groen- en recreatiegebieden is bestuurlijk verankerd (blijkend uit vastgestelde visie/beleidsplan/uitvoeringsplan o.i.d.).
- De Raad heeft afspraken gemaakt met het College over de wijze waarop zij geïnformeerd wil worden over de uitvoering van het beleid voor de groene natuur- en recreatiegebieden; en beschikt over voldoende informatie om haar rol te vervullen, te kunnen controleren op voortgang en indien nodig te kunnen bijsturen.
- De financiële middelen voor zowel aanleg als beheer en onderhoud zijn gebaseerd op adequate onderbouwingen en ook voor de langere termijn gewaarborgd.

1.5 Onderzoeksverantwoording

1.5.1 Schriftelijke bronnen, interviews en vakmatige beoordeling

Voor de beantwoording van de vragen zijn verschillende bronnen gebruikt. Na een intake van de vragen van de Rekenkamercommissie is gestart met de bestudering van de documenten en rapportages over de onderwerpen van onderzoek. Bijlage 1 is een overzicht van de gebruikte documenten. Op basis daarvan is getracht de vragen zo goed mogelijk te beantwoorden. De 'gaten' in de informatie vormden de basis voor de vragen in de interviews met een aantal personen en instanties. Bijlage 2 geeft een overzicht van de geïnterviewden. Het onderwerp 'toezicht door en informatie aan de Raad' was tevens onderwerp van een groepsgesprek met vertegenwoordigers uit de verschillende raadsfracties op 25 september 2012. Van alle gesprekken zijn verslagen gemaakt en ter verificatie voorgelegd aan de geïnterviewden.

Voor het onderwerp 'gebruiksmogelijkheden' is gebruik gemaakt van informatie van beheerders, van informatie uit schouwing door specialisten van het onderzoeksbureau en van nauwkeurige bestudering van kaarten en satellietfoto's. Ook is gebruik gemaakt van antwoorden van gebruikers uit beschikbare enquêtes en tellingen en is gekeken naar referenties in andere gemeenten en gehanteerde normgetallen.

1.5.2 Keuze van referentiegemeenten voor een vergelijking van doelen

In het onderzoek is een vergelijking met twee referentiegemeenten opgenomen. Deze gemeenten zijn met de gemeente Haarlemmermeer vergeleken voor wat betreft hun ambities met betrekking tot grootschalig groen en recreatie. Daarbij was de vraag of de ambities op vergelijkbare wijze of in andere termen zijn

geformuleerd, en of deze ook zijn gekwantificeerd. Daarbij nemen wij in ogenschouw dat de gemeente Haarlemmermeer een opvangfunctie voor de hele regio heeft, dus ook voor bewoners uit omliggende gemeenten en op sommige terreinen, zoals grootschalige evenementen, zelfs voor de hele metropoolregio.

We hebben gekozen voor gemeenten met een vergelijkbaar profiel. Het gaat om (groei)gemeenten in een polder in of bij een verstedelijkt gebied die te maken heeft met een recreatieschap (opvangfunctie voor omliggende verstedelijkte gebieden) en die, zo mogelijk, meerkernig is. Hierbij zijn de groeikernen uit de Derde Nota Ruimtelijke Ordening, de meest voor de hand liggende gemeenten. Selecterend op een vergelijkbaar inwonertal komen Almere, Zoetermeer en Zaanstad als meest vergelijkbare gemeenten uit de bus. Aangezien Zaanstad en Zoetermeer te maken hebben met één of meerdere recreatieschappen en Zaanstad bovendien meerkernig hebben wij gekozen voor **Zoetermeer en Zaanstad** als referentiegemeenten. De vergelijkingen van de ambities worden beschreven in paragraaf 2.6.

Inwonertal, oppervlakte en oppervlakte recreatieterreinen in de referentiegemeenten

Gemeente	inwonertal	Oppervlakte (in ha)	Oppervlakte Recreatieterrein ² (in ha)
Haarlemmermeer	143.943	18.528	825
Zoetermeer	122.331	3.706	636
Almere	193.163	24.877	1.402
Zaanstad	148.284	8.304	449

Bron: CBS statline (2012)

1.5.3 Keuze van case studies grootschalige groengebieden

In het onderzoek zijn twee casestudies opgenomen. Deze bieden, binnen het beperkte bestek van het onderzoek, de mogelijkheid meer in detail te kijken naar de praktijk van aanleg, gebruik, beheer en onderhoud van dit soort gebieden. Er zijn twee gebieden genomen die veel van elkaar verschillen, om er op die manier zoveel mogelijk van te kunnen leren en te kijken hoe de verschillen 'uitpakken'.

Er is gekozen voor de volgende case studies :

- **Haarlemmermeersebos (1979)** een wat ouder volgroeid gebied, met een intensief recreatief gebruik, met de gemeente zelf als beheerder, met relatief veel voorzieningen, in het noordwesten van de gemeente.
- **Boseilanden (2009)**, een nog niet volgroeid gebied, met het Recreatieschap Spaarnwoude als beheerder. Een nieuwer en extensiever gebruikt gebied, met minder voorzieningen. Aangezien Haarlemmermeer partner is in het recreatieschap is de relatie van de gemeente met beheer en inrichting wel aanwezig, maar op een indirecte manier.

1.6 Leeswijzer

In de hoofdstukken 2 tot en met 5 worden de feiten beschreven en geanalyseerd ten aanzien van respectievelijk doelstellingen en beleid (H2), organisatie, samenwerking en uitvoering (H3), gebruiksmogelijkheden (outcome) (H4) en informatie aan en toezicht door de raad (H5). Hoofdstuk 6 bevat de conclusies.

² Volgens definitie van het CBS, afwijkend van opsomming in tabel pagina 4 en 5.

2 DOELSTELLINGEN, BELEID EN PROGRAMMA'S

2.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de ambities, doelen, kaders en uitgangspunten voor het grootschalige groen- en recreatiebeleid opgenomen. Basis voor de beschrijving van deze kaders vormt een groot aantal documenten, zoals die bij de gemeente Haarlemmermeer zijn opgevraagd. Inzicht in het beleid is belangrijk om vast te kunnen stellen welke doelen worden nagestreefd, welke keuzes daarin zijn gemaakt en in welke mate uitvoering daadwerkelijk conform beleid plaatsvindt en waar zich om welke redenen afwijkingen voordoen. Bij de beschrijving van het beleid is onderscheid gemaakt tussen

- kwantitatieve doelen (aantallen te realiseren hectares groen),
- kwalitatieve doelen (bereikbaarheid, gebruiksmogelijkheden, et cetera),
- doelen voor wat betreft het beheer en onderhoud en
- de financiële verankering van deze doelen.

Wij laten het beheer van gebieden door Staatsbosbeheer buiten beschouwing, aangezien de gemeente Haarlemmermeer hiervoor niet verantwoordelijk is en er niet financieel aan bijdraagt.

De kaders: nota's waarin het beleid is vastgelegd

Voor wat betreft het grootschalig groenbeleid in de Haarlemmermeer gaan wij terug naar het jaar 2000, toen in het Raamplan Haarlemmermeer Groen afspraken zijn vastgelegd over de aanleg van de groenstructuur van de gemeente. De nota "Groen en recreatie in de Haarlemmermeer" uit 2007 is hierop gebaseerd en deze nota is nog altijd een belangrijk kader en uitgangspunt voor het grootschalig groen- en recreatiebeleid van de gemeente.

Behalve de nota "Groen en recreatie in de Haarlemmermeer" uit 2007 zijn er een aantal andere beleidsdocumenten die van invloed zijn op de grootschalige groen- en recreatiegebieden in de Haarlemmermeer en dus ook als kader gezien kunnen worden. Dit zijn van de gemeente Haarlemmermeer de volgende nota's:

- Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013 (2009)
- Nota golfbeleid in Haarlemmermeer (2007)
- Kampeerbeleid gemeente Haarlemmermeer (2008)
- Nota Het Vierde Gewas, Nieuwe Economische Dragers (2005)
- Nota Actualisatie evenementenbeleid (2011)
- Beheerkwaliteitplan Openbare Ruimte (2009)
- Ontwerp structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2011) en contouren structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2009)
- Masterplan Park 21 (2008 en 2011)

Daarnaast is relevant de nota van het recreatieschap Spaarnwoude:

- In de branding van de stad. Ontwikkelingsvisie recreatieschap Spaarnwoude Haarlemmermeer (2007)

Behalve in de hiergenoemde plannen en beleidnota's zijn er ook in de jaarlijkse programmabegrotingen, in de structuurvisie en in een aantal brieven aan de Raad (nieuwe) beleidsdoelen of herijkingen geformuleerd ten aanzien van de groen- en recreatiegebieden in de Haarlemmermeer. Om het overzicht zo goed mogelijk te bewaren behandelen we de beleidsdoelen niet per nota, maar per onderwerp (kwantitatief, kwalitatief, beheer, financiële verankering) en vermelden hierbij de bron. Een uitgebreidere samenvatting van de hierboven genoemde nota's staat in Bijlage 3.

2.2 Aanleg: kwantitatieve doelen en beleid

In de jaren negentig zijn door het rijk grote besluiten genomen over de ontwikkeling van Haarlemmermeer en omgeving. In die verschillende PKB's (Planologische Kernbeslissingen) zijn zware verstedelijkingsopgaven voor de regio geformuleerd, maar ook grote opgaven voor groenaanleg³, vanuit de gedachte dat extra verstedelijking gepaard moet gaan met extra recreatiemogelijkheden in grootschalige groengebieden. Het rijk stelde toen daarvoor ook een financieel instrumentarium beschikbaar. De overige benodigde middelen zijn door de regio (vooral provincie en gemeenten) toegezegd.

Door de gemeente zelf aangelegd zijn het Haarlemmermeersebos (jaren '70) en de Toolenburgerplas (vanaf 1995, als 'groencompensatie' voor de bouw van 10.000 woningen in Toolenburg en Overbos in de jaren '80 en '90).

In het kader van decentralisatie door het rijk, heeft de provincie gefaseerd de aansturingstaak en de rijksmiddelen overgedragen gekregen. De provincie heeft in nauwe samenwerking met o.m. gemeente Haarlemmermeer de opgaven voor de ontwikkeling van de grootschalige groenprojecten in het strategisch Raamplan Haarlemmermeér Groen 2000 vastgesteld. Deze zijn ook opgenomen in het Structuurschema Groene Ruimte 2 van het Rijk uit 2002.

Het Raamplan Haarlemmermeér Groen uit 2000 bevat een programma voor de aanleg van 1.600 ha grootschalig groen plus ca 400 ha uit het programma van de zogenaamde overgangsgebieden uit het Convenant Mainport&Groen⁴. Het Raamplan vormt nog steeds in grote lijnen de basis voor de aanleg van nieuwe groenplannen in de gemeente. Een meer uitgewerkt groenbeleid staat in de nota Groen en Recreatie Haarlemmermeer uit 2007. De nota constateert in 2007 dat er nog 400-600 hectare aan de ambitie kan worden toegevoegd, met het oog op extra woningbouwplannen die voor een extra vraag naar groen zorgen. Daarmee komt in 2007 de totale ambitie op 2400 tot 2600 ha, waarvan er op dat moment 500 gereed zijn. De aanleg van het Park van de 21e eeuw is in de nota verheven tot het eerste nieuw te realiseren uitbreidingsproject. Voor dit groenproject is op dat moment nog geen planning, mede omdat het nog maar voor de helft gedekt is (uit ILG - de Investeringsregeling Landelijk Gebied). In 2010 wordt het aantal hectares in het convenant Mainport en Groen teruggebracht van 400 naar 340. Dit gebeurde vanwege gestegen prijzen van landbouwgrond, maar ook vanwege nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen in het noordelijk gedeelte van de Haarlemmermeer (omlegging A9 en aanleg A5), waardoor de oorspronkelijke gebiedsinrichting geen doorgang meer kon vinden.

In 2011 wordt, als gevolg van het wegvallen van de gelden van de Investeringsregeling Landelijk gebied (ILG), een groot deel van de kwantitatieve ambitie door provincie en gemeente op de langere baan geschoven. Het Park21 blijft op de agenda, maar wordt in deelplannen opgeknipt die pas worden uitgevoerd als de bekostiging van aanleg en beheer is gevonden. De aanleg van Haarlemmermeer Noord-West (86ha) staat niet langer op de agenda vanwege een herprioritering van de beschikbare middelen. Zie voor verdere uitleg paragraaf 2.5.

³ Strategisch Groenproject Haarlemmermeer West e.o., Project Mainport en Groen (landschappelijke inpassing en buffergebied luchthaven) en project Groene AS (ecologisch-recreatieve verbinding Amstelland-Spaarnwoude)

⁴ De overgangsgebieden zijn grootschalige recreatieve groengebieden aan de randen van de woonkernen die werden aangelegd ter compensatie van de aanleg van de vijfde baan van Schiphol en een aantal bedrijventerreinen.

2.3 Gebruik toegankelijkheid en variatie: kwalitatieve doelen en beleid

Vanaf 2007 is consequent sprake van eenduidig geformuleerde kwalitatieve doelen in het Haarlemmermeerse groenbeleid. Deze zijn samen te vatten in de woorden toegankelijkheid, variatie en gebruiksmogelijkheden. Deze doelstelling staat bijvoorbeeld in de hiervoor genoemde Nota 'Groen en Recreatie in de Haarlemmermeer uit 2007, maar ook in de programmabegrotingen 2008 tot en met 2012: "Toegankelijk, goed bereikbaar en gedifferentieerd aanbod van openluchtrecreatiegebieden en – voorzieningen" (2008) en "Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen) (2009-2012).

Ook in de Ontwikkelingsvisie van het Recreatieschap Spaarnwoude uit 2007⁵ komen deze doelstellingen terug voor de Haarlemmermeerse delen van Spaarnwoude. De differentiatie uit zich in goed bereikbare randen, open gebieden en gebieden voor grootschalige leisure en evenementen. In het Masterplan Park 21 worden bredere doelen geformuleerd dan de drie doelen uit de nota 'Groen en Recreatie'. Het park dient ook om het vestigingsklimaat van de gemeente Haarlemmermeer te versterken en mogelijk om een functie te vervullen voor eventuele Olympische Spelen in Nederland.

De kwalitatieve doelen van de gemeente worden uitgebreid beschreven. Zo wordt in de nota Groen en Recreatie in de Haarlemmermeer differentiatie in het groen aangebracht met behulp van een typologie van verschillende groene gebieden. Ook worden verschillende publieksgroepen en hun behoeften beschreven. De differentiatie en de gebruiksmogelijkheden zijn slechts gedeeltelijk geoperationaliseerd in meetbare en te verifiëren resultaten. Omdat geen meetbaar doel is vastgelegd, is niet objectief vast te stellen of het doel is gehaald. In 2012 heeft de gemeente Haarlemmermeer voor het eerst in een grootschalige enquête gevraagd naar gebruik en tevredenheid. Het betreft het bevolkingsonderzoek 'Kijk op de Wijk 2012'. De enquête is uitgezet onder de gehele bevolking van de gemeente met een groot aantal geënquêteerden (in 2012 bedroeg de steekproef 10.000), waardoor het voor het eerst mogelijk is om een nauwkeurig beeld te schetsen van de tevredenheid. Het resultaat is dat gemiddeld 65% van de geënquêteerden tevreden is over de recreatiemogelijkheden. Er is nog geen vergelijking in de tijd te maken omdat er in de voorgaande jaren niet op dezelfde schaal op dit onderwerp geënquêteerd is. In de Programmabegroting 2013-2016, die op 8 november 2012 is vastgesteld door de gemeenteraad, is opgenomen dat deze mate van tevredenheid de komende jaren tenminste even hoog moet zijn.

2.4 Beleid op het gebied van beheer, onderhoud en exploitatie

Door de gemeente beheerde gebieden: de Toolenburger Plas en Haarlemmermeerse Bos

Het meest recente beleidskader op het gebied van beheer en onderhoud van het grootschalig groen dateert uit 2009. Toen is gemeentebreed overgestapt van beheer dat gebaseerd is op frequentie van het aantal onderhoudsinspanningen naar een beheer dat gebaseerd is op het te behalen resultaat. Dit beleid is vastgelegd in het Beheerkwaliteitplan Openbare Ruimte uit 2009. In dit plan lezen we dat de gemeente streeft naar een '...kwaliteitsgestuurd beheer van de openbare ruimte. Naar een beheer dat op beeld en op vraag gestuurd is'. Om beeldgestuurd beheer te realiseren is een beheerkwaliteitplan (BKP) opgesteld. In het BKP is per type gebied (woongebieden, recreatiegebieden, et cetera) en per beheercategorie (verhardingen, groen, reiniging) bepaald wat de beheerkwaliteit moet zijn. De beheerkwaliteit wordt bepaald door het kiezen van een beheerniveau. Er zijn vier beheersniveaus: extensief, basis, basis plus

⁵ Deze wordt in 2012 herijkt. De inhoud van deze herijking is bij het schrijven van dit onderzoek nog slechts gedeeltelijk bekend en niet vastgesteld en wordt dan ook verder niet meegenomen in dit onderzoek.

en een intensief beheerniveau. Hoe hoger het beheerniveau, hoe hoger de beheerprijs. De beheerkwaliteit wordt geborgd door:

- Overeenkomsten af te sluiten met aannemers en in beheerdocumenten
- Door het monitoren van de beheerkwaliteit buiten. Het houden van toezicht op de uitvoering van de contracten en het meten van de beheerkwaliteit buiten.

Ook voor de grootschalige groen- en recreatiegebieden in beheer van de gemeente (Toolenburger Plas en Haarlemmermeerse Bos) is vastgesteld welk beheerniveau deze gebieden moeten hebben. Voor de grootschalige groengebieden geldt standaard de beheerkwaliteit Basis, maar voor het gras in de recreatiegebieden en voor de speelvoorzieningen geldt Basis+ (BKP, 2009, p. 2).

Voor het Haarlemmermeersebos wordt iedere vijf jaar een meerjarenbeheerplan opgesteld. In dit plan wordt het meerjarig groot onderhoud vastgelegd, maar ook nieuwe toevoegingen, zoals ruiterspaden, speelvoorzieningen en bruggen.

2.5 Financiële verankering van het beleid

De financiële verankering van de aanleg en het beheer en onderhoud van grootschalige groen- en recreatiegebieden is bij de gemeente Haarlemmermeer niet ondergebracht in een apart beleidsprogramma, maar het valt onder het *programma cultuur, sport en recreatie*. In de achtereenvolgende meerjarenprogrammabegrotingen is steeds een lijst van activiteiten opgenomen die men wil uitvoeren in de komende 4 jaar. Daarin zijn zowel activiteiten opgenomen op het gebied van nieuwe gebieden als ook van beheer en onderhoud van bestaande gebieden.

Zowel voor de aanleg als voor beheer en onderhoud van het grootschalig groen is de gemeente Haarlemmermeer in de meeste gevallen slechts één van de contribuanten. Alleen het beheer van de Toolenburgerplas en van het Haarlemmermeersebos vallen volledig onder de verantwoordelijkheid van de gemeente. Deze gebieden zijn momenteel wel de belangrijkste en meest intensief ingerichte, gebruikte en beheerde gebieden cq. Stadsparken. Bij de realisatie en het beheer van al het overige grootschalig groen draagt de gemeente slechts een deel (25%) of helemaal niets (de Staatsbosbeheergebieden) bij.

Het is niet mogelijk om uit de beschikbare jaarstukken en programmabegrotingen op te maken welke gemeentelijke bijdrage voor welke onderdelen van het programma is uitgetrokken. In de jaarstukken vinden we ieder jaar een post van tussen 5 en 6 miljoen euro, een in de loop der jaren slinkende post, waarin geld is uitgetrokken voor 'Leefbaarheid en Openluchtrecreatie'. Ook vinden we in andere stukken veel kleinere bedragen waarvan kan worden aangenomen dat zij onderdeel zijn van het totaalbedrag op deze post 'Leefbaarheid en Openluchtrecreatie'.

Op verzoek van de onderzoekers heeft de gemeentelijke organisatie onderstaande uitsplitsing van deze post gemaakt, waarmee inzicht wordt gegeven in de uitgaven aan de grootschalige groen- en recreatiegebieden.

Uitgaven grootschalige groen- en recreatiegebieden door de gemeente Haarlemmermeer

Jaar	Toolenburger Plas		Haarlemmer-meerse Bos		Gemeentelijke bijdrage realisatie H'meer Groengebieden	Recreatieschap Spaarnwoude	Afkkoop beheerskosten Groengebieden Stichting M&G	Totaal
	Onderhoud en toezicht	Investeringen	Onderhoud en toezicht	Investeringen				
2008	227.276	1.554.506	369.905	343.417	959.507	188.955	95.294	€ 3.738.860
2009	354.679	139.877	650.039	388.172	1.520.606	249.370	95.294	€ 3.398.037
2010	317.633	56.745	564.641	169.306	1.040.623	243.573	95.294	€ 2.487.815
2011	416.097	40.177	623.922	238.607	607.919	155.126 ⁶	95.294	€ 2.177.142
	Dit betreft het totaal aan projectvoorbereiding, aanleg en herinrichting, beheer & onderhoud en toezicht (uitgezonderd Park21)							

Bron: Gemeente Haarlemmermeer, ambtelijke informatie op basis van de jaarrekeningen (2008-2011)

In het volgende gedeelte worden de aanleg van nieuwe gebieden en beheer en onderhoud apart behandeld, inclusief de hieraan uitgegeven gelden.

2.5.1 Aanleg van nieuwe gebieden

De financiële verankering van de aanleg van nieuwe gebieden verschilt per aan te leggen (en aangelegd) gebied. De rode draad die door elke aanleg van een nieuw gebied sinds 2000 loopt is er een van cofinanciering door vele verschillende partijen (Europa, Rijk, provincie, stadsregio, projectontwikkelaars, waterschap, luchthaven en andere gemeenten in de regio). De gemeente Haarlemmermeer draagt steeds een beperkt deel van de totale bekostiging. Dit heeft de gemeente gerealiseerd door deel te nemen in convenanten waarbij de aanleg van het groen gekoppeld was aan nieuwe woonwijken, bedrijventerreinen en de uitbreiding van de luchthaven. Ook heeft de gemeente gebruik gemaakt van speciale fondsen voor fietspaden en speelvoorzieningen, bij de stadsregio. Tenslotte werd gebruik gemaakt van structuurfondsen uit Europa de zogenaamde EFRO-subsidie (Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling). In de tabel op de volgende pagina is te zien hoe de verschillende bedragen zijn verdeeld over de aan te leggen groen- en recreatiegebieden.

In 2000, toen het Raamplan werd vastgelegd, was de gemeente één van de contribuanten in de beoogde aanleg⁷ van 1.600 ha groen. Op dat moment werd de totale investering van de aanleg geraamd op ca € 40 miljoen (exclusief grondverwerving: 100% Rijk) en bijdrage gemeente van ca € 4,8 miljoen geraamd, dit is gemiddeld ca. 12%. In het Raamplan (p.57) is terug te vinden hoe deze verdeelsleutel er precies uitziet en welk aandeel de overige partijen moesten bijdragen. In hetzelfde jaar werd in het convenant Mainport en Groen de aanleg van 340 ha bekrachtigd, geheel zonder geld van de Haarlemmermeer. In de jaren daarna

⁶ Dit bedrag is in 2011 lager omdat er na procedure bij de Belastingdienst een BTW teruggave over de jaren 2007, 2008, 2009 van totaal 112.000,- is ontvangen die in 2011 is verrekend met de afdracht aan recreatieschap.

⁷ Cijfers van de totale begroting en het aandeel van de gemeente uit die tijd zijn, vanwege de scope van dit onderzoek, niet meer achterhaald.

zijn telkens modulegewijs de verschillende deelprojecten uitgewerkt met begrotingen en bijdragen van de verschillende co-financiers en gepresenteerd aan de gemeenteraad⁸.

In 2007 werd de investeringsregeling Landelijk Gebied (ILG) van kracht, deze verving deels de eerder toegezegde bijdragen van provincie en rijk. Maar nog steeds kwam een groot aandeel van de aanlegkosten van deze partijen. De gemeente is toen voor ILG-projecten gedelegeerd opdrachtgever van de provincie geworden.

In 2011 valt een belangrijk deel van de bekostiging van de aanleg van nieuwe gebieden weg vanwege het plotseling stopzetten van de ILG-regeling vanuit het Rijk. Op dat moment is al 3,46 miljoen van de 4,2 miljoen gemeentegeld geïnvesteerd. De 0,7 miljoen die nog niet waren geïnvesteerd neemt de gemeente op in het investeringsplan 2011-2014. De gemeenteraad besluit de gebieden die al in aanleg zijn (Park Zwanenburg inclusief een fietsbrug, Boseilanden en Zwaanshoek Noord) af te maken. Dit zijn zogenaamde 'Moduleprojecten' die niet onder de ILG-regeling vallen. De aanleg van Haarlemmermeer Noordwest (Zwanenburg Midden en West, De Liede Oost en West en Fietsbrug de Liede) kan echter niet meer doorgaan. De 0,7 miljoen die de gemeente nog heeft, wordt, vanwege het stilleggen van de ILG subsidie overgeheveld naar de projectorganisatie van Park21.

Bekostiging van de voormalige ILG projecten

Overzicht totaal investering	Park Zwanenburg	Fietsbrug Zwanenburg	Boseilanden 2e fase	Zwaanshoek noord	Totalen
Totaal projectkosten	€ 2.363.000	€ 2.531.000	€ 1.514.000	€ 1.459.000	€ 7.867.000
Waarvan:					
• bijdrage partners raamplan H'meer groen (verantwoordelijkheid provincie)	€ 1.000.000	€ 1.902.000	€ 480.000	€ 1.226.000	€ 4.608.000
• reeds betaald tot 2010 uit inv.plan	€ 203.000				€ 203.000
• co financiering H'meer (kredietaanvraag)	€ 1.160.000	€ 629.000	€ 1.034.000	€ 233.000	€ 3.056.000
dekking/co financiering (krediet)					
Bijdrage derden	€ 20.000	€ 75.000			€ 95.000
Bijdrage stadsregio & andere overheden	€ 153.000	€ 342.000	€ 69.000		€ 564.000
Bijdrage EFRO subsidie	€ 987.000	€ 150.000			€ 1.137.000
Bijdrage investeringsplan gemeente		€ 62.000	€ 188.000	€ 233.000	€ 483.000
Bijdrage gem. project Boseilanden			€ 777.000		€ 777.000

Bron: Gemeente Haarlemmermeer (april 2011), kredietaanvraag en bevestiging kredieten Groenprojecten Haarlemmermeer groen

Bovenstaande tabel, overgenomen uit het raadsvoorstel 'kredietaanvraag en bevestiging kredieten Groenprojecten Haarlemmermeer groen (april 2011) maakt inzichtelijk hoe deze vier projecten moeten worden bekostigd. De totale kosten van de vier projecten bedragen € 7.867.000. De gemeente Haarlemmermeer draagt hieraan € 483.000 euro bij uit het investeringsplan 2011-2014. Ook komt er nog € 777.000 euro uit opbrengsten uit grondexploitatie.

⁸ In 12 voortgangsrapportages aan de raad in de periode 2000-2009 is de voortgang gerapporteerd en in de PCC-producten verwerkt en aan de raad voorgelegd.

Park 21

In onderstaande tabel zijn de uitgaven voor Park21 (door de raad beschikbaar gestelde kredieten) in beeld gebracht. De totale voorbereidingskosten voor 5 jaren (2007 t/m 2011) bedragen voor de gemeente Haarlemmermeer € 3.016.063,-. Dit wordt t.z.t. verrekend met de investeringen/grondexploitatie (RV 2012.0009999).

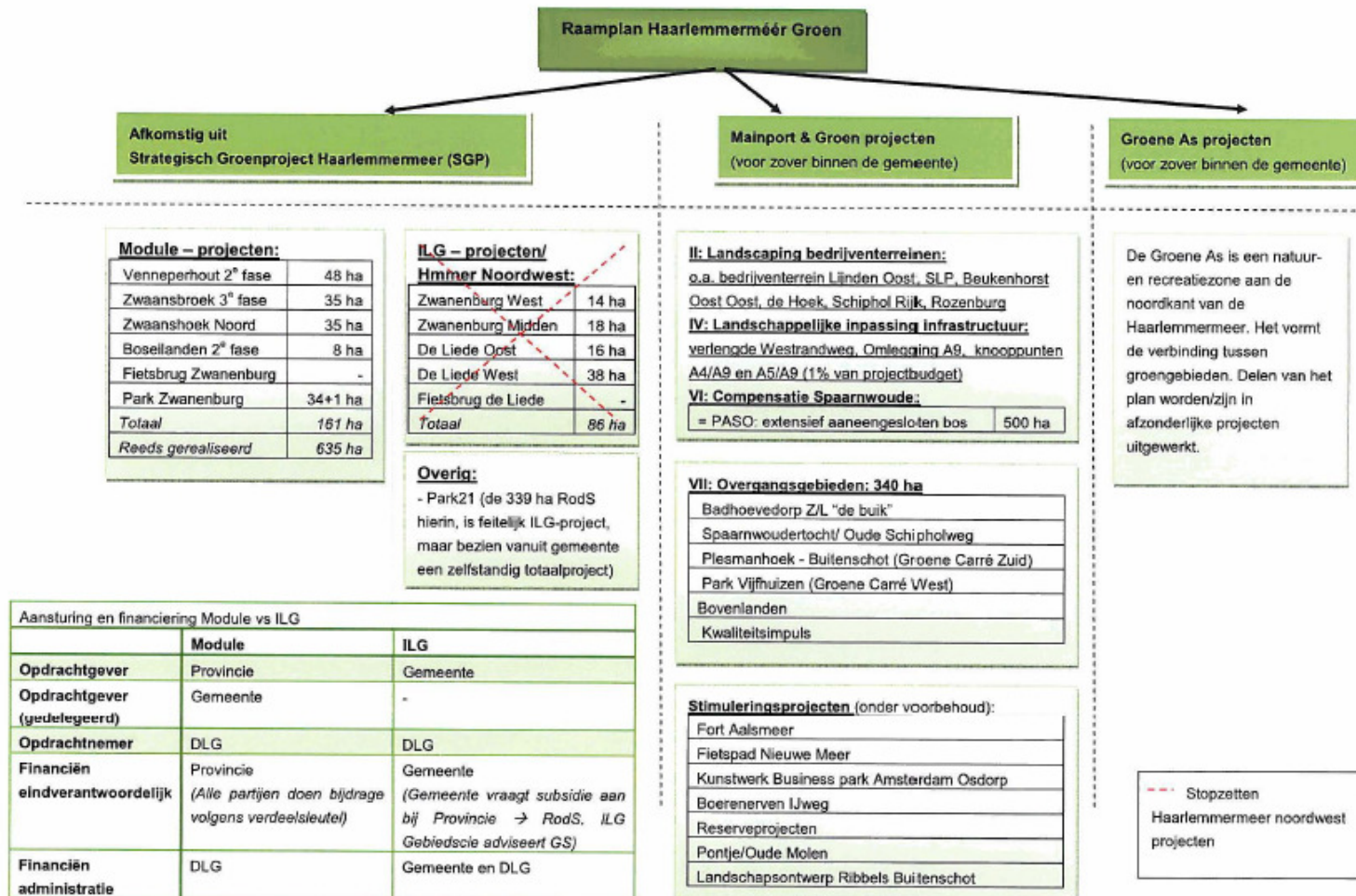
Uitgaven Park21

Raadsbesluit	Bedrag
2007/18056 (krediet)	€ 556.000
2009/17955 (krediet)	€ 56.000
2009/17945 (bijdrage uit RIH)	€ 365.000
2009/18243 (krediet)	€ 75.000
2009/020280 (krediet)	€ 1.800.000
tMPG 2010 correctie (minus krediet)	€ -145.937
2011/0011913 (krediet)	€ 310.000
Totaal	€ 3.016.063

Bron: Gemeente Haarlemmermeer, o.b.v. Raadsbesluiten 2007-2011

Op de volgende pagina is schematisch weergegeven welke grootschalige groengebieden onder welke programma's vallen.

Totaaloverzicht van diverse programma's voor de aanleg van groen., waarbij voorgesteld wordt de ILG-projecten Haarlemmermeer Noord-West te schrappen

Bron: Gemeente Haarlemmermeer (2011), Raadsvoorstel heroverweging Haarlemmermeer Groen

2.5.2 Beheer en onderhoud

Voor wat betreft de financiële verankering van het beheer en onderhoud moet onderscheid worden gemaakt naar de partij die het gebied beheert.

Beheer en onderhoud door de gemeente zelf: Toolenburger Plas en Haarlemmermeerse bos.

De gemeente Haarlemmermeer reserveert budget voor het beheer, onderhoud (inclusief toezicht) bij de recreatiegebieden Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas op de programmabegroting binnen het programma Cultuur, Sport en Recreatie. Sinds 2007 komen de inkomsten die uit het gebied komen (horecaverpachtingen en commerciële evenementen) niet meer terug in de gebiedsexploitatie van de plas en het bos. Deze inkomsten komen elders terug op de gemeentebegroting. Extra inkomsten uit de horeca of evenementen leiden dus niet tot een lager bedrag voor beheer en onderhoud op de programmabegroting.

Voor het beheer en onderhoud van de Toolenburgerplas is in 1993 een gebiedsfonds ingesteld met de opbrengsten van de zandwinning waardoor de plas ontstond. Dit gebiedsfonds is in 2013 uitgeput, waarna de beheerkosten van de Toolenburgerplas volledig ten laste van de algemene middelen komen. De kosten voor beheer en onderhoud die ten laste komen van de gemeente zijn opgenomen in de post 'leefbaarheid en openluchtrecreatie' van de gemeentebegroting. In paragraaf 3.4 is de ontwikkeling van de kosten voor beheer en onderhoud van deze beide gebieden weergegeven. De gemeente heeft ervoor gekozen om ook de kosten van beheer en onderhoud van gebouwen die worden verhuurd aan exploitanten, in deze post op te nemen. De opbrengsten van verhuur komen, zoals gezegd elders terug op de gemeentebegroting.

Beheer en onderhoud door het Recreatieschap Spaarnwoude.

Na aftrek van de inkomsten uit exploitatie en terreinverhuur voor evenementen en dergelijke wordt het resterende tekortsaldo van het recreatieschap Spaarnwoude gefinancierd vanuit bijdragen van vijf gemeenten en de provincie Noord-Holland. Om de hoogte van de bijdrage te bepalen zijn bijdragepercentages vastgesteld. Deze zijn gesplitst in een bijdrage voor de groengebieden Haarlemmermeer Noord (binnen de gemeentegrens van Haarlemmermeer), de 'Tuinen van Amsterdam' en de rest van het recreatiegebied Spaarnwoude (buiten de gemeentegrens).

Het bijdragepercentage van de gemeente Haarlemmermeer aan een nadelig saldo op de gebiedsexploitatie bedraagt 3,5% voor recreatiegebied Spaarnwoude buiten de eigen gemeente (ook wel Oud-Spaarnwoude genoemd) en 25% voor de groengebieden binnen de gemeente Haarlemmermeer. De grootste bijdrage aan het Recreatieschap wordt in beide gebieden geleverd door de provincie Noord-Holland, te weten ruim 50% van het gerealiseerde tekort.

Verdeelsleutel negatieve saldo gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude

	Spaarnwoude buiten Haarlemmermeer	Groengebieden Haarlemmermeer Noord
Provincie Noord-Holland	53.1%	50%
Gemeente Amsterdam	22.1%	10%
Gemeente Haarlem	12.8%	15%
Gemeente Haarlemmerliede	0.9%	-
Gemeente Haarlemmermeer	3.5%	25%
Gemeente Velsen	7.6%	-

Bron: Recreatieschap Spaarnwoude (2005), Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude

Daarnaast beheert het Recreatieschap ook nog de grootschalige groengebieden die zijn aangelegd in het kader van Mainport en Groen. Het beheer geschiedt met een afkoopsom van de Stichting Mainport en Groen waaraan de provincie en de gemeente hebben bijgedragen conform het Convenant Mainport en Groen uit 1996. De gemeente Haarlemmermeer droeg jaarlijks 95.000 euro bij in het beheer van deze groengebieden, eveneens vanuit het programma Cultuur, Sport en Recreatie. De laatste bijdrage vond plaats in 2011, waarmee Haarlemmermeer aan haar verplichtingen heeft voldaan.

2.6 Vergelijking met doelen en beleid van referentiegemeenten

2.6.1 Zoetermeer: doelstellingen op basis van prestatie-indicatoren

Zoetermeer is een éénnukernige groeigemeente, eveneens gelegen in een 19e-eeuwse droogmakerij, in een grootstedelijke regio. De kwalitatieve doelstellingen die de gemeente met het grootschalig groen beoogt zijn ongeveer vergelijkbaar met die van Haarlemmermeer.

Zoetermeer heeft geen groenbeleidsplan of groenstructuurplan. Wel heeft de stad een 'stadsvisie Zoetermeer 2030' waarin de belangrijkste aandachtspunten voor de ontwikkeling van de groenstructuur worden benoemd. Ook is er een visie Openbare Ruimte; deze is toegespitst op de buitenruimte in de bebouwde kom en wordt hier niet nader toegelicht.

De Stadsvisie schetst de gewenste ontwikkeling van Zoetermeer tot 2030. Voor het thema groen ligt de nadruk op de wens om de woonwijken beter te verbinden met de groengebieden rondom de stad. Het doel wordt gesteld om aantrekkelijke routes te realiseren van de stad naar het omliggende Groene Hart, daarbij gebruik makend van de historische bebouwingslinten die de gemeente doorsnijden. Samen met een versterking van het groen 'in de wijk' wordt zo een netwerk voor 'dagelijkse groenbeleving' gevormd.

Doelstellingen van het grootschalige groenbeleid

In de programmabegroting is de afronding van een stedelijke Groenkaart opgenomen, waarin een duurzame en beleefbare groenstructuur op buurt, wijk en stadsniveau ruimtelijk en procedureel is verankerd en een communicatiemiddel is met bewoners, gebruikers en belangenorganisaties. Het betreft hier dus niet het grootschalig recreatief groen buiten de bebouwde kom.

Daarnaast is opgenomen het verbeteren van recreatiegebieden buiten de stad en het verbeteren van de zogenaamde stad-land-verbindingen. Interessant is dat Zoetermeer prestatie-indicatoren verbindt aan haar groenbeleid. Deze is uitgedrukt in het percentage bewoners dat een positieve waardering geeft aan de groene kwaliteit van de gemeente.

Effect indicator versterken structuur en kwaliteit van het groen in en om de stad in de gemeente Zoetermeer

Effect indicator	Nulmeting (2009)	2012	2013	2014	2015	Bron
waardering bewoners groene kwaliteit % positieve waardering	57,9		75		75	Omnibus-enquête*
Wat gaan we daarvoor doen?	1. Afronden van een stedelijke Groenkaart waarin een duurzame en beleefbare groenstructuur op buurt, wijk en stadsniveau ruimtelijk en procedureel is verankerd en een communicatiemiddel is met bewoners, gebruikers en belangenorganisaties. 2. Bijdragen aan totstandkoming nota biodiversiteit					

Bron: Programmabegroting Zoetermeer.

Ambitie beheer en onderhoud

In de *Beheervisie Openbare Ruimte 2009-2020* geeft de gemeente aan welk kwaliteitsniveau zij nastreeft voor het beheer van de openbare ruimte. Er is onderscheid gemaakt in Centra, Woongebieden, Hoofdinfrastructuur, Bedrijventerreinen en Recreatiegebieden. Voor deze gebieden zijn kwaliteitsniveaus voor 'groen', 'verhardingen' en 'meubilair' vastgesteld. Voor de recreatiegebieden geldt veelal het niveau basis. Bij ieder kwaliteitsniveau hoort een bepaald pakket aan beheersmaatregelen, waar bijbehorende kosten aan zijn gekoppeld (gemeente Zoetermeer, 2008).

2.6.2 Zaanstad⁹

Zaanstad heeft geen recente groennota waarin het beleid voor de grootschalige recreatiegebieden is beschreven. Wel is een aantal doelstellingen opgenomen in de programmabegrotingen. In de programmabegroting 2012-2015 is onder het programma 'Wonen en Ruimtelijke Ontwikkeling' het volgende subdoel (4) opgenomen: "Meer gebruiken kwaliteitsbeleving van de recreatie- en groengebieden. Het stedelijke gebied van Zaanstad is omringd door een bijzonder en waardevol landelijk gebied met grote natuurwaarden en recreatieve mogelijkheden. Wij willen dat de bewoners van Zaanstad deze waarden kennen en (leren) gebruiken en op waarde schatten. "

Daarvoor zijn twee prestaties opgenomen:

- Prestatie 4.1: Beter toegankelijke en ontsloten buitengebieden voor recreatiedoeleinden. Om dit te bereiken voeren wij in samenwerking met externe partners projecten en programma's uit. Het betreft ILG/SGP¹⁰-projecten 'Tussen Zaan en IJ'. Daarnaast is er sprake van recreatieve investeringen voor het 'Waterplan Zaanstad'. Overigens zal ook de gemeente Zaanstad te maken hebben gehad met de stopzetting van ILG-gelden in 2011.
- Prestatie 4.2: Meer ruimte voor de inrichting van recreatie groengebieden en de instandhouding van landschappelijke en biologische kwaliteit buitengebieden. Daartoe heeft de gemeente Zaanstad vier activiteiten benoemd:
 - Uitvoeren van het project Inrichting en beheer Kalverpolder.
 - Actualiseren bestemmingsplannen buitengebied.
 - Vaststellen beheerplannen Natura 2000.
 - Bijdrage Nationaal Landschap Laag Holland.

Er zijn bij subdoel 4 geen meetbare effecten en indicatoren benoemd.

Zaanstad neemt deel in twee gemeenschappelijke regelingen waarbij wordt bijgedragen aan de recreatieschappen 'De Twisken' en 'Alkmaardermeer'. Beide schappen liggen buiten het grondgebied van de gemeente Zaanstad.

Ruimtelijke ontwikkelingen

Het ruimtelijke beleidskader groen van Zaanstad is opgenomen in het Groenstructuurplan Zaanstad dat in 1992 is vastgesteld. Het plan gaf een visie op de ruimtelijke ontwikkeling van de gewenste groenvoorzieningen in de gemeente en het geld dat daarvoor nodig is. Het Groenstructuurplan is nog steeds het ruimtelijke kader voor de groenontwikkeling in de gemeente. Op dit moment heeft de gemeente vrijwel geen kwantitatieve uitbreidingsplannen. Alleen bij het nieuwe stadsdeel 'Zaandelft' dat in de planning staat, is sprake van een groene buffer 'De Omzoom' met daarin een aantal sportterreinen.

⁹ Informatie verzameld met behulp van interview met beheerambtenaar en obv. programmabegroting.

¹⁰ SGP is Strategisch Groen Project

Doelstellingen beheer en onderhoud

De gemeente heeft een norm voor het minimale aantal bomen in de gemeente. Dit is 0,44 boom per inwoner, een norm waaraan strikt de hand wordt gehouden.

De gemeenteraad heeft in april 2004 het Beleidsplan Groen en Wegen vastgesteld. Hierin is het ambitieniveau 'basis' gekozen voor de kwaliteit van de openbare ruimte. Daarmee wordt de openbare ruimte 'duurzaam in stand gehouden'. Dit betekent dat maatregelen worden uitgevoerd op het moment dat ze technisch noodzakelijk zijn. Het verzorgend onderhoud wordt gemeentebreed op een 'acceptabel' niveau uitgevoerd. Voor verhardingen is er (gemeentedeekkend) gekozen voor een kwaliteitsniveau 3, voor groen een kwaliteitsniveau 2. Er wordt binnen de gemeente dus niet gekozen voor accentverschillen in kwaliteitsniveau.

2.6.3 Bevindingen uit de vergelijking met de referentiegemeenten

Zaanstad en Zoetermeer vinden, evenals Haarlemmermeer, het creëren van aantrekkelijke verbindingen vanuit de woonwijken met het groen erg belangrijk en hebben dit in hun doelstellingen staan.

De Haarlemmermeerse doelstelling van 'differentiatie' vinden we bij de anderen niet terug.

Zoetermeer heeft in zijn programmabegroting een doelstelling opgenomen ten aanzien van de tevredenheid van de bewoners met het oog op 'groene kwaliteit'. De gemeente heeft zich gecommitteerd aan het behalen van een bepaald rapportcijfer. De gemeente Haarlemmermeer is hier in de programmabegroting van 2013-2016 ook mee begonnen.

Haarlemmermeer is de enige gemeente met een ambitieuze kwantitatieve uitbreidingsdoelstelling binnen de gemeentegrenzen, te weten de aanleg van het grote landschapspark Park 21.

Vergelijking met referentiegemeenten

	Geldend beleid	Kwalitatieve doelstellingen	Gekozen beheerniveau	Metten van kwalitatieve doelstellingen	Kwantitatieve doelstellingen	M ² recreatie-terrein per inwoner volgens definitie CBS
Zoetermeer	Geen groenbeleids- of structuurplan. Wel 'stadsvisie 2030'	Verbinden van woonwijken met grootschalig groen dmv aantrekkelijke routes	Basis	Ja, door middel van waardering bewoners 'groene kwaliteit'	Neen	52
Zaanstad	1992 Groen-structuurplan	Betere ontsluiting van de buitengebieden	2004 basis	Nee	Beperkt, Kalverpolder en Zaandelft. norm van 0,44 boom per inwoner	30 + deelname in recreatieschap pen buiten de gemeente
Haarlemmermeer	2007 Groen en Recreatie in de Haarlemmermeer	Toegankelijkheid Verbindingen Differentiatie Gebruiks-mogelijkheden	2009 Basis + voor de groene grasvelden en basis voor de rest.	Sinds 2012, door middel van meting tevredenheid bewoners	1.000 ha, inclusief verbrede landbouw (park 21)	57

2.7 Samenvatting bevindingen doelstellingen, beleid en programma's

De gemeente beschikt over uitgewerkt en vastgelegd beleid ten aanzien van de grootschalige groen- en recreatiegebieden, het is actueel en bijgehouden, er is sprake van een eenduidige ambitie in de verschillende rapporten en deze zijn afgestemd op elkaar. De focus in het beleid ligt op:

- Aanleggen van nieuwe gebieden (waarbij de meeste aandacht in 2012 uitgaat naar Park 21), het herprioriteren en bijstellen op basis van de veranderde omstandigheden.
- Creëren van verbindingen tussen gebieden en de woonomgeving.
- Creëren van differentiatie tussen gebieden.

Voor het realiseren van de aanleg van nieuwe gebieden is er een grote financiële afhankelijkheid van andere partijen: Provincie, Rijk, Schiphol en andere gemeenten in de metropoolregio. Sterker nog, een groot deel van de groengebieden is door Rijk en provincie geïnitieerd en geprogrammeerd. Daardoor is de planning van de aanleg de afgelopen jaren nogal eens gewijzigd en vooral vertraagd als gevolg van bezuinigingen, invoering van nieuwe regelingen en gestegen grondprijzen.

De kwalitatieve doelstellingen zijn niet altijd eenduidig. Dit geldt vooral voor de doelstelling 'differentiatie', die de gemeente overigens actief en op veel manieren toepast (differentiatie in beplanting, vormgeving, gebruiksmogelijkheden, beheer, et cetera). Voor het thema 'differentiatie' bestaat geen uitgewerkt programma, behalve dan dat in de nota 'Haarlemmermeer Groen' verschillende groentypen staan aangegeven. Daardoor is het niet altijd gemakkelijk vast te stellen wanneer deze doelstelling gehaald is, ook al is duidelijk dat de gemeente op vele fronten werkt aan deze doelstelling.

In de programmabegroting is sinds 2009 een verschuiving van de doelstelling te zien naar de gebruiksmogelijkheden en de tevredenheid van inwoners van het groen. Deze verschuiving is tot op heden niet vertaald naar aanpassingen in het aanbod, naar het uitvoeringsprogramma en / of de monitoring.

Beheer en onderhoud van de bestaande groengebieden wordt geregeld via de programmabegrotingen. Hiervoor zal de komende jaren meer geld moeten worden uitgetrokken omdat de opbrengsten uit de zandwinning van de Toolenburgerplas na 2013 ten einde zijn. Ook is men nog volop in gesprek over het beheer van nieuw te realiseren gebieden binnen Park21 en nemen de kosten toe naarmate het areaal grootschalige groen en recreatiegebieden toeneemt.

De inkomsten van de door de gemeente beheerde gebieden (evenementen en horeca) zijn gescheiden van de begrotingspost van beheer en onderhoud en hebben daar dus ook geen invloed op. Grosso modo wordt er geld gereserveerd op de meerjarenbegroting, gebaseerd op de verwachte kosten voor het onderhoud van de groengebieden. Wel is men in 2009 overgestapt op resultaatgericht beheer.

De met de jaren groeiende kosten van het beheer in relatie tot de te behalen kwaliteitsniveaus en de opbrengstpotentie lijken een onderwerp om de komende tijd op de politieke agenda te zetten.

3 ORGANISATIE, SAMENWERKING EN UITVOERING

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk worden de bevindingen weergegeven ten aanzien van de wijze waarop de doelstellingen, ambities en uitgangspunten zijn opgepakt en uitgevoerd teneinde tot resultaten en effecten te komen. Ook hier hebben wij splitsing aangebracht tussen de realisatie van groengebieden en beheer en onderhoud.

3.2 Organisatie van het groenbeleid

3.2.1 In de lijnorganisatie

Recreatie- en grootschalig groenbeleid

Het recreatie- en grootschalig groenbeleid is georganiseerd binnen het team Sport, Recreatie en Cultuur dat onderdeel is van het cluster Maatschappelijke en Economische ontwikkeling. De teammanager onderhoudt de contacten met het gemeentebestuur, maar heeft ook regelmatig overleg met de project- en programmaleider die verantwoordelijk is voor de aanleg van het groen, zoals Park 21.

Naast de teammanager zijn er 2,5 à 3 fte binnen hetzelfde team beschikbaar voor het groenbeleid, waaronder het recreatie- en grootschalig groenbeleid, maar ook groen in de woonwijken valt (geen onderdeel van deze studie).

Beheer en Onderhoud

Het beheer en onderhoud van de grootschalige groengebieden van de gemeente is ondergebracht in drie organisaties

Verantwoordelijkheden (territoriaal)

- Gemeente Haarlemmermeer (cluster Beheer en Onderhoud, team Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte): Beheer onderhoud en toezicht Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas
- Recreatieschap Spaarnwoude: beheer van de regionale recreatiegebieden in Haarlemmermeer ten noorden van de Bennebroekerweg.
- Staatsbosbeheer: beheer van de regionale recreatiegebieden in Haarlemmermeer ten zuiden van de Bennebroekerweg.

Verantwoordelijkheden (op onderwerpen):

- Provincie Noord-Holland: zwemwaterkwaliteit en toezicht op de recreatieplassen.
- Evenementenorganisatoren: verantwoordelijk voor goed en veilig verloop van evenementen en het opvolgen van vergunningen.
- Gemeente: Openbare speelvoorzieningen. De gemeente heeft als eigenaar de wettelijke verplichting het Attractiebesluit uit te voeren en moet kunnen aantonen dat hij alles in het werk heeft gesteld de toestellen veilig te plaatsen en in stand te houden om de veiligheid te waarborgen. Om aan de gestelde eisen te kunnen voldoen is een aantal handelingen noodzakelijk, waaronder de inspectie van speeltoestellen en de registratie van relevante gegevens in een logboek.

Organisatie van beheer en onderhoud binnen de gemeente:

Beheer en Onderhoud van het grootschalig groen valt onder het cluster Beheer en Onderhoud van de gemeente. Binnen dit cluster zijn vier teams actief. Beheer en onderhoud van het groen is, op het moment van onderzoek, ondergebracht in meerdere teams.

- In het team 'beheer en onderhoud openbare ruimte' zijn twee vakspecialisten en één boswachter actief. De twee vakspecialisten zijn verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van het groen in de gemeente.
- In het team CT (controle en toezicht) werken 6 toezichthouders groen en twee boswachters.
- In het team BG (beheer gegevens) werkt een gegevensbeheerder aan het groen. Hij houdt de gegevensbestanden bij van groot onderhoud, leeftijd van bomen en verhardingen, et cetera.

De taakverdeling is overigens niet uiputtend en regelmatig aan verandering onderhevig.

Organisatie van beheer en onderhoud via het Recreatieschap Spaarnwoude.

Het recreatieschap is een samenwerkingsverband tussen de provincie Noord-Holland, de gemeenten Amsterdam, Haarlem, Haarlemmerliede & Spaarnwoude, Haarlemmermeer en Velsen. Deze partijen hebben zitting in het bestuur van het recreatieschap.

Het bestuur van recreatieschap Spaarnwoude bestaat uit een algemeen bestuur en een dagelijks bestuur. Het algemeen bestuur vergadert minimaal tweemaal per jaar. De deelnemende gemeenten en de provincie Noord-Holland vormen samen het algemeen bestuur. Vanuit de gemeente Haarlemmermeer heeft de wethouder Nobel (grootschalig groen en recreatie) zitting in het algemeen bestuur.

Uitvoeringsorganisatie voor het recreatieschap (en de andere vijf Noord-Hollandse recreatieschappen) is Recreatie Noord-Holland NV. De provincie Noord-Holland is hiervan 100% aandeelhouder.

3.2.2 In de projectorganisatie

De uitvoering van het oorspronkelijk Raamplan Haarlemmerméer Groen lag bij een Stuurgroep en Projectbureau onder leiding van de provincie. De gemeente was inhoudelijk betrokken. In het kader van verdergaande decentralisatie en bezuinigingsoperaties bij rijk en provincie is de uitvoering meer en meer bij de gemeente Haarlemmermeer komen te liggen. Op 2 april 2008 heeft de Stuurgroep Haarlemmerméer Groen besloten om zichzelf op te heffen en de programmacoördinatie van Haarlemmerméer Groen te laten vervallen. Vanaf dat moment werd de gemeente Haarlemmermeer verantwoordelijk voor het programma Haarlemmerméer Groen en coördineert de uitvoering ervan, waarmee overigens de financiële afhankelijkheid van rijks- en provinciale budgetten overigens niet is veranderd. Sinds 2008 is de gemeente tevens door de Stichting Mainport en Groen gemachtigd als gedelegeerd opdrachtgever voor de lopende projecten (Park Vijfhuizen, Buitenschot en Plesmanhoek) (bron: BVR 2008).

Bij de aansturing van de projecten kan grofweg onderscheid worden gemaakt tussen de aansturing van:

1. de Moduleprojecten: financiering via de provincie, de gemeente doet hierin een bijdrage en is door de provincie gedelegeerd opdrachtgever;
2. de nieuwe ILG-programmering: financiering via gemeente, gemeente doet subsidieaanvraag RodS bij provincie en is opdrachtgever (Stilgelegd in 2011)
3. de Mainport & Groen projecten: financiering en opdrachtgeverschap via Stichting Mainport & Groen, waarbij de gemeente Haarlemmermeer zitting heeft in het bestuur van de stichting.

De realisatie van Park21 ligt momenteel primair bij de gemeentelijke projectorganisatie, om precies te zijn binnen de eenheid Projecten & Planeconomie in het Projectteam Park21.

De projectorganisatie stemt nauw af met de beleidsafdeling. Zo is er regelmatig overleg tussen de teammanager 'recreatie, cultuur en sport' en de projectleider die verantwoordelijk is voor de realisatie van Park 21 en enkele andere grootschalige groengebieden.

3.3 Samenwerking en afspraken met andere organisaties binnen het groenbeleid

Samenwerking met andere organisaties in de Haarlemmermeer is een sleutelwoord op het gebied van grootschalig groen- en recreatiebeleid; of het nu gaat om de aanleg van nieuwe groengebieden of om beheer en onderhoud. Dit heeft in de eerste plaats te maken met het feit dat de gemeente voor de bekostiging ervan slechts één van de vele partijen is. Dat geldt voor de realisatie, maar ook voor het beheer. Alleen voor het beheer en onderhoud van de Toolenburger Plas en het Haarlemmermeerse Bos is de gemeente primair verantwoordelijk en bekostigt zij de volle 100%. Daarnaast participeert men in het Recreatieschap Spaarnwoude.

De provincie Noord-Holland, de Metropoolregio, het Hoogheemraadschap, het Rijk en Europa, het Recreatieschap Spaarnwoude en Staatsbosbeheer zijn partners waarmee regelmatig wordt overleg. Dit gebeurt hetzij in een reguliere afstemming over het beheer, hetzij vanwege (financiële) afstemming bij de realisatie van nieuwe gebieden en hun beheer.

Samenwerking vindt plaats op:

Strategisch niveau:

- afspraken over de prioritering van en de gezamenlijke investeringen in de te realiseren groen- en recreatiegebieden. Dit gebeurt bijvoorbeeld bij de realisatie van Park 21, waarbij de gemeente onderhandelt over de inzet van de provincie en andere gemeenten in de metropoolregio.
- afspraken binnen het verband van het recreatieschap (bestuurders zitten regelmatig met elkaar om tafel) over strategische keuzes op het gebied van beheer en exploitatie.
- Afstemmen met overige belangen op het gebied van de ruimtelijke ordening, zoals discussies over woningbouw, waterbergingscapaciteit, hoogspanningstracés en nieuwe infrastructuur. Hierbij zijn provincie en rijk de belangrijkste partners.

Tactisch niveau

Gezamenlijke aanpak van zaken in het belang van een doelmatig beheer, een versnelling van de uitvoering of het koppelen van belangen waardoor de uitvoering beter en sneller kan. Hierbij gaat het om kwesties als verwerving van gronden, onderhandelingen over compensatie bij aanleg van een hoogspanningstracé, verwerven van subsidies voor speeltoestellen en afstemming op het gebied van evenementenbeleid. Deze vormen van samenwerking vinden zowel ambtelijk als bestuurlijk plaats.

Operationeel niveau

Gezamenlijk overleg over praktische zaken op het gebied van beheer en onderhoud. Kleine aanpassingen aan de voorzieningen op basis van nieuwe inzichten of veranderd gebruik. Afspraken over tussen gemeente en recreatieschap over toezicht op elkaars gebieden. Signaleren van mankementen. Maatregelen om de waterkwaliteit te verbeteren. Deze vormen van samenwerking vinden in de regel op ambtelijk niveau plaats bij degenen die beheerd en onderhoud in de portefeuille hebben.

3.4 Uitvoering: output in relatie tot programmadoelstellingen

3.4.1 Realisatie van grootschalige groengebieden

In het Raadsvoorstel 2011.001 01 28, uit 2011 en een brief van 13 juni 2012 van het College van B en W aan de provincie Noord Holland wordt de meest recente stand van zaken voor wat betreft de realisatie van grootschalige groengebieden gegeven. Hieruit blijkt dat van de in 2000 geprogrammeerde 1600 ha groen exclusief de zogenaamde 'overgangsgebieden' er op dit moment 635 ha gerealiseerd of in uitvoering zijn. In voorbereiding zijn de resterende moduleprojecten Venneperhout 2e fase; Zwaansbroek 3e fase, Fietsbrug Zwanenburg, Park Zwanenburg, 2e fase -Boseilanden en Zwaanshoek Noord (totaal 161 ha).

Geprogrammeerd en gerealiseerd areaal groengebieden

Groenopgave Programma Haarlemmerméer Groen	Geprogrammeerd (hectare)	Gerealiseerd (hectare)
Module-projecten	674	635
ILG-projecten	86	0
Park 21 (RodS)	340	0
Mainport&Groen (PASO)	500	0
Mainport&Groen (Overgangsgebieden) ¹¹	340	~307
Groene AS	-	-
Totaal	1940	~942
Park 21 (rood voor groen)	200	
Toekomstig rood voor groen (bijv Westflank)	400	

Bron: tabel uit Raadsvoorstel 2011.001 01 28 (met aanvullingen van onderzoekers bij Mainport en Groen overgangsgebieden)

- Van de geplande hectares is 86 hectare stopgezet, te weten de ILG-projecten in Haarlemmermeer Noordwest. Op 15 februari 2011 heeft het college van GS van Noord-Holland een besluit genomen over een projectenlijst waarvoor een subsidieaanvraag gedaan zou kunnen worden in 2011. In deze lijst zijn geen nieuwe projecten voor de Haarlemmermeer opgenomen. Door deze subsidiestop konden voor de ILG projecten Haarlemmermeer Noordwest; te weten Zwanenburg Midden en - West, De Liede Oost en - West en Fietsbrug de Liede geen aanvragen worden ingebracht. De provincie Noord Holland heeft de gereserveerde middelen voor deze projecten (ca. € 2,6 mln.) teruggetrokken.
- 500 hectare staat nog steeds als een compensatieopgave die moet worden gerealiseerd conform het Convenant Mainport en Groen, de zogenaamde PASO¹²-opgave. Dit gaat om 500 ha extensief bos; De gemeente is hierover nog in onderhandeling met de provincie.
- 340 hectare is komen te vervallen, doordat de provincie, als gevolg van het rijksbeleid, de zogenaamde gereserveerde RodS-hectares (dit zijn ook ILG-gelden) in toekomstig Park21 heeft teruggetrokken.

Van de oorspronkelijke geplande 1940 hectare grootschalig groen en recreatiegebied in Haarlemmermeer (inclusief de 340 ha overgangsgebieden van Mainport en Groen) is anno 2012 dus 1010 hectare geprogrammeerd en gefinancierd. Voor de nog te realiseren hectares is de bekostiging nog niet geregeld.

¹¹ De onderzoekers zijn ervan uitgegaan dat alle overgangsgebieden in aanleg of gereed zijn, met uitzondering van Park Vijfhuizen (Groene Carré West) (23ha) en Badhoevedorp 'De Buik' (10ha).

¹² PASO = Plan van Aanpak Schiphol en Omgeving.

Oorzaken voor vertragingen in de realisatie

Wijzigingen in regelingen en afspraken over de financiering

In 2007 werd de wet ILG (Investering Landelijk Gebied) ingevoerd, waardoor bestaande financiële afspraken over de aanleg van nieuwe gebieden moesten worden herijkt. In 2011 werden de ILG-gelden weer stopgezet door bezuinigingen van het rijk, waardoor de realisatie van diverse grootschalige groengebieden ook weer moest worden stopgezet. De gemeente Haarlemmermeer kan hier, doordat zij in sterke mate afhankelijk is van andere partijen, niet veel invloed op uitoefenen, behalve het herinneren van de partijen aan eerder gemaakte afspraken en hameren op de urgentie van de voortgang. Tijdens de periode van de ILG-regeling die tussen 2007 en begin 2011 is tevens vertraging opgelopen in de realisatie van sommige groengebieden. Geïnterviewden vertellen hierover dat dit veel te maken had met langdurige onderhandelingen bij de verwerving van de gronden, waarbij men van mening was dat het 'onteigeningsinstrument' voor groengebieden wel een erg zwaar middel was en dus niet werd ingezet. Ook waren er tijdens de ILG-periode wijzigingen in de ruimtelijke randvoorwaarden (wijziging wegtracés en wijziging aanvliegroute).

Factoren vanuit de ruimtelijke ordening

Het besluit in de rijksnota Ruimte 2005 om als grens voor woningbouw de 20KE contour te hanteren heeft geleid tot een heroverweging van de inrichting van het 'westflankgebied' waar eerst het recreatiegebied Zwaansbroek (totaal 900 ha) was geprojecteerd. (Raamplan 2000). De reeds verworven 180 ha daar zijn wel als recreatiegebied ingericht en in 2008 en 2010 geopend voor het publiek. Voor het overige gebied is een integraal ontwikkelingsconcept voor woningbouw, waterberging en groen opgesteld. Hierdoor ontstonden ook bij de verwerving van de gronden vertragingen doordat eigenaren een hogere verkoopprijs vroegen voor hun grond (bron: interview). Ook is er vanuit het Rijk een besluit gevallen over het tracé van een ondergrondse en bovengrondse hoogspanningsleiding, die dwars door de enkele grootschalige groengebieden is getrokken en waarvoor in 2016 een deel van de Boseilanden moet worden open gegraven en beplanting moet worden verwijderd.

Interne afwegingen met andere sectoren

Andere vertragingen zijn het gevolg van een interne afweging met de belangen van andere beleidssectoren, zoals woningbouw, infrastructuur of sport, waardoor plannen voor groen moesten worden herzien.

De Boseilanden

De BOSEILANDEN: realisatie met hindernissen

Het inrichtingsplan van de Boseilanden is van het bureau Karres en Brands landschapsarchitecten. De Boseilanden zijn in maart 2008 geopend. Aan de totstandkoming is een lange periode vooraf gegaan. De Boseilanden maken deel uit van het grote groene Raamwerk van de Haarlemmermeer.

Ze zijn smaller uitgevallen dan in het Groenplan Haarlemmermeer was beoogd omdat een deel van het gebied toch een woonwijk is geworden, als gevolg van veranderde ruimtelijke besluiten over de Vinex-locatie. In het gebied moest ook voor de groenzone een hogere grondprijs betaald worden. Uiteindelijk zijn in het ontwerp van de Boseilanden een aantal villa's ingepast (zie foto), waardoor het mogelijk was een hogere prijs voor de grond te betalen. Nog steeds niet alle grond van het plan is onteigend. Juist op een plek waar een doorgaande fietsverbinding was geprojecteerd. Daardoor eindigt de fietsverbinding nog abrupt in een trap (zie foto). Op dit moment werkt de gemeente, samen met het recreatieschap aan een kleine omlegging van de fietsverbinding om het niet-onteiende stuk grond heen, waardoor er toch een oost-west fietsverbinding kan komen.

De ontsluitingsweg N205 is een harde grens en lastige barrière tussen de bebouwde kom van Hoofddorp en de Boseilanden. Het is gelukt om vanuit de aangrenzende woonwijk om de 500 meter een brug of tunnel over of onder de weg te leggen, waardoor de Boseilanden relatief goed bereikbaar zijn vanuit de aangrenzende woonwijk aan de andere kant van de weg. Ook zijn er ingangen aan de westzijde van het gebied naar de Spieringweg, van waaruit ook een fietsroute richting Haarlem loopt. Aan de noordzijde, bij de oversteek van de N201 naar de Groene Weelde is de aansluiting nog gebrekkig en onoverzichtelijk, in afwachting van meer duidelijkheid over de eventuele omlegging van deze weg.

Al met al worden de aanlegkosten van de Boseilanden geschat op 4,5 mln Euro. De gemeente H'meer heeft hier naar schatting ca. 1,5 mln euro eigen middelen inzitten als bijdrage aan een hoogwaardige inrichting t.b.v. de afzet van de woningkavels

Aan het beheer draagt de gemeente via het Recreatieschap 25%. Bij het ontwerp en de totstandkoming van de Boseilanden is een norm voor het beheer meegegeven, deze ligt momenteel rond de 2800 euro per hectare per jaar. Deze norm geldt in principe voor alle gebieden van het Recreatieschap Spaarnwoude in de Haarlemmermeer. De beheersvorm is niet al te intensief, wat betekent dat het hele terrein in principe machinaal is te beheren.

De gemeente heeft de makers van het inrichtingsplan een aantal richtlijnen meegegeven. Deze waren ruimtelijk van aard (entrees, routes in lengterichting, de villa's/landgoederen) maar ook programmatisch. De Boseilanden moesten geschikt zijn voor wandelen, fietsen en paardrijden, hondenuitlaatzones, en zogenaamde 'stedelijke uitloop' (te voet en per fiets bereikbaar vanuit de aanliggende woonwijken). Ook zijn er criteria als variatie, bereikbaarheid, beschutting, betaalbaarheid meegegeven aan de ontwerpers.

Met het oog op de stedelijke uitloop is het mogelijk dat de Boseilanden ruimte bieden aan specifieke voorzieningen, bijvoorbeeld voor spelvoorzieningen vanuit een buurtbehoefte. De wijkmanager van de aangrenzende wijk kan een wens neerleggen voor bepaalde voorzieningen, bijvoorbeeld een speeltuin voor kleine kinderen of een trapveldje / hangplek voor de oudere jeugd. De aanlegkosten zijn voor rekening van de gemeente Haarlemmermeer. En als het specifieke beheerkosten met zich meebrengt worden hier ook weer aparte afspraken over gemaakt met het recreatieschap.

In 2017 wordt begonnen met het ondergronds leggen van een 380 kV Hoogspanningsleiding over de gehele lengte van de Boseilanden. Dit betekent een sleuf van 30 meter die moet worden ontgraven. Bovendien mogen op deze zone van 30 meter geen bomen worden geplant. Recreatieschap en gemeenten werken samen met Tennet NV om te komen tot een zo goed mogelijke inpassing van de kabels en herstel van het gebied.

3.4.2 Toegankelijkheid, gebruiksmogelijkheden, diversiteit: veel aandacht, maar weinig harde normen

Op het gebied van toegankelijkheid heeft de gemeente zichzelf een norm gesteld van maximaal 500 meter afstand tussen de ingangen voor voetgangers van de grootschalige groengebieden die grenzen aan de woonomgeving. Voor fietsers is deze maximaal 1 kilometer. Deze richtlijn is opgenomen in de nota Groen en Recreatie (2007). Bij de meeste bestaande recreatiegebieden is het ook gelukt om deze verbindingen met woongebieden te realiseren. Bij toekomstige ontwikkelingen van nieuwe woonomgevingen wordt erop gestuurd een goede toegankelijkheid van de grootschalige groen- en recreatiegebieden vanuit de woonomgeving te borgen. Bovendien is voor de toekomst in de op 8 november 2012 vastgestelde Structuurvisie Haarlemmermeer 2030 een raamwerk van recreatieve verbindingen in de gemeente vastgelegd.

Op het gebied van gebruiksmogelijkheden en diversiteit bestaan geen harde meetbare normen in het beleid. Toch moet worden geconstateerd dat deze aspecten steeds een belangrijk uitgangspunt bij het ontwerp en de inrichting van de nieuwe grootschalige groengebieden zijn geweest, evenals bij het beheer van bestaande groengebieden als het Haarlemmermeerbos. In alle interviews werden talrijke voorbeelden genoemd van de wijze waarop toegankelijkheid, diversiteit en de vergroting van gebruiksmogelijkheden zoveel mogelijk werden gerealiseerd. Voorbeelden zijn de aanleg van een speelbos en de westelijke toegang van het Haarlemmermeerbos, de werving van twee duidelijk verschillende horecabedrijven aan de Toolenburger Plas, de bevordering van natuurroutes en evenementen in de verschillende gebieden. Ook zijn er voorbeelden van wijkmanagers uit Hoofddorp die samen met het recreatieschap zorgen voor speeltoestellen en trapveldjes in de Boseilanden dat op loopafstand van de wijk ligt. Ook al zijn er geen aanwijzingen dat er onvoldoende resultaten worden bereikt; vanwege de schaarse aanwezigheid van toetsbare richtlijnen kan niet worden vastgesteld of de beleidsdoelstellingen worden gehaald.

3.4.3 Beheer, onderhoud en exploitatie

De sector beheer en onderhoud heeft een stem bij de vormgeving en de inrichting van nieuwe groengebieden (en dus ook grootschalig groen). Dit gebeurt door middel van de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) en de Duurzame inrichting Openbare Ruimte (DIOR). Daardoor kan bij de aanleg al rekening gehouden worden met efficiënt en duurzaam beheer.

Beheerkosten per hectare

De uitvoering van beheer (inclusief toezicht) en onderhoud in de hele gemeente is onderverdeeld in deelgebieden. Per deelgebied is het beheer openbaar aanbesteed aan aannemers met behulp van driejarige contracten met een verlengingsmogelijkheid van twee keer een jaar. Eén van de aannemers is De Waterwolf, een bedrijf dat volledig in eigendom is van de gemeente en dat ook een sociale doelstelling heeft. De Waterwolf hoeft niet mee te doen in de openbare aanbesteding.

De jaarlijkse kosten die de gemeente voor de Toolenburger Plas en het Haarlemmermeerbos maakt vallen kunnen worden gesplitst in drie posten:

1. Onderhoud terrein,
2. Toezicht: het dagelijks toezicht op wandelaars en fietsers maar ook op badgasten en bezoekers bij drukke evenementen.
3. Onderhoud gebouwen. Bij het Haarlemmermeerbos betreft dit de toiletunits (4), het onderkomen van de beheerders, het verhuurde Haarlemmermeer paviljoen (restaurant Vork en Mes) en de verhuurde Grote schuur (museum). Bij de Toolenburgerplas gaat het om 2 (grotere) toiletgebouwen.

Gebouwbeheer vindt plaats volgens meerjarenplan; Echter vernielingen aan openbare toiletvoorzieningen helaas, kunnen leiden tot onverwacht hogere onderhoudsbedragen.

Voor alle door het Recreatieschap Spaarnwoude beheerde gebieden wordt een bedrag gehanteerd van ongeveer € 2800 per hectare per jaar, inclusief toezicht. Ook dit is in lijn met bedragen en normen die gemiddeld in den lande worden gehanteerd voor dit soort, wat extensiever gebruikte recreatiegebieden¹³.

De beheerkosten per hectare laten zich op verschillende manieren berekenen. Met of zonder kosten van toezicht, met of zonder de onderhoudskosten van de gebouwen die ook weer deels worden verhuurd. Rekenen we de kosten van het beheer en onderhoud van de gebouwen niet mee (deze worden immers deels ook weer verhuurd) dan komen de kosten voor beheer, onderhoud en toezicht in het Haarlemmermeergebos de laatste drie jaren uit tussen de 4.000 en 5.000 euro per hectare. Voor de Toolenburgerplas komt dezelfde rekensom uit tussen de 3.000 en 4.000 euro per hectare¹⁴.

Specificatie kosten voor de gemeente Haarlemmermeer van beheer en onderhoud Toolenburger Plas en Haarlemmermeergebos 2008-2011.

	Haarlemmermeergebos			Toolenburger Plas		
	Onderhoud terrein	Toezicht	Onderhoud gebouwen	Onderhoud terrein*	Toezicht	Onderhoud gebouwen
2008	282.952	n.v.t. ¹⁵	86.953	94.176	133.100	n.v.t. ¹⁶
2009	377.613 ¹⁷	197.300	75.126	198.230	146.600	9.849
2010	284.560	186.600	93.481	114.008	134.500	69.125
2011	259.309	214.100	150.513	137.977	194.000	84.120
* excl. onderhoud pompen, stuwen, bebording á 25.000 per jaar						

Bron: gemeente Haarlemmermeer ambtelijke bewerking op basis van jaarrekeningen.

Kijken we naar referentiegetallen dan zit de gemeente aan de hoge kant voor wat betreft de beheerkosten per hectare bij het Haarlemmermeergebos en de Toolenburgerplas. Daar staat echter een hoge gebruiksintensiteit tegenover. Uit een analyse van kosten van het beheer van recreatiegebieden in de Zuidvleugel van de Randstad is gebleken dat de (exploitatie)kosten van het beheer van de recreatiegebieden tussen de € 2.100 – € 5.500 per hectare bedragen, al naar gelang de intensiteit van het gebruik (zie onderstaande tabel). Uitgaand van intensief gebruik lijken de beheerkosten voor het Haarlemmermeergebos en de Toolenburger Plas dus niet buitengewoon hoog.

¹³ Voor een overzicht van de gebieden, de oppervlaktes en de verantwoordelijke beheerder, zie 1.3.

¹⁴ Deze rekensom is tot stand gekomen door de kosten van 'onderhoud terrein' en 'toezicht' bij elkaar op te tellen en te delen door het aantal hectares (115 ha bij Haarlemmermeergebos en 85 ha bij Toolenburger Plas)

¹⁵ In 2008 werden de kosten voor toezicht niet apart berekend voor de plas en vielen niet onder beheer en onderhoud van de plas.

¹⁶ In 2008 waren de toiletgebouwen nog niet geplaatst.

¹⁷ In 2009 vond in het Bos zowel het jubileum Concours Hippique (100Jaar) plaats plus een week later éénmalig het EK Springen Junioren en Young Riders, wat de incidenteel hoge kosten aan onderhoud van het terrein verklaart.

Referentiegegevens kosten beheer grootschalige groengebieden

Gebied	Functie	Omvang	Kosten per hectare
Natuur- en Recreatieschap Midden Delfland	Recreatie- en natuurgebied (extensief)	1.360 ha	Ontwikkeling van € 2.100 in € 2009 naar € 2.900 in 2020
Recreatieschap Dobbepas	Recreatieplas (intensief)	64 ha	5.500 p/ha in 2009
Nieuwe RODS-gebieden (inschatting kosten beheer door Staatsbosbeheer)	Intensievere 'recreatie om de stad' (RodS) (matig intensief)	-	€ 3.000 – 3.500 p/ha

Bron: Beheeropgave Hof van Delfland. Verkenning van de kosten, financiering en organisatie. Een onderzoek van DHV B.V. in opdracht van het Programmabureau Hof van Delfland (2009)

Kwaliteit van beheer en onderhoud

De kwaliteit van beheer en onderhoud is relatief hoog in vergelijking met veel Nederlandse recreatiegebieden. Zo zijn er op diverse plaatsen openbare toiletten, die zelfs op een drukke zomerse dag in augustus schoon zijn, zo bleek uit een door ons uitgevoerde schouwing. Ook constateerden wij dat de kwaliteit van de fiets- en wandelpaden en de gazons bijna overal goed is. Uit regelmatige controle van de waterkwaliteit van de Toolenburger Plas door de provincie komt naar voren dat deze goed is (bron: zwemwaterkaart Provincie Noord-Holland). In het Haarlemmermeerse Bos is de kwaliteit ook goed, ook al is in het recente verleden sprake geweest van Blauwalg. Er is een beluchtinginstallatie geplaatst om de vorming van blauwalg tegen te gaan. De blauwalgenconcentraties zijn al jaren laag in de Haarlemmermeerse Bosplas en er doen zich nauwelijks problemen voor met drijfslagen. Uit onderzoek blijkt dat de waterkwaliteit sinds de aanleg sterk is verbeterd. Deze kwaliteitsverbetering heeft te maken met hydrologische ingrepen (isoleren van de plas), waardoor de beluchtinginstallatie waarschijnlijk vanaf 2013 niet meer nodig is (website Hoogheemraadschap Rijnland en informatie uit interview).

De vooraf, in overleg met de Raad vastgestelde kwaliteitsniveaus van beheer en onderhoud in de diverse gebieden worden over het algemeen gehaald, zo blijkt uit controles die de gemeente en het recreatieschap zelf op hun eigen terreinen uitvoeren (bron: interviews). Er is in ieder geval geen reden of signaal waaruit kan worden aangenomen dat dit niet zo is. Uit schouwing blijkt dat de gebieden netjes en schoon zijn, ook op drukke zomerdagen.

Kosten uitvoering beheer en onderhoud gemaakt door de gemeente.

De kosten voor beheer en onderhoud die de gemeente maakt voor de grootschalige groen- en recreatiegebieden zijn de laatste jaren licht gestegen. Dit is te verklaren uit algemene prijsstijgingen en een groei van het areaal te beheren gebied door het Recreatieschap, waarvan de gemeente zoals gezegd, een kwart moet bijdragen.

Conclusies beheer en onderhoud

De grootschalige groen- en recreatiegebieden in de Haarlemmermeer worden doelmatig onderhouden. De prijs per hectare ligt binnen gangbare normen. De getoonde kwaliteit van beheer en onderhoud ligt minstens op of boven het Nederlands gemiddeld voor dit soort gebieden, wat bijvoorbeeld blijkt uit de aanwezigheid van schone toiletten en speelvoorzieningen van hoge kwaliteit. Dit geldt zowel voor de gebieden die door de gemeente worden beheerd als de gebieden die door het recreatieschap worden beheerd.¹⁸

¹⁸ Er is geen onderzoek gedaan naar de doelmatigheid van beheer en onderhoud door Staatsbosbeheer, aangezien de gemeente hierin geen financiële verantwoordelijkheid draagt.

3.5 Samenvatting bevindingen organisatie, samenwerking, uitvoering

Organisatie

De 'dagelijkse' organisatie van het grootschalige groenbeleid is in handen van drie clusters/eenheden binnen de gemeentelijke organisatie en één externe organisatie:

- het cluster 'Maatschappelijke en Economische ontwikkeling' waarbinnen het team Recreatie, Sport en Cultuur verantwoordelijk is voor het beleid.
- het cluster 'Beheer en Onderhoud' waarbinnen meerdere teams actief zijn op het gebied van grootschalig recreatief groen.
- de eenheid 'Projecten en Planeconomie' waarbinnen het projectteam Park21 zich momenteel vooral inzet voor de realisatie van dit grootschalige groengebied, maar waarbinnen ook de realisatie van de overige grootschalige groenprojecten wordt gecoördineerd.
- Het recreatieschap Spaarnwoude (niet gemeentelijk, maar wel met een gemeentelijk aandeel in de bekostiging en bestuurlijke vertegenwoordiging vanuit de gemeente)

Daarnaast is sprake van een aantal overleg- en samenwerkingspartners, zoals de provincie, de Stichting Mainport en Groen en de Metropoolregio, Staatsbosbeheer. Met deze partners wordt over specifieke onderwerpen overlegd en onderhandeld (bekostigingsvraagstukken, tempo van de uitvoering, subsidies, inrichting van door derden beheerde gebieden, et cetera).

Samenwerking

De projectorganisatie voor de uitvoering en de beleidsorganisatie overleggen op regelmatige basis en zij stemmen regelmatig af. Ook is er een afstemming tussen deze afdelingen en het cluster beheer en onderhoud. Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van deze afdelingen komt naar voren dat de afstemming en samenwerking naar wens zijn. Uit geen van de gesprekken kwamen signalen naar voren over slechte samenwerking binnen tussen deze drie teams en organisatie.

Uitvoering realisatie

De planning van de realisatie van de grootschalige groen- en recreatiegebieden heeft veel vertraging opgelopen door tegenvallende financiering door derden of externe factoren vanuit de ruimtelijke ordening. Op dit moment is nog slechts zo'n 40% gerealiseerd van het in 2000 afgesproken aantal hectares in het programma Haarlemmermeér Groen. Een groot deel van de groengebieden is door Rijk en provincie geïnitieerd, geprogrammeerd en bekostigd, waardoor de gemeente Haarlemmermeer bij de realisatie van de groenprojecten relatief weinig invloed heeft op de uitvoering. Ook zijn ligging in de relatief drukbevolkte Metropoolregio en de aanwezigheid van Schiphol leiden nogal eens tot nieuwe eisen of onzekerheden vanuit de ruimtelijke ordening, met vertragingen in de realisatie van het groen tot gevolg.

De gemeente Haarlemmermeer speelt hierop in door de plannen en prioriteiten steeds weer aan te passen aan de nieuwe realiteit. Dit heeft men in 2011 gedaan toen de ILG-gelden werden stilgelegd en men de focus in de uitvoering heeft gelegd bij het Park21. Ook is het tracé van een fietsverbinding inclusief fietsbrug dat over een moeilijk te verwerven kavel lag, gewijzigd en eromheen gelegd, waardoor binnenkort een nog ontbrekende schakel in de belangrijke doorgaande fietsverbinding naar de Duinrand kan worden gerealiseerd.

Achteraf rijst de vraag of de gemeente in sommige situaties niet sneller had kunnen handelen bij het 'wegzetten' van de ILG-middelen, waardoor er, bij het stilzetten van de middelen in 2011, meer zou zijn aangelegd. Zonder deze kwestie diepgaand te hebben onderzocht, kan wel worden gesteld dat er aantoonbare complicaties waren in de uitvoering. Misschien zouden er, met de kennis van nu, in sommige gevallen andere keuzes zijn gemaakt of prioriteiten zijn gelegd in de afwegingen (sneller onteigenen,

versnelling en extra kosten in procedures). Overigens kan geconstateerd worden dat de handelingsruimte van de gemeente hierin beperkt was.

Het realiseren van gebruiksmogelijkheden, diversiteit en toegankelijkheid gebeurt op allerlei manieren. De aspecten zijn in de plannen opgenomen en staan op het netvlies van de beleidsmakers en projectleiders. Er is echter geen programma waarin is vastgelegd hoe het werken aan de diversiteit ter hand wordt genomen. Daardoor is niet na te gaan of de doelstellingen worden gehaald. Wel is duidelijk dat er op allerlei manieren en op diverse fronten aan deze doelstellingen wordt gewerkt.

Uitvoering beheer en onderhoud

Het beheer en onderhoud wordt door middel van vooraf vastgestelde beheerniveaus uitgevoerd en uitbesteed. Het gewenste beheerniveau (basis en basis+) wordt gehaald. De prijs-kwaliteit-verhouding ligt bij alle gebieden die door de gemeente en door het recreatieschap worden beheerd binnen gangbare normen, waarbij we uitgaan van intensief gebruik van het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas. De kwaliteit van beheer en onderhoud is, op basis van een aantal schouwingen, goed of zeer goed. Als gevolg van de uitbreiding van het areaal te beheren grootschalige groen- en recreatiegebieden zijn de kosten voor beheer en onderhoud voor de gemeente verder gestegen en zullen deze in de toekomst waarschijnlijk nog verder stijgen.

De toekomstige dekking van de beheer- en onderhoudskosten van het grootschalig groen wordt geregeld in de meerjaren programmabegroting. De dekking van beheer en onderhoud van toekomstige delen van Park21 is momenteel onderdeel van discussie met de regiogemeenten en de provincie.

4 GEBRUIKSMOGELIJKHEDEN /OUTCOME

4.1 Inleiding

Na het beantwoorden van de vraag over de doelstellingen en de wijze waarop de gemeente hieraan werkt gaat dit hoofdstuk dieper in op de vraag hoe het werkelijk gesteld is met de kwantiteit en kwaliteit van het grootschalig groen in de Haarlemmermeer. Een belangrijke bron van informatie hierbij is het rapport “Haarlemmermeer: meer waard met meer groen; Nut en noodzaak van recreatiegroen”. Het is een onderzoek uit 2008, uitgevoerd door de Stichting Recreatie KIC, waarin kwaliteit en kwantiteit van het groen in relatie tot de bevolking zijn onderzocht. Ook komt er een aantal normen in terug voor de hoeveelheid en kwaliteit van het groen per inwoner. Daarnaast baseren wij ons in dit hoofdstuk op door ons verrichte schouwingen, op cijfers van het CBS, op referenties, op kaartbeelden van het groen in de gemeente, en op overige literatuur waarin normen en gemiddelden voor groen en gebruiksmogelijkheden voorkomen. Dit hoofdstuk focust op de gebruiksmogelijkheden en gaat niet in op de (positieve) effecten van grootschalig groen op leefklimaat, luchtkwaliteit, welzijn, vastgoedprijzen en andere maatschappelijke en financiële onderwerpen. Deze aspecten vallen buiten de vraagstelling van het onderzoek.

4.2 Kwantiteit van het aanbod in relatie tot bevolkingsconcentraties

Hoe staat het met het aanbod van grootschalig recreatief groen in relatie tot het inwonertal? De hoeveelheid recreatief grootschalig groen in de gemeente is ongeveer 885 hectare, op basis van een inventarisatie van de 11 bestaande grootschalige groengebieden (zie hoofdstuk 1 voor een overzicht en opsomming). Dit areaal is exclusief

- alle buurt- en wijkgroen in de gemeente
- de landschappelijke polderwegen, de Geniedijk en de Ringdijk
- het agrarische landschap dat men wel kan zien maar niet kan betreden.
- het recreatieve groen buiten de gemeentegrenzen, zoals de duinen, strand en de plassen die op een fietsafstand van 12 tot 20 kilometer voor veel Haarlemmermeesters bereikbaar zijn¹⁹.

Is er voldoende grootschalig recreatief groen in de Haarlemmermeer? In 2008 constateerde de Stichting Recreatie/KIC – toentertijd een bekend en gerespecteerd bureau voor dit soort onderzoek - dat er in de gemeente aanzienlijke groentekorten zijn, “waarmee de gemeente slechter voor de dag komt dan steden als Zaanstad, Purmerend of Almere. Uit het rapport valt niet op te maken welke gebieden men toen ter tijd precies mee rekende om het tekort op dat moment vast te stellen. Echter, men geeft aan de situatie in 2000 te hebben genomen, zonder dat gespecificeerd is waar men daarbij precies vanuit gaat. Wel laat men een bewerkt overzicht zien van de gemeente zelf uit 1999. In dat overzicht was er op dat moment sprake van totaal 156 ha grootschalig groen:

- 133 ha mogelijkheid voor extensieve recreatie (wandelen en fietsen),
- 16 ha mogelijkheid voor intensieve recreatie (picknicken, spelen in parken)
- 7 ha mogelijkheid van amfibische recreatie (zonnen, zwemmen op strand),

Tegelijkertijd stelt men dat de gemeente, bij toekomstige realisering van alle grootschalige groenplannen (waarbij men uitgaat van de totale realisatie van 2600 ha), er juist zeer positief zal uitspringen ten opzichte van deze gemeenten en de tekorten grotendeels zullen zijn opgeheven²⁰.

¹⁹ Enkele afstanden per fiets: Hoofddorp-Zandvoort 15 km, Nieuw-Vennep – Noordwijk 18 km. Hoofddorp, resp Nieuw-Vennep – Oude Wetering 15, resp 9 km.

Ten opzichte van de situatie in 1999 is het areaal grootschalig groen in de Haarlemmermeer in 2012 meer dan verviervoudigd, waarbij naar een eerste inschatting voor elk type recreatie (wandelen, fietsen, zonnen, zwemmen) het areaal is uitgebreid. Zo heeft de recreatieplas Toolenburg het tekort aan amfibische recreatiemogelijkheden aanzienlijk verminderd.

De gemeente springt er qua tekorten dan ook niet meer negatief uit in vergelijking met vergelijkbare gemeenten, zo blijkt uit een vergelijking van CBS-cijfers met vergelijkbare gemeenten. (Overigens hanteert het CBS een andere definitie van recreatieterrein, waarbij men ook sportterreinen en volkstuinen meerekent, zowel binnen als buiten de bebouwde kom. De cijfers zijn daarom indicatief).

Deze vergelijking van oppervlaktes recreatieterrein laat eveneens zien dat de gemeente Haarlemmermeer momenteel een flink aantal 'groeigemeenten' achter zich laat: Zaanstad, Purmerend, Capelle aan den IJssel en Spijkenisse. Alleen Almere scoort hoger met zijn oppervlakte recreatieterrein per inwoner. Bovendien is er geen gemeente uit dit rijtje die volgens de cijfers van het CBS in de periode 1996 tot 2008 haar areaal grootschalige groen met hetzelfde aantal hectares heeft uitgebreid als de Haarlemmermeer, met uitzondering van, opnieuw, Almere.

Hoeveelheid recreatieterrein per inwoner

	Inwonertal 2008	Oppervlakte Recreatieterrein (in ha) 1996	Oppervlakte recreatieterrein (in ha) 2008	Oppervlakte recreatieterrein per inwoner In m2 2008:
Zoetermeer	122.331	562	636	52
Spijkenisse	72.171	270	262	36
Capelle ad IJssel	66.122	226	258	39
Nieuwegein	60.720	284	377	62
Purmerend	79.266	255	338	43
Almere	193.163	980	1.402	73
Haarlemmermeer	143.943	461	825	57
Zaanstad	148.284	409	449	30

Bron: CBS-Statline (2012)

Dit betreft de situatie in 2012. Er wordt echter nog steeds een forse bevolkingsgroei voorzien van ruim 25.000 inwoners tot 2025. Indien het grootschalig groen bij deze inwonersstijging niet zou worden uitgebreid, zou de gemeente Haarlemmermeer uitkomen op 48 m2 per inwoner (nu 57m2) en onderin de middenmoot belanden.

Daarmee is overigens niet gezegd dat de tekorten aan grootschalig groen in de Haarlemmermeer tot het verleden behoren. Net als overigens in de gehele rest van de Randstad zijn er, volgens veelgebruikte en door recreatie-experts aanvaarde, normen nog flinke tekorten. Om te kunnen bepalen of er sprake is van kwantitatieve tekorten wordt vaak uitgegaan van een norm in vierkante meters per inwoner of per huishouden. Er bestaan verschillende normen, waaronder die van de Raad voor het Landelijk Gebied (Recht op Groen, 2005), en de normen van de bekende onderzoeksbureaus op dit gebied: Alterra en Stichting Recreatie (KIC) zelf. Deze normen blijken uiteindelijk niet al teveel van elkaar te verschillen en komen neer op 300 m2 groen buiten de bebouwde kom per woning of 120 – 140 m2 groen per inwoner. Voor de Haarlemmermeer betekent dit zo'n 1900 ha, wat redelijk overeenkomt met de situatie als alle

²⁰ De Stichting Recreatie gaat hierbij uit van een inwonertal van de Haarlemmermeer van 171.000 inwoners in 2025. Dit komt overeen met de huidige CBS prognose van 170.100 inwoners in 2025.

groenplannen in de Haarlemmermeer zijn gerealiseerd. Dat zou dus neerkomen op meer dan een verdubbeling ten opzicht van het huidig areaal aan grootschalig groen. De gemeente Haarlemmermeer hanteert in de beleidsnota Recreatie en Groen (2007) het richtgetal van ca. 400 m² per woning voor de nieuw te realiseren recreatiegebieden als gevolg van de toen gestelde woningbouwopgaven in de Westflank van 10.000 en 5.000 nieuwe woningen binnenstedelijk in Hoofddorp en Nieuw-Vennep²¹

4.3 Toegankelijkheid / Bereikbaarheid

Toegankelijkheid en Bereikbaarheid van grootschalig recreatief groen is op verschillende manieren te beschouwen. In dit onderzoek wordt gekeken naar de toegankelijkheid en de bereikbaarheid per fiets en te voet, direct vanuit de woonomgeving. Daarnaast wordt gekeken of de gebieden per openbaar vervoer bereikbaar zijn. De bereikbaarheid per auto is niet in beschouwing genomen. Uit diverse beleidsrapporten en onderzoeken, waaronder het tweejaarlijks uitgevoerde Continu Vrije TijdsOnderzoek (CVTO), komt naar voren dat wandelen en fietsen zeer populaire vormen van vrijetijdsbesteding buitenshuis zijn en blijven. Daar komt bij dat veel mensen geen grote afstanden afleggen om bij het begin van de hun fiets- of wandeltocht te komen. Onderstaande tabel laat zien welk percentage van het totale aantal recreanten bereid is welke afstand af te leggen naar het startpunt van hun fiets- of wandeltocht.

Maximale afstand die recreanten bereid zijn af te leggen naar startpunt fiets- en wandeltocht (in kilometers)

Afstand	0-5	6-10	11-20	21-50	51-100	>100
Fietstocht	30,4%	15,8%	26,7%	22,3%	3,8%	1,0%
Wandeltocht	58,7%	19,8%	10,3%	6,8%	2,5%	1,8%

Bron: CVTO (2005), bewerking Stichting Recreatie KIC

Toegankelijkheid en bereikbaarheid van het grootschalige groen vanuit de woonomgeving te voet en per fiets vormt in de Haarlemmermeer een extra aandachtspunt doordat de gemeente meer dan gemiddeld te maken heeft met infrastructurele barrières (A4, N201, Ringvaart, N205, spoorlijnen, Schiphol). Het zijn bovendien barrières die niet met een eenvoudige oversteekplaats kunnen worden gekruist. In de regel zijn ze alleen goed te slechten met (kostbare) bruggen en tunnels voor het langzaam verkeer.

In de Atlas Leefomgeving²² staat beschreven dat de gemiddelde afstand van huis tot openbaar groen in Nederland ongeveer 370 meter is. Men doelt hierbij niet alleen op het grootschalig recreatief groen, maar ook op het groen binnen de bebouwde kom, bovendien is niet gerekend met barrières.

²¹ Deze norm is gebaseerd op toenmalig onderzoek/advies van Wageningen Universiteit en Planbureau voor de leefomgeving.

²² De Atlas Leefomgeving komt tot stand onder verantwoordelijkheid van het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) in samenwerking met provincies en gemeenten en diverse kennisinstituten zoals het Planbureau voor de Leefomgeving en het RIVM. De gebruikte maat voor de bereikbaarheid van groen is de hemelsbrede afstand (in meters) vanuit het woongebied tot het dichtstbijzijnde groen. De maat is vrij grof, omdat geen rekening wordt gehouden met barrières van bijvoorbeeld snelwegen of water, of met de grootte van het dichtstbijzijnde groengebied. Desondanks geeft de maat een globale indruk van de bereikbaarheid van groengebieden in de woonomgeving.

Het onderzoek 'Groen om de stad' van Alterra en het Planbureau voor de leefomgeving laat zien dat de grootste tekorten in mogelijkheden voor wandelen zich in 2006 voordoen in het westen van de Randstad. In 2006 beschrijft PBL/Alterra de tekorten in de beschikbaarheid van wandelmogelijkheden in de Haarlemmermeer als 'klein' (lichte kleur geel), waarbij sprake was geweest van een 'lichte toename'. De tekorten in mogelijkheden voor fietsen worden iets groter geschat en het rapport stelt bovendien dat er sprake was van een lichte afname in de mogelijkheden (De kaartbeelden op de volgende pagina illustreren dit).

Relatieve aanbod aan wandel- en fiets mogelijkheden per gemeente in 2006 en tussen 2003 en 2006

Aanbod wandelmogelijkheden

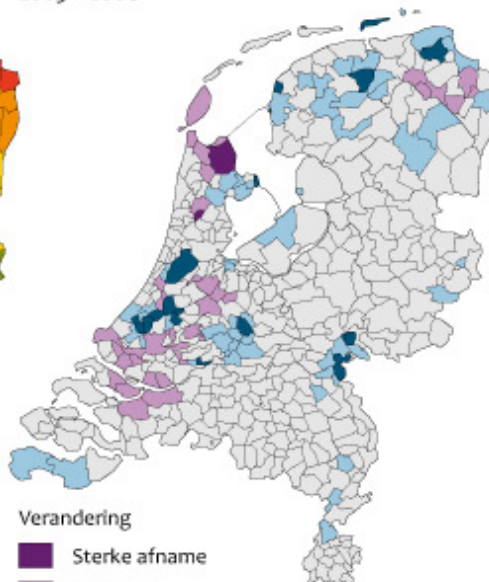
2006

Aantal recreatieplaatsen

- Ruim onder gemiddeld
- Onder gemiddeld
- Rondom gemiddeld
- Boven gemiddeld
- Ruim boven gemiddeld

2003 – 2006

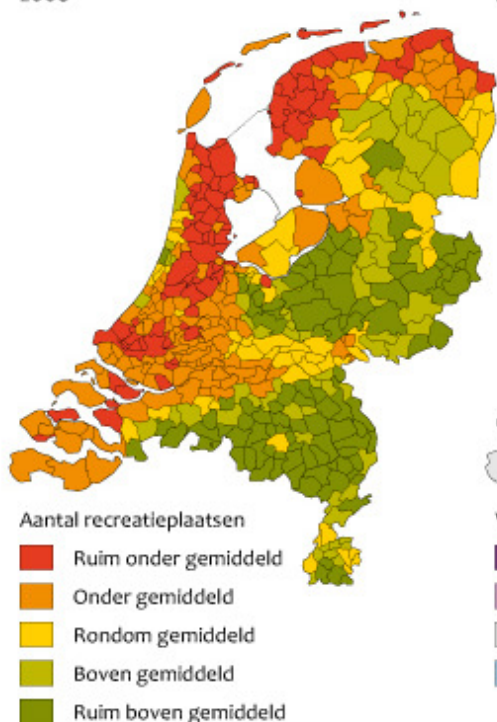

Verandering

- Sterke afname
- Afname
- Vrijwel gelijk
- Toename
- Sterke toename

Aanbod fietsmogelijkheden

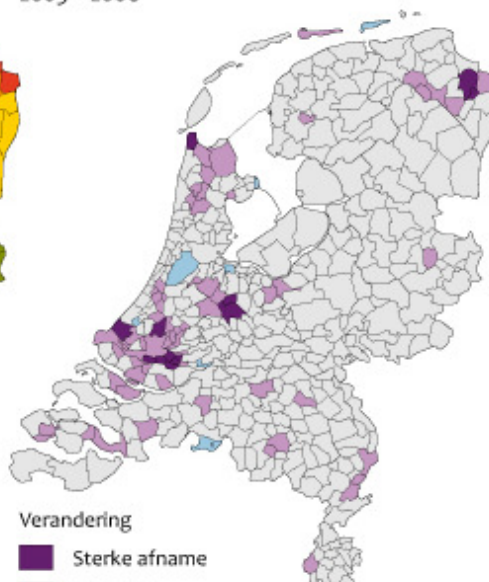
2006

Aantal recreatieplaatsen

- Ruim onder gemiddeld
- Onder gemiddeld
- Rondom gemiddeld
- Boven gemiddeld
- Ruim boven gemiddeld

2003 – 2006

Verandering

- Sterke afname
- Afname
- Vrijwel gelijk
- Toename

Bron: Alterra, PBL.

PBL/mrt10/2059
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl

Bereikbaarheid vanuit de grotere woonkernen

Hoe staat het met de bereikbaarheid voor fietsen en wandelen van groen vanuit de verschillende woonkernen van de Haarlemmermeer?

Voor bereikbaarheid van groengebieden wordt door de Stichting Recreatie een maximumnorm gehanteerd van 23 minuten of 12 kilometer voor een enkele reis. Onduidelijk is of hiermee een rit per auto, openbaar vervoer en/of fiets wordt bedoeld.

Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt dat “voor het recreatief gebruik van groen om de stad is het belangrijk dat het groen nabij de woning is en dat je er ook kunt fietsen of wandelen. Ervan uitgaande dat een fiets- of wandeltocht vanuit de woning meestal een uur duurt, bedraagt daarmee het grootste bereik vanuit de woning (hemelsbreed) 2,5 kilometer voor wandelen en 7,5 kilometer voor fietsen. De mogelijkheid om te fietsen en te wandelen is verder afhankelijk van de dichtheid aan paden en wegen en de mate van beschutting die wordt geboden door het groen. Zo zijn de mogelijkheden om te wandelen en fietsen in open agrarische gebieden veel kleiner dan in natuurgebieden. In parken zijn deze mogelijkheden juist veel groter”. In de rest van deze paragraaf wordt bekeken hoe de drie grotere kernen van de gemeente scoren in het licht van deze uitgangspunten

Nieuw-Vennep

Vanuit Nieuw Vennep is het Vennepershout het dichtstbijzijnde grootschalige groen- en recreatiegebied. Het Vennepershout ligt maximaal 3,5 kilometer verwijderd van alle woningen in Nieuw Vennep. Het Noordelijk gedeelte van Nieuw-Vennep is het verst verwijderd van het groen. Voor ongeveer 1/3 van de inwoners van Nieuw Vennep is het mogelijk om binnen een uur heen en terug te wandelen naar de Vennepershout en er een rondje te maken. Overige inwoners vinden binnenstedelijk groen op loopafstand (Zomerpark en Wandelpark Nieuw Vennep). De recreatieplas Toolenburg ligt op 4-6 kilometer fietsen vanuit Nieuw-Vennep. Voor sommige inwoners ligt de Westeinderplas ongeveer even ver. Ook Zwaansbroek ligt in de nabijheid, en biedt, vanwege zijn langgerekte karakter, vooral een mogelijkheid om een langer rondje door het groen te fietsen of te joggen. Ook op fietsafstand ligt, weliswaar buiten de gemeente, de Westeinderplas. Het Vennepershout is vanuit de aangrenzende woonwijk alleen via een omweg bereikbaar (check of er inmiddels een pad is aangelegd).

Hoofddorp

Hoofddorp wordt aan de noord- en oostzijde omrand door grootschalig groen. Aan de zuidzijde ligt, centraal bereikbaar, de Toolenburger Plas. Vanuit iedere woning in Hoofddorp is het grootschalig recreatief groen binnen drie kilometer te bereiken. Wel heeft Hoofddorp-Oost minder keuze in de nabijheid dan de andere wijken van Hoofddorp. Het groen heeft vanuit de aanliggende woonwijken bijna overal om de 500 meter een ingang voor voetgangers en om de kilometer voor fietsers. De groengebieden zijn bijna overal met elkaar verbonden. Verbindingen die ontbreken zijn:

- de verbinding tussen Groene Weelde en Boseilanden over/onder de N201
- de verbinding over de N205 in het verlengde van de Fanny Blankers Koenlaan naar de Duinrand (in voorbereiding)

Ook valt de gebrekkige entree van de Groene Weelde vanaf de kruising Spieringweg/Kruisweg op.

De drukbezochte gebieden in de gemeente: de Toolenburger Plas en het Haarlemmermeersebos zijn beide bereikbaar met frequent openbaar vervoer. De Toolenburgerplas direct met een halte aan een verbinding van Hoogwaardig Openbaar Vervoer (de Zuidtangent) ligt mag bijzonder genoemd worden, aangezien zeer veel recreatieplassen en stadsbossen in Nederland slecht of niet per openbaar vervoer bereikbaar zijn.

Illustratie: Recreatiegebied Boseilanden, Groene Weelde, Haarlemmermeersebos, Plesmanhoek en Buitenschot zijn goed ontsloten vanuit de aangrenzende woonwijken en, op een uitzondering na, ook goed onderling verbonden.

Op de Kruising van de Spieringweg met de N205 is het lastig oversteken en ook is de aansluiting tussen Boseilanden en Groene Weelde visueel niet aanwezig. Hierdoor is het voor iemand die minder bekend is in het gebied, gissen of, en zo ja hoe, je van het ene gebied in het andere kunt komen.

Badhoevedorp

Vanuit Badhoevedorp is het dichtstbijzijnde grootschalig recreatief groen het Amsterdamse Bos en de Oeverlanden/Nieuwe Meer. Deze gebieden liggen op 2 tot 5 kilometer van de woningen van Badhoevedorp. Het Amsterdamse Bos en de Nieuwe Meer liggen ten Oosten van Badhoevedorp, dus hoe westelijker men in Badhoevedorp woont hoe verder weg het grootschalig groen is. Wel ligt het knooppunt Badhoevedorp met de snelwegen A4/A9 tussen Badhoevedorp en de groengebieden, maar de Nieuwermeerdijk biedt een redelijk aantrekkelijke verbinding naar deze groengebieden. De Oeverlanden/Nieuwe Meer en het Amsterdamse Bos hebben ieder vanuit Badhoevedorp slechts één toegangsroute, omdat er voor ieder gebied maar één brug over de ringvaart is vanwaaruit de gebieden zijn te bereiken. Schiphol vormt een barrière tussen Badhoevedorp en de rest van de Haarlemmermeerse groengebieden. Via de enige kortste langzaam verkeersverbinding (Hoofdweg) is het 10 kilometer van het midden van Badhoevedorp naar het Haarlemmermeerbos. Badhoevedorp grenst nergens met zijn woonwijken aan grootschalig groen.

4.4 Diversiteit

Voor elk wat wils

Stichting Recreatie constateert in haar rapport op basis van een analyse per bevolkingsgroep dat er in de plannen van de gemeente voldoende diversiteit in gebruiksmogelijkheden is geschapen voor de vele verschillende bevolkingsgroepen. Ook tijdens de schouwing valt op dat er rekening is gehouden met diverse vormen van gebruik en behoeften van bevolkingsgroepen. Dit uit zich onder andere in:

- Een speciaal TimePointsysteem voor sportieve bezoekers, bij de Toolenburger Plas en het Haarlemmermeerse bos. Hardlopers, skeelers, nordicwalkers en andere sporters kunnen hiermee via een chip de rondetijden laten meten, deze worden op een groot display aan de route getoond.
- Mogelijkheden om te vissen in Toolenburgerplas en Haarlemmermeerbos
- Een grote speelvoorziening voor kinderen in het Haarlemmermeerbos
- Een speelmast, touwbrug en trekpuntje in het Haarlemmermeerbos
- Aanwezigheid van paardrijdroutes in verschillende grootschalige groengebieden
- Bij de drukbezochte gebieden Toolenburger Plas en Haarlemmermeerse Bos en Groene Weelde is sprake van horecavoorzieningen met verschillend aanbod en uitstraling.
- Een park met historische agrarische gewassen (Plesmanhoek)
- Ruimte voor grootschalige evenementen.
- Big Spotters Hill als uitzichtpunt over de polder en Schiphol.

Diversiteit in landschap en beplanting

Ook is er diversiteit in beplanting, stijl van aanleg, et cetera tussen de gebieden. Hierbij moet worden opgemerkt dat veel van de nieuwe groengebieden nog niet volgroeid zijn en daardoor nog geen beschutting en visuele variatie bieden. Op het eerste gezicht lijkt de diversiteit van de groene gebieden in de Haarlemmermeer op een gemiddeld Nederlands niveau, of misschien zelfs daarboven, te verkeren.

Haarlemmermeersebos: populairste groengebied van de Haarlemmermeer

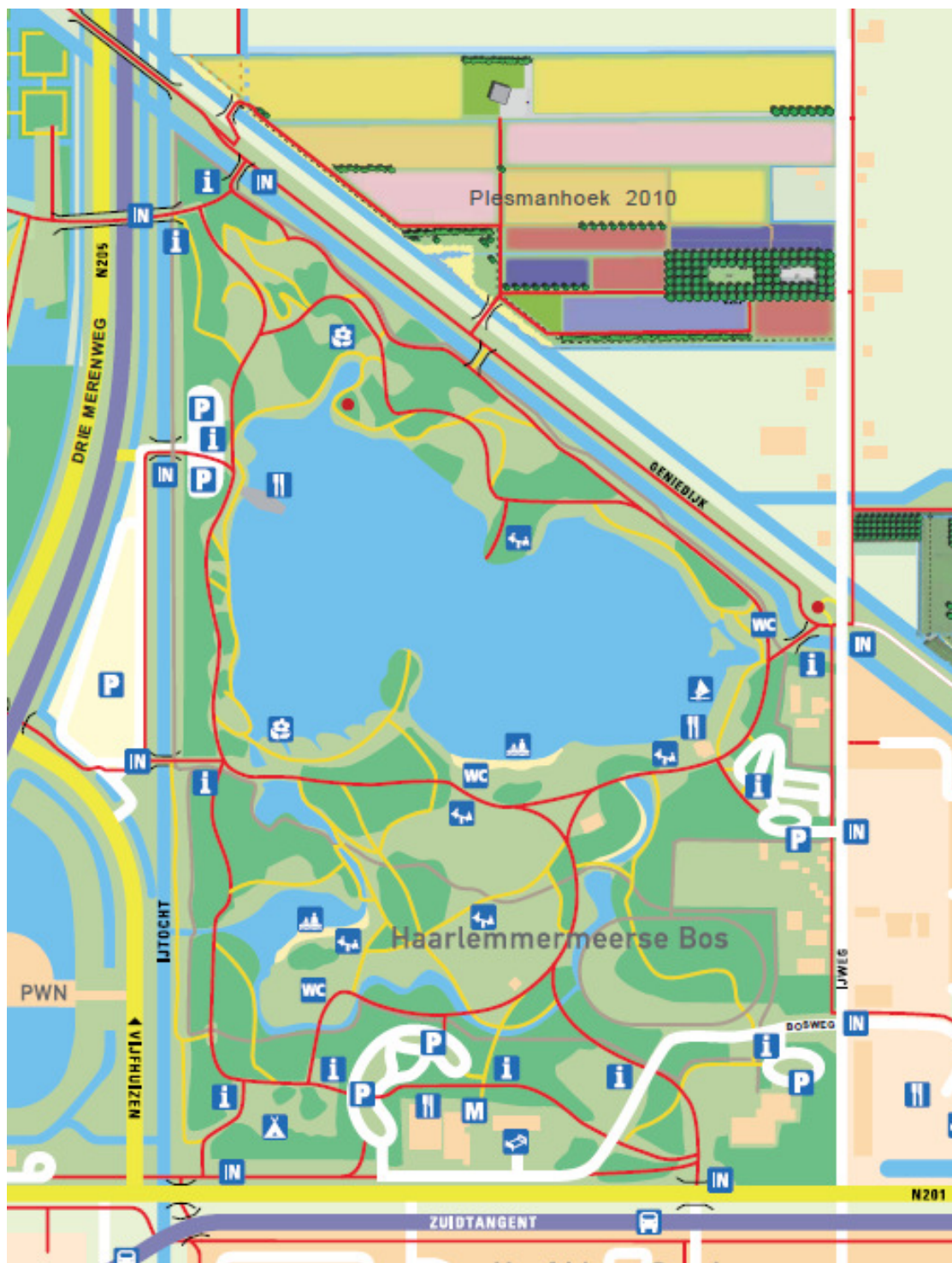
Het Haarlemmermeersebos is het oudste groen- en recreatiegebied van de Haarlemmermeer en is oorspronkelijk een zandwinningplas. De zandwinning begon in 1973. Daarvoor was het landbouwgrond. De kosten voor aanleg zijn voor een deel vanuit de zandwinning betaald, maar ook door de provincie. De Floriade in 2002 heeft ervoor gezorgd dat het park werd verfraaid met hardstenen kades, een mooi paviljoen (Vork en Mes) en mooie bloementuinen en andere bijzondere beplanting. Bovendien werd dankzij de Floriade de aangrenzende Groene Weelde versneld aangelegd, waardoor het Haarlemmermeersebos werd aangesloten op een groter groengebied. Later kwam daar aan de noordzijde nog het Groene Carré-Zuid, de Plesmanhoek en Buitenschot bij. Het Haarlemmermeersebos is een zogenaamd 'verborgen park' met een dichtbeplante buitenrand, waardoor je van buitenaf niet gemakkelijk het park in kunt kijken. Eenmaal in het park heb je overzicht en bieden de randen een groen decor. Het Haarlemmermeersebos is van begin af aan opgezet als Stadsbos, met een inrichting die geschikt is voor intensief gebruik, met veel paden, ligweiden en speelvoorzieningen.

In de loop van de jaren zijn er steeds kleine aanpassingen gedaan, of omdat er extra geld beschikbaar was, of omdat men tegemoet wilde komen aan nieuwe wensen en behoeften uit de samenleving.. Speelvoorzieningen in het Haarlemmermeersebos zijn recentelijk met 50% subsidie voor dit doel vanuit de provincie gerealiseerd. Ook is er sinds kort TimePoint. Dit is een systeem met palen waarmee joggers en trimmers door middel van een chip in hun kleding hun rondetijden kunnen zien en thuis ook nog weer kunnen nalezen op internet. Dit systeem is erg populair, zo bleek bijvoorbeeld uit het groot aantal reacties en vragen toen de palen kapot waren. Ook de speeltuin is erg populair, zo blijkt onder andere uit de slijtage van sommige toestellen. Onlangs is aan de noordzijde van het Haarlemmermeersebos een verbinding gemaakt over de Geniedijk, met een 'trekpontje' en een 'touwbrug' naar de nieuwe groengebieden aan de overzijde. Op verzoek van scholen en milieueducatie is een aantal educatieve routes in het park gerealiseerd. Ook biedt het park steeds meer mogelijkheden voor ruiters, met diverse ruiterroutes en een paardenbak.

De boswachter, die al sinds de aanleg in dezelfde functie voor het bos werkt, ontvangt bijna dagelijks signalen over het gebruik en eventuele mankementen. Ook zien de beheerders hoe intensief sommige voorzieningen in het bos worden gebruikt. Voorbeelden zijn de slingerpaal en het 'draadcircus' (een klimelement met touw). Om de paar jaar worden tellingen verricht in het bos. Uit deze tellingen en uit observaties van de beheerder komt naar voren dat het gebruik van het Haarlemmermeersebos alsmaar drukker is geworden. In 2012 wordt er ook weer geteld, maar de telling is bij voltooiing van dit onderzoek nog niet afgerond, maar de schattingen is dat het bos in 2012 op 700.000 uitkomt. In de rubriek 'het mooiste plekje van de Haarlemmermeer' in de huis-aan-huis krant komt het Haarlemmermeersebos zeer regelmatig terug.

Er worden verstandelijk gehandicapten ingeschakeld vanuit de werkvoorziening. Sommigen werken al jaren in het Bos, bijvoorbeeld bij het verwijderen van zwerfvuil. Dit werkt goed, maar kost ook veel tijd in de begeleiding.

4.5 Tevredenheid/Daadwerkelijk gebruik

De tevredenheid over het recreatieve groen in de gehele Randstad blijft achter bij die in de rest van Nederland. Het Planbureau voor de Leefomgeving stelt in 2010²³ bovendien dat de verhouding tussen vraag en aanbod in de Randstad is verslechterd. Dit kwam “doordat de vraag door bevolkingsgroei en vergrijzing sneller toenam dan de uitbreiding van de wandel- en fietsmogelijkheden”. Daarbij speelt bovendien dat kwalitatieve aspecten van het groen om steden in de Randstad lager gewaardeerd worden dan elders. Inwoners van de Randstad waarderen met name de stilte en het historische en natuurlijke karakter van het groen veel lager dan de hoeveelheid groen en de bereikbaarheid. In dat licht gezien is wellicht verbetering te verwachten wanneer de aangelegde gebieden ouder worden en het beleid meer inzet op bestrijding van geluidhinder”, aldus het Planbureau. Het nieuw aangelegde Haarlemmermeerse Groen zal hierop geen uitzondering zijn. Er is tijd nodig om het groen te laten volgroeien, waardoor de belevingswaarde toeneemt en de geluidshinder afneemt (hoe meer groen, hoe meer geluid wordt geabsorbeerd).

Tevredenheid over recreatief groen is onder de inwoners van de Haarlemmermeer tenminste twee keer gemeten. De eerste keer in 2005, voor het gemeentelijke onderzoek ‘Kijk op de wijk (2005)’. Het onderzoeksrapport doet uitspraken over de tevredenheid van inwoners over het groen in hun woonomgeving. Hierin wordt geen uitsplitsing gemaakt in het buurt- en wijkgroen en het grootschalig groen aan de rand van de woonomgeving. In 2005 zijn Haarlemmermeesters niet positief over het groenaanbod. Ze zijn in ieder geval veel minder positief over het groen dan over andere voorzieningen. Er zijn wel grote verschillen over de tevredenheid per wijk. Momenteel (2012) wordt de tevredenheid over het groen en het daadwerkelijk gebruik onder inwoners opnieuw gemeten. Uit de eerste resultaten blijkt dat in de meeste kernen de meerderheid van de bewoners tevreden is over het aanbod aan recreatiemogelijkheden. Dit betreft echter het totaal aan recreatiemogelijkheden. Gegevens over de tevredenheid met het grootschalige recreatieve groenaanbod waren op het moment waarop deze rapportage is opgesteld nog niet beschikbaar.

In 2004/2005 is er in opdracht van de gemeente Haarlemmermeer een klanttevredenheidsonderzoek uitgevoerd onder de bezoekers van het Haarlemmermeerse Bos. Gemiddeld gaven de bezoekers het gebied een 7,7. Bij de beoordeling is rekening gehouden 20 variabelen. In de totale beoordeling niet alleen rekening gehouden met de individuele rapportcijfers, maar ook met hoe belangrijk ieder van de variabelen is voor de totale tevredenheid. Vijf punten dragen bovengemiddeld bij aan de tevredenheid:

- Bereikbaarheid van het gebied,
- Onderhoud van het groen,
- Veiligheidsgevoel,
- Mate waarin het gebied schoon en opgeruimd is en
- Kwaliteit van de fiets en wandelpaden.

Al deze vijf punten scoren goed tot zeer goed. Van de vijf punten die in grote mate bijdragen aan het totale oordeel over het gebied is de score voor de variabele “de mate waarin het gebied schoon en opgeruimd is” het laagst. In het klanttevredenheidsonderzoek is dit aangemerkt als “een punt dat enige aandacht verdient”.

Ook het Recreatieschap Spaarnwoude doet metingen over de tevredenheid en het gebruik van de door haar beheerde gebieden. Er wordt jaarlijks geteld en tweejaarlijks geëvalueerd. Van de groengebieden in de Haarlemmermeer wordt voorlopig alleen in de Groen Weelde het aantal bezoekers geteld. Het aantal bezoekers is tussen 2006 en 2011 gestaag toegenomen. Het aantal bezoekers in de Groene Weelde

²³ Planbureau voor de Leefomgeving, 2010, Balans van de Leefomgeving

ontwikkelt zich positiever dan het gemiddelde van de rest van Spaarnwoude. Tussen 2006 en 2010 is het aantal bezoekers in de Groene Weelde met 12% toegenomen terwijl het aantal bezoekers in de rest van het recreatiegebied Spaarnwoude met 7% afnam. In 2011 is in zowel de Groene Weelde als in de rest van Spaarnwoude het aantal bezoekers flink toegenomen. Het recreatieschap wijdt deze toename aan het goede weer in het voorjaar van 2011.

Ontwikkeling van het aantal bezoekers aan Groene Weelde en de rest van recreatiegebied Spaarnwoude

Jaar	Groene Weelde		Spaarnwoude excl. Groene Weelde	
	abs.	rel.	abs.	rel.
2006	561.943	100%	5.067.853	100%
2007	Niet bekend		5.049.892	100%
2008	579.490	103%	5.066.521	100%
2009	630.002	112%	4.836.074	95%
2010	628.977	112%	4.701.558	93%
2011	697.505	124%	5.631.060	111%

Bron: Recreatieschap Spaarnwoude (2011/2012)

De provincie Noord-Holland heeft in 2012 een onderzoek laten uitvoeren naar de leefstijlen van dagrecreanten. In dit onderzoek is onder andere geïnventariseerd welk deel van de bevolking bepaalde activiteiten onderneemt. Uit dit onderzoek blijkt dat 47% van de inwoners van de Haarlemmermeer de activiteit "wandeling voor plezier" onderneemt en 44% de activiteit "fietstocht voor plezier". Deze percentages zijn duidelijk lager dan het landelijk gemiddelde (57% en 50%). In vergelijking tot de regiogemeenten (regio Amstel-Meerlanden) is het aandeel van de inwoners dat deze activiteiten onderneemt echter gemiddeld.

Een schouwing op een warme zomerse doordeweekse vakantiedag in 2012 (28 gr. C) laat grote variatie in drukte zien tussen de verschillende gebieden. De Toolenburger Plas wordt zeer druk gebruikt. Er wordt gezond en gezwommen. Het Haarlemmermeerse Bos wordt eveneens druk gebruikt om te zonnen en te zwemmen, te wandelen, te spelen en te fietsen. Ook de horecagelegenheden worden druk bezocht. De Boseilanden en De Groene Weelde zijn relatief rustig. We treffen er een enkele fietser, hondenuitlater, en paardrijder aan. Op Big Spotters Hill bevinden zich enige spotters. Een tweede schouwing van het Haarlemmermeerse Bos in de laatste week van september op een doordeweekse dag, met 15 graden en enkele buien levert een rustige, maar zeker geen verlaten indruk op. Nog steeds wordt er volop hard gelopen en wordt er tegelijkertijd door vele tientallen mensen met of zonder hond, gewandeld.

4.6 Samenvatting bevindingen gebruiksmogelijkheden

- De Haarlemmermeer heeft nog steeds te maken met kwantitatieve tekorten op het gebied van grootschalig recreatief groen, maar onderscheidt zich hierin niet in negatieve zin van andere vergelijkbare gemeenten in de Randstad. Er zijn tekorten op het gebied van wandelen en fietsen vanuit de directe woonomgeving.
- Het groen in de Haarlemmermeer kan op dit moment niet als Unique Selling Point van de gemeente worden gezien, mede ook doordat veel nieuwe groengebieden nog niet zijn volgroeid.
- Tot 2025 komen er volgens de meest recente prognose in de Haarlemmermeer 25.000 inwoners bij. Gezien de huidige ontwikkelingen op de woningmarkt zou het wat langer kunnen duren, maar indien er voor deze extra inwoners geen extra recreatief groen meer wordt aangelegd scoort Haarlemmermeer onderin de middenmoot in hoeveelheid groen per inwoner.
- De drie grotere woonkernen scoren verschillend voor wat betreft de mogelijkheden om vanuit de woning grootschalig recreatieve groengebieden te bereiken. Hoofddorp scoort het best en Badhoevedorp het slechtst. Kijkend naar de gerealiseerde en in gebruik zijnde grootschalige groengebieden dan is hun bereikbaarheid en toegankelijkheid, op enkele nog niet gerealiseerde verbindingen (fietsbruggen en tunnels) na, goed te noemen.
- De diversiteit en gebruiksmogelijkheden van het groen lijken zeker niet minder dan het gemiddelde Nederlandse beeld rond de recreatiegebieden.
- Over de tevredenheid en het daadwerkelijke gebruik van de door de gemeente beheerde grootschalige groengebieden (Toolenburger Plas en Haarlemmermeersebos) zijn zeer recentelijk gegevens beschikbaar uit een grootschalige enquête onder de bevolking van de Haarlemmermeer (zie ook 2.3). Hieruit blijkt dat 65% van de respondenten tevreden is over de recreatiemogelijkheden.
- Algemene cijfers laten zien dat inwoners van de Randstad vergeleken met het Nederlandse gemiddelde minder tevreden zijn, vanwege het gebrek aan authentieke plekken en historische kwaliteit. Dit zal voor het relatief jonge groen van de Haarlemmermeer ook gelden. De tellingen van het recreatieschap laten zien dat het bezoek aan Groene Weelde de laatste jaren aanzienlijk is toegenomen. Of dit ook geldt voor de andere locaties en hoe de tevredenheid met de grootschalige groen- en recreatiegebieden zich heeft ontwikkeld is (nog) niet bekend.

5 INFORMATIE AAN / TOEZICHT DOOR DE RAAD

5.1 Kaderstelling

5.1.1 Beleid

De Raad stelt via de nota's en beleidsplannen de kaders vast. Voor alle deelterreinen bestaan relatief actuele nota's en beleidskaders. Deze zijn alle in de raad behandeld, besproken en goedgekeurd. De belangrijkste kaders op dit gebied die momenteel van kracht zijn worden in onderstaande tabel getoond²⁴:

Overzicht van geldende kaders

beleidsterrein	gebied	kader	vastgesteld	voortgang besproken
Realisatie grootschalige Groengebieden	Hele gemeente	Groen in de Haarlemmermeer (2007)	2007	26 mei 2011 heroverweging en stopzetting projecten
Realisatie	Park 21 Overige gebieden	Startdocument Park 21 Masterplan Park 21 Nota 'Heroverweging Haarlemmerméer Groen'	2009 26 -4-2012 April 2011	VVD-motie verbindingen Park 21
Beheer en onderhoud	'eigen gebieden'	Beheer KwaliteitPlan	2009	Niet
Beheer en onderhoud	'Spaarnwoude- gebieden' in de gemeente	Ontwikkelingsvisie/toekomst- visie Spaarnwoude (2007) (herijking 2012 thans in voorbereiding).	2007	13 december 2007

Uit het gesprek met een vertegenwoordiging van de gemeenteraad blijkt eveneens dat men betrokken is geweest bij kadervorming en de vaststelling ervan. Er bestaan raadsverslagen van de discussies over deze onderwerpen.

Zoals in eerdere hoofdstukken vastgesteld is de concrete invulling en uitwerking van de kwalitatieve doelstellingen (diversiteit, toegankelijkheid, gebruiksmogelijkheden) niet altijd even eenduidig. Dit aspect kwam terug tijdens het gesprek met een vertegenwoordiging van de raad naar aanleiding van dit onderzoek. Verschillende raadsleden geven aan sterker betrokken te willen worden of geïnformeerd over de concrete invulling van de kwalitatieve doelstellingen in de kaders (diversiteit en gebruiksmogelijkheden). Overigens is geen van de raadsleden tijdens het gesprek van mening dat deze kaders rond diversiteit en gebruiksmogelijkheden verder meetbaar gemaakt zouden moeten worden (in termen van aantallen wipkippen en toiletgebouwen). Het gaat over meedenken en meepraten over de wijze waarop invulling aan deze doelstelling wordt gegeven.

²⁴ Voor een compleet overzicht van relevante kaders zie bijlage 3 bij dit rapport

5.1.2 Uitvoering

Overzicht van programma's voor uitvoering van de grootschalige groen- en recreatiegebieden

beleidsterrein	programma	looptijd	voortgang besproken
Realisatie grootschalige Groengebieden	Mainport en Groen overgangsgebieden Investeringsregeling Landelijk Gebied (ILG) Moduleprojecten Heroverweging	2000 - heden 2007 - 2011 2000 - heden 2011 – heden	26 mei 2011 heroverweging en stopzetting projecten
Realisatie Park 21	Park 21	26 -4-2012 masterplan)	Nog niet, net vastgesteld
Beheer en onderhoud 'eigen gebieden'	BeheerKwaliteitsPlan Meerjarenbeheerplan Haarlemmermeersebos en Toolenburgerplas	2009 - heden Niet in de Raad	Ter kennisname via Programmabegroting en Jaarstukken
Beheer en onderhoud 'Spaarnwoude-gebieden' in de gemeente	Jaarlijks schapsplan en jaarverslag	2007 – heden ter kennisname	Niet bekend, wel discussies over projecten zoals over het 'Fort benoorden Spaarndam' in oud-Spaarnwoude.
Algemeen	Programmabegroting Cultuur, Recreatie Sport	Jaarlijks	jaarlijks

Voor de programmering en financiering van de uitvoering van de aanleg **van grootschalige groen- en recreatiegebieden** zijn meerdere programma's opgesteld en vastgesteld door de raad, zoals de voortgang van de Moduleprojecten, het Park21 en de Mainport- en Groenprojecten. De raad wordt hier wel bij betrokken, maar er kan niet worden gesteld dat de raad ze heeft vastgesteld, vanwege het groot aantal partijen dat hierbij betrokken is. Wel heeft de raad steeds goedkeuring gegeven aan de gemeentelijke bijdrage die gemoeid was met de realisatie en de wijze waarop dit zou worden ingezet.

In 2011 is de raad betrokken bij de heroverweging van de grootschalige groen- en recreatiegebieden, waarbij gemeentebreed is gekeken naar de prioritering van de uitvoering van de groenprojecten, binnen de beperkte sturingsmogelijkheden die de gemeente op dat gebied heeft.

De raad is in 2009 uitgebreid betrokken geweest bij de verandering van het systeem waarmee beheer en onderhoud in de gemeente worden geregeld en heeft actief gestuurd op de verschillende beheerniveaus in de verschillende gebieden. Sindsdien heeft de raad geen sturing meer gegeven op de uitvoering van het beheer en onderhoud.

5.2 Informatievoorziening

5.2.1 Over de voortgang van het beleid en projecten

De voortgang van het beleid voor de grootschalige groen- en recreatiegebieden is onderdeel van de jaarlijkse PenC cyclus. Het beleid is onderdeel van het programma Cultuur, Sport en Recreatie.

Tot 2009 werd de raad jaarlijks geïnformeerd over de voortgang door middel van de BVR (Bestuurlijke VoortgangsRapportage) Voorzieningen. Het grootschalig recreatieve groen vormde een apart onderdeel binnen deze BVR. Er zijn 10 afzonderlijke voortgangsrapportages Groen en drie voortgangsrapportages 'Voorzieningen' (Sport, Cultuur, Onderwijs, Water, Groen e.d.) opgesteld en aan de raad voorgelegd. In de rapportages werd verteld over de voortgang van de projecten, de eventuele vertragingen, de oorzaken en de consequenties hiervan. Daarna is besloten om de bestuurlijke voortgangsrapportages niet meer uit te brengen. De informatie over de voortgang komt nu uit de jaarstukken. Daarin is minder informatie te vinden over de voortgang van de programma's en projecten rond grootschalige recreatie en groen. Bijlage 4 van dit rapport bevat de samenvattingen van een aantal jaarstukken. In de jaarstukken is steeds aangegeven wat het voornemen was om dat jaar aan projecten of een nota uit te voeren en vervolgens wordt aangegeven wat er dat jaar is gebeurd aan de uitvoering. Daardoor is het, sinds het wegvallen van de BVR, lastiger om door middel van de jaarstukken de 'grote lijn' van de voortgang van de programma's te volgen. Het is ook moeilijk in deze stukken te zien waar de gemeente momenteel staat in de uitvoering van een beleidskader of een uitvoeringsprogramma als geheel. Deze informatie kon overigens wel gedeeltelijk worden gehaald uit het eerder genoemde raadsvoorstel 'heroverweging Groen' dat in 2011 naar de raad is gestuurd.

De informatievoorziening over de voortgang bij het recreatieschap Spaarnwoude, de stichting Mainport en Groen en Staatsbosbeheer wordt aan de raadsleden ter kennisname gestuurd. Het betreft voornamelijk jaarverslagen en jaarplannen. Als er speciale issues zijn, of als er belangrijke keuzes moeten worden gemaakt, dan kan dit op de agenda van de raad worden geplaatst. De raad heeft overigens geen rechtstreekse invloed op het bestuur van het recreatieschap maar kan haar standpunten via het 'eigen' bestuurslid (de wethouder Grootschalige Groen- en recreatiegebieden) kenbaar maken. Ook nodigt het Recreatieschap de raadsleden soms zelf uit om bepaalde onderwerpen te bespreken. Zo was er onlangs een uitnodiging aan alle raadsleden uit de deelnemende gemeenten om te financiële situatie van het recreatieschap te bespreken.

Vertegenwoordigers van de raadsfracties geven in het groepsgesprek over dit onderwerp aan te weinig te weten over de voortgang van het groenbeleid en de uitvoering van de programma's. Sinds men heeft besloten de Voortgangsrapportages Voorzieningen niet meer te laten maken, vindt men het lastig om deze informatie uit andere stukken (jaarstukken en programmabegroting) te krijgen. Men wordt wel geïnformeerd op projectniveau, maar men mist toch het overzicht, en hoeveel geld waar naartoe gaat. Sommigen willen de Voortgangsrapportages weer terug. Meer toelichting over Grootschalige Groengebieden bij de programmabegroting Cultuur Sport en Recreatie wordt in ieder geval door iedereen op prijs gesteld.

Park21.

Op 10 november 2005 heeft de raad een motie aangenomen waarin het College van B&W wordt opgedragen om voor het Park van de 21e eeuw met concrete uitwerkingsvoorstellen te komen met de daarbij behorende financiële middelen. De raad is sinds 2007 minstens één keer per jaar uitvoerig betrokken geweest en geïnformeerd bij de planvorming en de voortgang van de planvorming rond Park21.

In 2007 zijn de startnotitie en het plan van aanpak voor het Masterplan behandeld. In 2008 is het BenW-nota opgave Park van de 21e eeuw en het Startdocument Participatie naar de Raad gestuurd. In mei 2009 is de keuze voor het parkconcept in de raad besproken. In november 2009 het startdocument Masterplan Park en in 2010 is het concept Masterplan Park (BenW nota) naar de raad gestuurd. In juni 2011 is het Masterplan vastgesteld. In maart 2012 is er een raadsvoorstel over de haalbaarheid, voortgang en kredietaanvraag aan de raad voorgelegd.

5.2.2 Over de financiën

De raad wordt jaarlijks, door middel van de programmabegroting en de jaarstukken, (de planning- en controlcyclus) van de gemeente op de hoogte gebracht van de financiën binnen het programma Cultuur, Recreatie en Sport, waaronder ook de grootschalige groen- en recreatiegebieden vallen. Daar staat een post 'Leefbaarheid en Openluchtrecreatie' van rond de 5 miljoen euro. Dit is een verzamelpost. Daarnaast zijn in de stukken van sommige jaren bedragen terug te vinden voor de Recreatieplas Toolenburg en het Haarlemmermeerse Bos. In de Voorjaarsrapportages staan soms (2010) bedragen gespecificeerd voor 'de gemeentelijke bijdrage realisatie groengebieden' en voor beheerskosten die worden afgedragen aan het recreatieschap Spaarnwoude. Daardoor is het voor de raadsleden op basis van deze stukken onmogelijk grip te krijgen op de jaarlijkse gemeentelijke uitgaven aan grootschalige groen- en recreatiegebieden. Overigens is het voor de raadsleden wel mogelijk om aparte gespecificeerde begrotingen op te vragen.

5.3 Samenvatting bevindingen informatie aan /Toezicht door de Raad

- De Raad is en wordt consequent betrokken bij de besluitvorming over prioriteiten en doelstellingen met betrekking tot het grootschalige groen- en recreatiebeleid
- De Raad is en wordt consequent betrokken bij keuzes over prioriteitstelling bij wegvallende financiële middelen op het niveau van de afzonderlijke projecten.
- De Raad wordt op de hoogte gesteld over de algemene voortgang met betrekking tot het grootschalige groen- en recreatiebeleid door middel van de programmabegrotingen en de jaarstukken. Hierin is vooral terug te vinden welke nota's en projecten op het programma stonden en wat er daadwerkelijk is uitgevoerd. In de jaarstukken is vrijwel niets terug te vinden over het al dan niet halen van doelstellingen uit de kaders en programma's.
- Daarnaast is en wordt de raad met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang van grote projecten en programma's in afzonderlijke brieven en nota's. Hierin wordt de stand van zaken met betrekking tot de algemene voortgang wel vermeld.
- Voor de jaarlijkse financiële voortgang en dekking van het grootschalig groenbeleid is de raad grotendeels aangewezen op de jaarstukken en de programmabegroting. Hieruit is, zonder het opvragen van een specificatie, niet op te maken welke bedragen naar welke onderdelen van het grootschalig groen- en recreatiebeleid gaan of zijn gegaan.

6 CONCLUSIES

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste conclusies, geënt op het normenkader uit hoofdstuk 1.

6.1 Beleid en Doelen

- De gemeente beschikt over een uitgewerkte en vastgelegde visie ten aanzien van de grootschalige groen- en recreatiegebieden; het beleid is steeds aangepast aan de actualiteit, er is sprake van een eenduidige ambitie in de verschillende rapporten en deze zijn afgestemd op elkaar.
- Deze visie is vertaald naar concreet beleid en doelstellingen. De vertaling van het beleid voor wat betreft de aanleg van gebieden is dusdanig geformuleerd dat erop gemonitord kan worden. Sturing is slechts in beperkte mate mogelijk vanwege het feit dat een belangrijk deel van de grootschalige groen- en recreatiegebieden is geprogrammeerd door andere partijen (rijk en provincie). De kwalitatieve doelstellingen zijn niet altijd meetbaar, ook al wordt er hard aan gewerkt. Dit geldt vooral voor de doelstelling 'differentiatie', die de gemeente op veel manieren toepast (differentiatie in beplanting, vormgeving, gebruiksmogelijkheden, beheer, et cetera). Voor het thema 'differentiatie' bestaat geen integraal toetsbaar programma, behalve dan dat in de nota 'Haarlemmermeer Groen' verschillende groentypen staan aangegeven.
- Kennis over de behoeften en tevredenheid van gebruikers is zonder twijfel aanwezig bij beheerders, beleidsmedewerkers en de portefeuillehouder. De gemeente heeft een begin gemaakt met systematisch vergaren van informatie over de kwestie of het aanbod aan (grootschalige) natuur- en recreatiegebieden aansluit op de vraag vanuit de gebruikers (huidige gebruikers en eventuele potentiële gebruikers). Dit gebeurt door middel van een tevredenheidsmeting onder de eigen bevolking. Deze kennis is tot op heden niet formeel vertaald naar aanpassingen in het aanbod, naar het uitvoeringsprogramma en / of de monitoring. Wel vinden incidenteel diverse aanpassingen in het aanbod plaats op basis van geuite behoeften van burgers.
- De financiële middelen om uitwerking en uitvoering te geven aan het grootschalig groen- en recreatiebeleid zijn in zekere zin structureel geborgd. Daarmee is gezegd dat er niets wordt aangelegd waarvoor geen dekking van onderhoud en beheer bestaat. Tegelijkertijd is het zicht op middelen om gebieden aan te leggen drastisch geslonken en is de aanleg van diverse gebieden op de lange baan geschoven. Beheer en onderhoud van bestaande gebieden zijn geborgd via de (meerjaren)programmabegroting. Beheer en onderhoud van nog aan te leggen nieuwe gebieden is nog niet geborgd (Park 21).
- Tussentijdse wijzigingen in doelen en beleidsuitgangspunten zijn vastgelegd en waar nodig bestuurlijk geaccordeerd.

6.2 Organisatie, samenwerking en uitvoering (doelmatigheid)

Organisatie

- De uitvoering van het grootschalig groen- en recreatiebeleid is in de organisatie verankerd. Rollen, taken en verantwoordelijkheden zijn helder omschreven. De 'dagelijkse' organisatie van het grootschalige groenbeleid is in handen van drie clusters/eenheden binnen de gemeentelijke organisatie en één externe organisatie. Daarnaast wordt samengewerkt met diverse partners die ook actief zijn op dit gebied in de gemeente.

Samenwerking

- De gemeente en de overige eigenaren/beheerders van natuur- en recreatiegebieden werken samen waar dit bij aanleg en onderhoud meerwaarde heeft of tot synergie en kostenbesparingen leidt.
- Er zijn tussen gemeente en relevante partners en uitvoerders bij aanleg en beheer duidelijke afspraken gemaakt over wie wat doet, wanneer en tegen welke kosten. Uit de gesprekken met vertegenwoordigers van deze afdelingen komt naar voren dat de afstemming en samenwerking naar wens zijn.

Uitvoering

- De uitvoering van de realisatie van de grootschalige groen- en recreatiegebieden heeft veel vertraging opgelopen door tegenvallende financiering door derden of externe factoren vanuit de ruimtelijke ordening. Op dit moment is nog slechts zo'n 40% gerealiseerd van het in 2000 afgesproken aantal hectares in het programma Haarlemmerméér Groen. Veel van het groen in de Haarlemmermeer is geïnitieerd en geprogrammeerd door derden (rijk en provincie). Dat geldt ook voor de financiering bij de realisatie van de groenprojecten. Daardoor heeft de gemeente relatief weinig invloed op de realisatie en ook op de vertragingen. Ook de ligging in de relatief dichtbevolkte Metropoolregio en de aanwezigheid van Schiphol leiden nogal eens tot nieuwe eisen of onzekerheden vanuit de ruimtelijke ordening, met vertragingen in de realisatie van het groen tot gevolg.
- De doelstellingen en ambities zijn vertaald in uitvoeringsplannen, zowel op het gebied van nieuw aan te leggen groen als op het gebied van beheer/onderhoud/exploitatie van bestaand groen, maar er is gemeentebreed geen uitvoeringsprogramma voor de kwalitatieve ambities (toegankelijkheid, bereikbaarheid en gebruiksmogelijkheden)
- Het beheer en onderhoud wordt door middel van vooraf vastgestelde beheerniveaus uitgevoerd en uitbesteed. Het gewenste beheerniveau (basis en basis+) wordt gehaald. De prijs-kwaliteit-verhouding ligt bij alle gebieden die door de gemeente en door het recreatieschap worden beheerd, op een gemiddelde waarde en binnen gangbare normen.
- Aanpassingen in ambities, doelen en uitgangspunten zijn vertaald in aangepaste uitvoeringsplannen.

6.3 Realisatie van de doelstellingen / gebruiksmogelijkheden (outcome/doeltreffendheid)

- De Haarlemmermeer heeft nog steeds te maken met kwantitatieve tekorten op het gebied van grootschalig recreatief groen, maar onderscheidt zich hierin niet in negatieve zin van andere vergelijkbare gemeenten in de Randstad. Er zijn, volgens gangbare normen, tekorten op het gebied van wandelen en fietsen vanuit de directe woonomgeving.
- Het groen in de Haarlemmermeer kan op dit moment niet als een opvallende positieve eigenschap van de gemeente worden gezien, mede ook doordat veel nieuwe groengebieden nog niet zijn volgroeid.
- Tot 2025 komen er volgens de meest recente prognose in de Haarlemmermeer 25.000 inwoners bij. Gezien de huidige ontwikkelingen op de woningmarkt zou het wat langer kunnen duren, maar indien er voor deze extra inwoners vanaf heden geen extra recreatief groen meer wordt aangelegd scoort Haarlemmermeer tegen die tijd onderin de middenmoot in hoeveelheid groen per inwoner.
- De drie grotere woonkernen scoren verschillend voor wat betreft de mogelijkheden om vanuit de woning grootschalig recreatieve groengebieden te bereiken. Hoofddorp scoort het best en Badhoevedorp het slechtst. Kijkend naar de gerealiseerde en in gebruik zijnde grootschalige groengebieden, is hun bereikbaarheid en toegankelijkheid, op enkele nog niet gerealiseerde verbindingen (fietsbruggen en tunnels) na, goed te noemen.

- De diversiteit en gebruiksmogelijkheden van het groen lijken zeker niet minder dan het gemiddelde Nederlandse beeld rond dit soort recreatiegebieden.

6.4 Toezicht door en informatie aan de Raad

- De Raad is en wordt consequent betrokken bij de besluitvorming over prioriteiten en doelstellingen met betrekking tot het grootschalige groen- en recreatiebeleid.
- De Raad is en wordt consequent betrokken bij keuzes over prioriteitstelling bij wegvallende financiële middelen op het niveau van de afzonderlijke projecten.
- De Raad wordt op de hoogte gesteld over de algemene voortgang met betrekking tot het grootschalige groen- en recreatiebeleid door middel van de programmabegrotingen en de jaarstukken. Hierin is vooral terug te vinden welke nota's en projecten op het programma stonden en welke onderdelen er daadwerkelijk is uitgevoerd. In de jaarstukken is vrijwel niets terug te vinden over het al dan niet halen van doelstellingen uit de kaders en programma's.
- Daarnaast is en wordt de raad met enige regelmaat geïnformeerd over de voortgang van grote projecten en programma's in afzonderlijke brieven en nota's. Hierin wordt de stand van zaken met betrekking tot de algemene voortgang wel vermeld.
- Voor de jaarlijkse financiële voortgang en dekking van het grootschalig groenbeleid is de raad grotendeels aangewezen op de jaarstukken en de programmabegroting. Hieruit is, zonder het opvragen van een specificatie, niet op te maken welke bedragen naar welke onderdelen van het grootschalig groen- en recreatiebeleid gaan of zijn gegaan.

6.5 Tot slot: de hoofdvragen in het licht van de bevindingen

Nu de conclusies zijn getrokken wordt nog één keer terug gegrepen naar de aanleidingen van dit onderzoek (zie paragraaf 1.1.) Wat zijn de belangrijkste bevindingen in het licht van deze aanleidingen?

Tempo van aanleg

Eén van de aanleidingen waren zorgen over het tempo van aanleg van de grootschalige groen- en recreatiegebieden. Het is inderdaad een feit dat deze aanleg een stuk trager is verlopen dan in 2000 of in 2007 werd gedacht en werd afgesproken. Het is echter ook een feit dat de ambities van de gezamenlijke initiërende partijen op het grondgebied van de gemeente hoog waren (zo blijkt bijvoorbeeld uit een vergelijking met de twee referentiegemeenten). Een ander feit is dat de gemeente, dankzij de aanleg van zo'n 1000 hectare in de afgelopen 12 jaar zijn kwantitatieve achterstanden ten opzichte van vergelijkbare gemeenten heeft ingelopen, waardoor de gemeente nu een 'middenmoter' tussen andere 'randstedelijke groeigemeenten in de polder' is. 1000 Hectare in 12 jaar is veel. Van de onderzochte referentiegemeenten is er niet één die dat tempo heeft gehaald. De gemeente scoort nu op het gebied van grootschalig groen- en recreatieaanbod in de Randstad gemiddeld. De groentekorten per inwoner zijn er, maar ze zijn niet hoger dan elders in de Randstad. Wil de gemeente gemiddeld blijven scoren bij een groeiend aantal inwoners, dan hoort daar dus ook een areaal groen bij dat gelijke tred houdt met de groei van het aantal inwoners.

De ambitie van de gemeente: nog zo'n 1000²⁵ hectare erbij, zal ertoe leiden dat de gemeente binnen de Randstad een uitblinker wordt en dat de recreatie- en groentekorten, die overal in de Randstad bestaan, voor de gemeente Haarlemmermeer zullen zijn opgeheven. In dat geval kan de gemeente zich meten met

²⁵ Zie beschrijving en tabel op bladzijde 26.

de landelijke norm aan fiets- en wandelmogelijkheden (een norm die vrijwel nergens in de Randstad wordt gehaald) of de algemene norm van 130 m² recreatief groen per inwoner.

De realisatie van deze ambitie is, als gevolg van het stopzetten van landelijke subsidie voor het landelijke gebied, echter een zaak van lange adem. Er is op dit moment nog geen uitzicht op een spoedige realisatie van grote delen van Park21. Wel kunnen, dankzij het werken in deelplannen, langzaam maar zeker steeds nieuwe delen aan het park worden toegevoegd die ook ieder afzonderlijk te gebruiken zijn zonder dat het Park in zijn geheel klaar is.

Toegankelijkheid, beleving en gebruiksmogelijkheden

Er bestaat zorg bij de raad over de toegankelijkheid, de beleving en de gebruiksmogelijkheden van de grootschalige groen- en recreatiegebieden. Deze zorg is begrijpelijk omdat niet duidelijk is op welke wijze en wanneer aan deze criteria wordt voldaan. Schouwingen en vergelijkingen met andere gebieden wijzen er echter niet op dat de gemeente op dit terrein steken laat vallen. Wel heeft men te maken met de situatie dat veel groen nog niet volgroeid is en daardoor nog een lage belevingswaarde heeft. Ook heeft de gemeente nu eenmaal te maken met veel barrières en doorsnijdingen door infrastructuur. Er is één kern van waaruit het gemeentelijk groen moeilijk bereikbaar is: Badhoevedorp. Deze kern is vrijwel volledig aangewezen op het grootschalig recreatief groen van buurgemeente Amsterdam.

Beheer en onderhoud

Beheer en onderhoud in de Haarlemmermeer van het bestaande groen zijn op orde. Er is sprake van een goede kwaliteit en de prijs-kwaliteitverhouding is goed. Dat neemt niet weg dat de kosten van beheer en onderhoud zijn toegenomen en verder zullen toenemen naarmate het aantal hectares stijgt en de bekostiging vanuit zandwinning is uitgeput. Dit in een klimaat van bezuinigingen waarin sommige partners serieuze problemen ondervinden doordat er zwaar moet worden bezuinigd. Ook zal het steeds lastiger worden om kosten van beheer en onderhoud van toekomstige gebieden gedeeltelijk door de huidige partners als Staatsbosbeheer, de provincie en de regiogemeenten op te laten brengen. Daar staat tegenover dat het nu nog jonge groen steeds meer kwaliteit en daardoor ook verdienmogelijkheden zal kunnen genereren (denk aan particuliere exploitaties en publieksevenementen). Een strategische discussie over de risico's, het maken van bewuste keuzes voor een structurele bekostiging van deze gebieden en/of het vinden van nieuwe dekkingsmogelijkheden lijkt op zijn plaats.

Informatie en inzicht

De vragen die over dit onderwerp bij de gemeenteraad leven zijn niet verwonderlijk en verklaarbaar vanuit de complexe situatie die er in de gemeente bestaat met de vele partijen, geldstromen en verschillende beheerders. Het is lastig om uit de stukken overzicht te krijgen over hoe de gemeente er nu precies voorstaat en of de gemeente het goed doet of niet. Of doelstellingen zijn gehaald en of men op schema ligt is evenmin duidelijk te zien. Het is vrijwel ondoenlijk om uit de jaarstukken van de gemeente op te maken hoeveel er voor welk onderdeel van het grootschalig groenbeleid wordt besteed, ook al wordt de raad op alle geëigende momenten betrokken bij de besluitvorming en heeft de raad zelf besloten om de uitgebreidere voortgangsrapportages voor wat betreft dit onderwerp niet meer te maken.

COLOFON

Opdrachtgever	: Rekenkamercommissie Haarlemmermeer
Project	: Groen- en Recreatiegebieden in de gemeente Haarlemmermeer
Dossier	: BB2202-101-100
Omvang rapport	: 55 pagina's
Auteur	: Jan Oosterman
Bijdrage	: Ronald Meijer
Interne controle	: Ronald van Ark
Projectleider	: Jan Oosterman
Projectmanager	: Johan Moolenaar
Datum	: 24 november 2012
Naam/Paraaf	:

DHV B.V.

Unit Economie, Ruimte en Recht

Laan 1914 nr. 35

3818 EX Amersfoort

Postbus 1132

3800 BC Amersfoort

T (088) 348 20 00

F (088) 348 28 01

www.dhv.nl

BIJLAGE 1 Gebruikte schriftelijke documentatie

Documenten uit het raadsinformatiesysteem van de gemeente Haarlemmermeer

Raadsbesluit 2005/27832 Wijziging Gemeenschappelijke regeling recreatieschap Spaarnwoude
Raadsvoorstel 2007/149971: Raadsvoorstel evaluatie en implementatie Het Vierde gewas
2007/151164 Nota golfbeleid in de Haarlemmermeer
2007/158899 Nota groen en recreatie in Haarlemmermeer
2007/177092: Ontwikkelingsvisie recreatieschap Spaarnwoude Haarlemmermeer
2007/178073 2e bestuurlijke voortgangsrapportage voorzieningen
2008/100793: Opgave park 21ste eeuw
Raadsvoorstel 2008/16635: Kampeerbeleid gemeente Haarlemmermeer
Raadsvoorstel 2009/5995 BVR voorzieningen (januari 2009)
Raadsvoorstel 2009/18005: Jaarstukken 2008
Raadsvoorstel 2009/52387: Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013
Raadsvoorstel 2009.0013729 Contouren structuurvisie haarlemmermeer 2030
Raadsvoorstel 2010.001 3650: Jaarstukken 2009
Raadsvoorstel 2011.001 0128: Kredietaanvraag en bevestiging kredieten Groenprojecten Haarlemmermeer Groen
Raadsvoorstel 2011.001 1913 Masterplan Park21
Raadsvoorstel 2011.001 7858: Jaarstukken 2010
Raadsvoorstel 2011.002 4350: Actualisatie evenementenbeleid Haarlemmermeer 2011-2014
2011/20042 B&W Nota Heroverweging Haarlemmermeer Groen
Raadsvoorstel 2012.001 4882: Jaarstukken 2011
Motie verbindingen Park21 behorend bij raadsvoorstelnummer 2012.001 0169

Overige documenten van de gemeente Haarlemmermeer

Gemeente Haarlemmermeer (2005), Klanttevredenheidsonderzoek Haarlemmermeerse Bos
Gemeente Haarlemmermeer (26-05-2011), Verslag van de Raadssessie van de Raad der gemeente Haarlemmermeer op donderdag 26 mei 2011.
Gemeente Haarlemmermeer (november 2011), Programmabegroting 2012-2015
Gemeente Haarlemmermeer (maart 2012), Ontwerp structuurvisie Haarlemmermeer 2030
Gemeente Haarlemmermeer (januari 2012), Voorontwerp Deelstructuurvisie Hoofddorp 2030

Documenten van derden

Gemeente Zoetermeer (2008), Stadsvisie 2030
Gemeente Zoetermeer (2008), Beheervisie Openbare Ruimte 2009-2020
Stichting Recreatie Kennis- en Innovatiecentrum Haarlemmermeer (2008), Meer waard met meer groen
Planbureau voor de Leefomgeving (2010), Balans van de leefomgeving 2010
CBS, PBL, Wageningen UR (2010). Recreatief aanbod voor wandelen en fietsen, 2000-2006.
www.compendiumvoordeleefomgeving.nl
Gemeente Zoetermeer (2011), Programmabegroting 2012-2015
Recreatie Noord Holland (2011), Recreatiemonitor: Aantal bezoeken Recreatieschap Spaarnwoude 2010.
Gemeente Zaanstad (2011), Programmabegroting 2012-2015
Atlas Leefomgeving (2012), www.atlasleefomgeving.nl
Alterra (2012), Recreatieschouw: Groengebieden schouwen op basis van recreatiemotieven
Recreatieschap Spaarnwoude (2012), Agenda vergadering 16/05/2012 bijlage3d Aantal bezoeken in 2011
Provincie Noord Holland (2012), De leefstijlatlas dagrecreatie voor de provincie Noord Holland Factsheet Haarlemmermeer

BIJLAGE 2 Functies en organisaties van geïnterviewde personen

- Portefeuillehouder Grootchalig Groen en Recreatie en tevens bestuurslid in het Recreatieschap Spaarnwoude, Gemeente Haarlemmermeer.
- Teamleider Sport, Cultuur en Recreatie Gemeente Haarlemmermeer, cluster Maatschappelijke en Economische ontwikkeling,
- Senior beleidsmedewerker Recreatie en Groen. Gemeente Haarlemmermeer, cluster Maatschappelijke en Economische ontwikkeling, Cluster Sport, Cultuur en Recreatie,
- Beheerder Groengebieden Haarlemmermeer, recreatieschap Spaarnwoude,
- Boswachter Haarlemmermeergebos en Recreatieplas Toolenburg, Gemeente Haarlemmermeer, Cluster Beheer en Onderhoud,
- Projectleiders Projectteam Park21, Gemeente Haarlemmermeer, Eenheid Projecten & Planeconomie.
- Teamleider Beheer en Onderhoud Openbare Ruimte) Gemeente Haarlemmermeer, cluster Beheer en Onderhoud
- Vertegenwoordiging van de Gemeenteraad Haarlemmermeer uit de volgende partijen: VVD, CDA, PvdA, D66, Christen Unie/SGP, HAP, EénHaarlemmermeer.

BIJLAGE 3 Samenvattingen beleidskaders groenbeleid

a. Raamplan Haarlemmermeer groen (2000)

Dit Raamplan is een uitwerking van streek- en structuurplannen en bevat een programma voor de aanleg van 1.600 ha groen plus het programma van de zogenaamde overgangsgebieden uit het Convenant Mainport&Groen (ca 400 ha, anno 2010 bijgesteld naar 340 ha).

b. Nota groen en recreatie in Haarlemmermeer. De kwaliteit van natuur- en recreatiegebieden (2007)

De doelstelling van deze in 2007 door de Raad vastgestelde nota is alle inwoners aantrekkelijke recreatiemogelijkheden te bieden. In de nota vinden we de volgende doelstellingen terug:

- Doelstelling 1 : Meer routes en verbindingen

Met aantrekkelijke routes worden de attracties en groengebieden die verspreid door de polder liggen op vanzelf sprekende manier met elkaar verbonden. De routes moeten herkenbaar zijn door hun inrichting en logisch aansluiten op elkaar, op de kernen en op routes buiten de polder. Hoe meer de verbindingen ook utilitair gebruikt worden, hoe meer de groengebieden bezocht en gebruikt worden in de vrije tijd.

Bij deze doelstelling behoort de volgende bouwsteen Een sterk landschappelijk raamwerk

Een sterk landschappelijk raamwerk verbindt de natuur- en recreatiegebieden met elkaar en met de woonwijken. Het moet een netwerk worden van lanen, waterlopen, paden voor fietsers, wandelaars, ruiters en anderen. Herkenbare, doorgaande routes zoals de Geniedijk rijgen als een ketting de groengebieden aan elkaar. Het raamwerk begint bij de voordeur.

- Doelstelling 2: Differentiatie groengebieden

De grote groengebieden dienen ieder een eigen, uitgesproken karakter te krijgen met elk passende en aantrekkelijke voorzieningen en evenementen. Naast parken en stadsbos ook landerijen, recreatief gebruik van agrarisch landschap en 'n groot natuurbos in de Wesfflank voor de natuurbeleving (bijvoorbeeld het Stille Woud). De wateropgave wordt benut om meer recreatief water te maken voor watersport, natte natuur en wonen aan het water. Sommige gebieden onderscheiden zich door een waterrijk karakter. De gebieden sluiten aan bij de gebieden in de regio.

Bij deze doelstelling behoort de volgende bouwsteen: Karaktervolle groengebieden

De gemeente wil groengebieden maken met een sterke identiteit en onderscheidende karakters. Aantrekkelijke gebieden kennen een diversiteit in inrichting en een gemengd gebruik. Er wordt geboerd, er is natuur, er staan villa's of landgoederen, er zijn evenementen en attracties. De afwisseling maakt het aantrekkelijk en de groengebieden krijgen een meer uitgesproken karakter. Het Park van de 21e eeuw is daar onderdeel van.

- Doelstelling 3: Aanleg Park van de 21e eeuw

Attracties en voorzieningen zijn een aanleiding voor tochtjes en bezoek aan groengebieden. In Haarlemmermeer is het aantal attracties wel wat mager. Het Park van de 21ste eeuw wordt een combinatie van een grootschalig openbaar stadspark met voldoende ruimte voor commerciële recreatieve en leisurevoorzieningen. Een groot deel is openbaar recreatiegebied. Het groen is een natuurlijk decor voor de leisurevoorzieningen. In de rest van het gebied kunnen commerciële recreatie- en leisurevoorzieningen worden ontwikkeld in een parkachtige setting.

c. Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte 2009-2013 (2009)

“Wij willen onze jeugd voldoende gelegenheid bieden om nu en in de toekomst leuk en veilig buiten te kunnen spelen, te sporten en elkaar te ontmoeten. Er moeten daarom verdeeld over de gemeente voldoende locaties zijn, afgestemd op het aantal kinderen, tieners en jongeren per wijk/kern, maar vooral ook moeten de speel-, sport en ontmoetingsplekken de jeugd aanspreken en uitdagen tot spel en ontmoeting.

Een vorm van speelplekken die men in de gemeente wil aanbieden zijn formele “groene” speelplekken. Een formele 'groene' plek is er momenteel alleen aan de oostkant van het Haarlemmermeerse Bos. In de toekomstige groengebieden Park Zwanenburg en Park Vijfhuizen zullen ook avontuurlijke speelplekken worden gerealiseerd. In de toekomst willen de gemeente inspelen op de vraag naar meer 'groen' speelplekken. Dat kunnen avontuurlijke speelplekken zijn, waarbij de nadruk ligt op hutten bouwen, slootje springen en spannende spelletjes doen, maar ook natuurlijke speelplekken, waarbij de nadruk meer ligt op de beleving van natuur en natuurlijke materialen.

Voor kinderen tot en met een jaar of acht, die vooral onder toezicht spelen, zou ergens in de gemeente Haarlemmermeer een speciale natuurspeeltuin moeten zijn, groot en centraal gelegen. Dat zou bijvoorbeeld in het Park van de 21e Eeuw kunnen.

Voor jongens van 8 t/m 11 jaar, die juist zelfstandigheid zoeken, moeten grotere niet aangelegde natuurspeelterrinen in de buurt zijn. Per kern dient eigenlijk minimaal één zo'n plek te zijn. In Hoofddorp moeten er drie van zulke plekken zijn en in Nieuw-Vennep twee. Ze moeten de plekken zelfstandig kunnen bereiken. Een inrichting van zo'n terrein is niet nodig. Het hoogstnoodzakelijke is een bord met "natuurspeelterrein". Mogelijke locaties zijn het Haarlemmermeerse Bos, Boseilanden, Park van de 21e Eeuw, Venneperveld, oude zwembadterrein, wandelbos Badhoevedorp, wandelbos Hoofddorp, etc.

Voor meisjes van 8 t/m 11 jaar, die juist saamhorigheid zoeken, moeten er vooral interessante plekken vlak in de buurt zijn, met zitgelegenheid. Idealiter zijn dit redelijk besloten plekken, maar wel in het zicht (bijvoorbeeld aan de openbare weg).

d. Nota golfbeleid in Haarlemmermeer (2007)

De gemeente wil graag aanvragen voor nieuwe golfterrinen faciliteren.

Er is weliswaar aan de aanbodkant in de regio een toename van het aantal golfaccommodaties te verwachten, maar desondanks blijft er voldoende ruimte over voor nieuwe plannen op voorwaarde dat het kleinere toegankelijke (low profile) banen betreft.

e. Kampeerbeleid gemeente Haarlemmermeer (2008)

Het aantal campings mag groeien. Er zijn wel ruimtelijke beperkingen. Campings direct aangrenzend aan kwetsbare (natuur)gebieden zijn niet toegestaan.

f. Nota Het Vierde Gewas, Nieuwe Economische Draggers (2005)

Bij het al dan niet toestaan van nieuwe economische dragers in de gemeente Haarlemmermeer in de (voormalig) agrarische bebouwing staan behoud en versterking van ruimtelijke en economische kwaliteit voorop. Wat waar in Haarlemmermeer gewenst is, vraagt om een doordachte structuur voor nieuwe economische dragers. Uitgangspunten hierbij zijn de aanwezige waarden (met betrekking tot archeologie, water, natuur en cultureel erfgoed) in Haarlemmermeer te beschermen en het gebiedsperspectief dat de gezamenlijke overheden voor ogen hebben met Haarlemmermeer.

De nota verdeelt de Haarlemmermeer in verschillende themazones. Waaronder de themazones recreatie en de themazone natuur en cultuurhistorie. In deze themazones is transformatie van agrarische functies naar natuur en recreatie functies mogelijk.

g. Nota Actualisatie evenementenbeleid (2011)

De nota evenementenbeleid raakt aan het beleid voor groen- en recreatiegebieden doordat een aantal van deze gebieden dienen als locatie voor evenementen.

- De gemeente zet in op de acquisitie van **nieuwe aansprekende evenementen**.
- In de komende periode richt de gemeente zich op het **vergroten van het aanbod van die fysieke ruimte** en het in de herziening van bestemmingsplannen planologisch mogelijk maken van het gebruik van ruimte voor evenementen. Ook met de andere 'openbaar' gebiedsbeheerders in Haarlemmermeer (zoals Recreatieschap en Staatsbosbeheer) wil men de samenwerking voortzetten en afspraken maken om die kansen te benutten.

h. In de branding van de stad. Ontwikkelingsvisie recreatieschap Spaarnwoude Haarlemmermeer (2007)

De uitdaging voor Spaarnwoude-Haarlemmermeer is om als grootschalig groen recreatiegebied een onmisbaar onderdeel te worden en te blijven in het stedelijke complex van de Noordvleugel van de Randstad. Het gebied biedt mogelijkheden voor het vergroten van het recreatieve gebruik, om nieuwe doelgroepen te bereiken en om aan betekenis voor de stad te winnen. De groengebieden Haarlemmermeer zijn nog jong en staan aan het begin van hun ontwikkeling. Belangrijk is dat deze gebieden een eigen identiteit gaan ontwikkelen, met een herkenbaar aanbod aan voorzieningen.

Hoofdpijnen voor de visie Spaarnwoude-Haarlemmermeer

1. 'Stadsranden' beter richten op aangrenzende wijken in het stedelijke gebied
Voor de randen van het recreatieschap dicht bij de bewoonde gebieden blijft het uitgangspunt openbare, laagdrempelige toegankelijkheid, ook voor minder mobiele groepen. Waar mogelijk krijgt de stadsrand een kwaliteitsimpuls en worden recreatieve knooppunten ontwikkeld.
2. Open gebied behouden
Landschap, natuur en cultuurhistorie zijn beeldbepalende elementen van het schap. Behoud en versterking van deze elementen is belangrijk voor de recreatieve waarde van het schap. Hiervoor is investering door het schap in onder andere het open landschap noodzakelijk.
3. Ruimte bieden voor Grootschalige trekkers ("dynamiek in de voormalige meerbodems").
De regionale trekkers moeten onmisbaar worden voor het stedelijke gebied en de mainport. Hierbij wordt gedacht aan regionale leisure voorzieningen, evenementen, indoor voorzieningen en verblijfsrecreatie. Dit om nieuwe doelgroepen te bereiken, de financiële situatie van het recreatieschap te verbeteren en het seizoen te verlengen. Het schap heeft in Spaarnwoude al een flink aantal regionale trekkers in de vorm van sportief-recreatieve leisurevoorzieningen (bijv. golfbaan, snowplanet, klimwand), en evenementen (o.m. Dance-Valley, Awakenings). Het recreatieschap streeft naar verdere uitbouw van de regionale trekkers met nieuwe voorzieningen en evenementen op een beperkt aantal plekken die zich daarvoor lenen. In Haarlemmermeer, zo geeft het schap aan, biedt het gebied de Groene Weelde/voormalig Floriadeterrein mogelijkheden voor inpassing van intensieve voorzieningen.

i. Programmabegrotingen

In de programmabegrotingen zijn binnen het programma (cultuur), sport en recreatie een aantal subdoelstellingen benoemd. Eén van deze subdoelstellingen heeft betrekking op de grootschalige groen- en recreatiegebieden.

Doelstellingen 2008

Toegankelijk, goed bereikbaar en gedifferentieerd aanbod van openluchtrecreatiegebieden en – voorzieningen:

Doelstellingen 2009 t/m 2012

Inwoners kunnen voldoende recreëren in Haarlemmermeer en er zijn voldoende gevarieerde recreatiegebieden en -voorzieningen die goed bereikbaar zijn (inclusief evenementen).

Vanaf 2009 is in de programmabegrotingen een 'effectenindicator' gekoppeld aan de verschillende subdoelstellingen. De effectenindicatoren voor bovenstaande doelstelling zijn de volgende:

- Percentage inwoners dat in Haarlemmermeer recreëert.
- Waardering van inwoners over het recreatie- en evenementenaanbod.

Er zijn nog geen streefwaarden benoemd en er hebben nog geen metingen plaatsgevonden.

j. ontwerp structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2011) en contouren structuurvisie Haarlemmermeer 2030 (2009)

Haarlemmermeer vertoont een grote ruimtelijke variatie met een bijbehorende grote diversiteit aan woon- en werkmilieus, groengebieden en voorzieningen. Juist die diversiteit is een grote kwaliteit; de ambitie is deze diversiteit te behouden en verder te versterken.

Doelstellingen van groen zijn: "ruimte voor rust en recreatie, maar ook de versterking van de verscheidenheid en identiteit van het landschap en de bevordering van de biodiversiteit. De gemeente Haarlemmermeer wil een duurzaam landschap waar mensen graag in wonen. Daarom hechten we belang aan een rijke ecologische ontwikkeling, een robuust en samenhangend ecologisch groennetwerk met veel belevingswaarde waarin bovendien water en groen - in allerlei vormen – met elkaar verbonden worden en waarmee mens en natuur bij elkaar zijn. Fysiek vraagt de ambitie om goede infrastructurele verbindingen, een groen raamwerk dat natuur- en recreatiegebieden met elkaar en met de woonwijken verbindt.

De gemeente Haarlemmermeer streeft naar goede infrastructurele verbindingen die inwoners in staat stellen om plezierig te wonen, werken en recreëren. Mogelijkheden tot snelle verplaatsing (auto, openbaar vervoer) blijven randvoorwaarden, '*trage verplaatsing*' (*fietsen, wandelen*) in een groene omgeving dichtbij huis is noodzakelijk voor de nodige onthaasting.

Wij zien bij de aanleg van (in elk geval) de seizoensberging het mengen van recreatief gebruik en de functie wonen als uitgangspunt zodat deze berging een meerwaarde heeft voor de inwoners.

Door slimme functiecombinaties van wonen, werken, natuur, water en recreatie streven wij een zo zuinig mogelijk ruimtegebruik na.

De recreatieve gebruikswaarde van het landbouwkerngebied voor de bewoners van Haarlemmermeer en omgeving moet groter worden door routes en (informele) paden, los van de reeds bestaande polderlinten. Het doel daarbij is 'maak het (be)leefbaar'. “

In de ontwerp structuurvisie Haarlemmermeer 2030 is een programmatische uitwerking gegeven naar type landschap. De grootschalige groen en recreatiegebieden maken deel uit van het "Recreatielandschap".

Aanvullende op de bestaande groene uitloopgebieden wordt in de komende decennia, zowel publiek als privaat, gewerkt aan de verdere ontwikkeling van het grootschalig recreatief groen in Haarlemmermeer. Park21, westelijk deel Haarlemmermeer, Buurderij en het Geniepark zijn de belangrijkste voorbeelden hiervan. Door gevarieerde landschappen te maken, landschappen te vergroten en extra verbindingen te maken, wordt de biodiversiteit en daarmee de belevingswaarde sterk verhoogd. Een goed stelsel van groene verbindingen levert een belangrijke bijdrage aan het versterken van de biodiversiteit en aan het vergroten van de bereikbaarheid van – en dus het gebruik van – de recreatieve gebieden.

In de andere landschapstype (stedelijk landschap, agrarisch landschap, luchthaven landschap) ligt vanuit recreatie de focus eveneens op verbinden en daarnaast op medegebruik.

De structuurvisie wordt nader uitgewerkt in deelstructuurvisies, daarvan is momenteel allen de deelstructuurvisie Hoofddorp gereed. Voor Hoofddorp wordt ingezet op het aanbrengen van robuuste groenstructuren in Hoofddorp door het versterken en combineren van groen, water en ecologie met routes. Met meer samenhang en verbindingen tussen het groen binnen en buiten Hoofddorp wordt het gebruik gestimuleerd.

k. Masterplan Park 21

Opgave park van de 21e eeuw (2008)

Onze ambitie met de realisatie van het Park van de 21de Eeuw is een grootschalig parklandschap te ontwikkelen met voldoende ruimte voor recreatieve en (commerciële) leisurevoorzieningen dat het recreatieve hart van Haarlemmermeer gaat vormen, vervlochten met het groene raamwerk en de recreatieve en ecologische verbindingen

De gemeenteraad heeft in februari 2008 op basis van het Plan van Aanpak de volgende uitgangspunten vastgesteld als kader voor de verdere ontwikkeling van het park:

- Het Park van de 21e Eeuw is een grootschalig stadspark met voldoende ruimte voor (commerciële) recreatieve en leisure voorzieningen;
- het park is in de eerste plaats van betekenis voor de verbetering van het woon- en leefklimaat in Haarlemmermeer, het accent ligt op de lokale en regionale functie;
- het is het recreatieve hart van Haarlemmermeer, vervlochten met het groene raamwerk en de recreatieve en ecologische verbindingen;
- het park onderscheidt zich, het gaat om een transformatie van het gebied;
- het dominante beeld is een stedelijk park: een bosachtige setting als drager van verschillende invullingen en functies;
- het park is niet een verzameling plekken of losse deelprojecten, de samenhang van het geheel wordt benadrukt;
- richtinggevend thema is 'avontuurlijke en sportieve recreatie';
- een sterk beeld of spraakmakende functie geeft het park identiteit;
- het park is, zeker voor voetgangers en fietsers, goed ontsloten.

Masterplan park 21 (2011)

Park21 biedt Haarlemmermeer volop kansen. De ambities voor Park21 op een rij:

- Park21 is een spil in het landschap. In de structuur van Haarlemmermeer ontstaat met Park21 een nieuw groen hart.

- Op regionaal en (inter)nationaal niveau heeft Park21 de kracht om het vestigingsmilieu voor (internationale) bedrijven in Haarlemmermeer en de Randstad te versterken en een bijdrage te leveren aan de (inter)nationale profilering van Haarlemmermeer.
- Recreatie wordt steeds meer een basisbehoefte. In Haarlemmermeer leven en werken mensen met een grote verscheidenheid aan leefstijlen en recreatiewensen. Recreanten willen iets (unieks) beleven, maar ook rust, ruimte, kleinschaligheid en authenticiteit. Park21 kan in al die behoeften voorzien.
- Park21 is een logisch antwoord op de enorme ruimtelijke en economische dynamiek in Haarlemmermeer, een investering in de kwaliteit van de leefomgeving van de metropoolregio Amsterdam. Park21 creëert een nieuw landschap in de metropool. Naast de rust van het Groene Hart, de ruigte van de duinen en de weidsheid van Waterland: de beleving van de polder.
- Park21 vertelt het verhaal van de polder en verstevigt daarmee de identiteit van Haarlemmermeer. Het geeft een nieuwe kwaliteit aan het huidige open polderland, dat nog weinig gebruiksmogelijkheden biedt en nauwelijks ontsloten is. Park21 verbindt stad en platteland. De landbouw transformeert ten gunste van het recreatieve gebruik.
- Park21 heeft een belangrijke verbindende functie. Het is de schakel tussen de landgoederen en bossen in de binnenduinrand in het westen en de Westeinderplassen in het oosten
- Park21 levert een stevige bijdrage aan de duurzame kwaliteit van Haarlemmermeer. Het vergroot de aantrekkelijkheid van het gebied, versterkt de ecologische diversiteit en is een belangrijke schakel in de ecologische verbindingen in de regio.
- Park21 kan een belangrijke rol spelen in het ruimtelijk faciliteren van de Olympische Spelen Amsterdam 2028.

Motie Verbindingen Park21 (2012)

De raad heeft bij amendement aan het Masterplan Park21 toegevoegd dat de randvoorwaarde is dat bij de uitwerking van de verbindingen oost/west en specifiek zuid/noord de parkgrenzen open zijn. Het doel is dat de mensen gemakkelijk te voet en fiets het park kunnen betreden. Dat vereist dat er voldoende aansluitingen tussen het park en omliggende woon/werk omgeving zijn die kwalitatief aantrekkelijk en open worden vormgegeven.

BIJLAGE 4 Overzicht van acties in de jaarstukken 2008-2012

Jaarstukken 2008.

Voorgenomen acties

Sport en recreatie

1. Uitvoeren van de nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer.
2. Uitvoeren van het beheer en onderhoud in het Haarlemmermeerse Bos.
3. Realiseren van een recreatieve verbinding van het Haarlemmermeerse Bos met de Plesmanhoek (2008-2009).
4. Opleveren en openstellen van de Recreatieplas Toolenburg.
5. Uitvoeren van het reguliere beheer en onderhoud van de Recreatieplas Toolenburg.
6. Tot stand brengen van horecavoorzieningen bij de Recreatieplas Toolenburg (2007-2008).
7. Realiseren van de recreatieve verbindingen tussen de Recreatieplas Toolenburg en de zuidrand Hoofddorp/Park 21.
8. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude en Haarlemmermeer Groen.
9. Coördineren van en afstemmen over de realisatie van deelgebieden Haarlemmermeer Groen.
10. Bevorderen van het bezoek en gebruik van openluchtrecreatiegebieden en –voorzieningen door voorlichting en promotie.
11. Uitvoeren van het Masterplan Eindbestemming Floriade.
12. Uitvoeren van de nota verblijfsrecreatie.
13. Uitvoeren van het Plan van Aanpak voor de Stelling van Amsterdam in Haarlemmermeer (inclusief functies rond forten).
14. Opstellen van een plan voor extra sport- en recreatievoorzieningen in het openbaar groen (2008-2009).
15. Opstellen van de beleidsnota leisurevoorzieningen.
16. Opstellen van de beleidskaders voor toerisme (2008).

Groenvoorzieningen

- Uitvoeren van het onderhoudsprogramma groen.
- Inventariseren van het areaal bomen en groen in de recreatiegebieden (2007-2008).

Gerealiseerd:

Sport en recreatie

- Er is een recreatief-toeristisch Fietsknooppuntenplan in gebruik gesteld
- Er is op de voormalige Floriade parkeergebieden-noord ter afronding van de inrichting een groot aantal bomen geplant.
- De ingang van het Haarlemmermeerse Bos aan de westzijde is ingrijpend verbeterd. Daarnaast is aan het dak, de buitenvloer en installaties van het nabijgelegen Haarlemmermeer Paviljoen groot onderhoud uitgevoerd waarmee het bijzondere gebouw weer op peil gebracht is voor het reguliere onderhoud de komende jaren.
- Aan de noordzijde van de Recreatieplas Toolenburg zijn heuvels, paden en oevers aangelegd.
- Het tot stand brengen van horecavoorzieningen is gerealiseerd. In 2009 zal inrichting van dit hoogwaardige deelgebied voltooid worden met het aanbrengen van beplanting, speelvoorzieningen en parkmeubilair.
- Een onderdeel van de nota 'sport in beweeglijk perspectief' is het plan voor extra sport in recreatiegebieden en openbaar groen.

Groenvoorzieningen

Om adequaat te kunnen beheren en onderhouden zijn areaal gegevens van de recreatiegebieden benodigd. De inventarisatie van het groenareaal rond de Toolenburger Plas is gereed en de resultaten zijn opgenomen in de beheerprogramma's. De inventarisatie van bomen in het Haarlemmermeerse bos is gereed. Het overige groen zal komend voorjaar worden geïnterviewd.

Jaarstukken 2009

Voorgenomen acties

Cultuur, sport en recreatie

- Uitvoeringsplannen opstellen op basis van de nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer (2007).
- Uitvoeren van het regulier beheer, onderhoud en toezicht in het Haarlemmermeerse Bos en de Recreatieplas Toolenburg.
- Realiseren van een recreatieve verbinding van het Haarlemmermeerse Bos met de Plesmanhoek.
- Voltooien aanleg en openstellen van de Recreatieplas Toolenburg (inclusief het ontwikkelen van horecavoorzieningen).
- Opstellen meerjaren beheerplan Haarlemmermeerse Bos en de Recreatieplas Toolenburg.
- Realiseren van de recreatieve verbindingen tussen de Recreatieplas Toolenburg en de zuidrand Hoofddorp/Park 21.
- Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
- Bevorderen van het bezoek en gebruik van openluchtrecreatiegebieden en -voorzieningen door voorlichting en promotie.
- Uitvoeren en evalueren van de nota Meer(se) Evenementen (2005).
- Coördineren en faciliteren van (grote) evenementen.
- Promoten van evenementen door het opstellen van een publiekskalender evenementen en het gebruik maken van de website, lokale kranten, de Informeer, etc.
- Uitvoeren van het "speelruimteplan" (meerjaren bestedingsplan voor goede speel-, sport- en ontmoetingsplekken in de openbare buitenruimte).

Gerealiseerd

Cultuur, sport en recreatie

Nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer

Deze nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer is als groen-recreatieve programmatieke input gebruikt bij de ruimtelijke ontwikkelingen. Het beleid is terug te vinden in de opstelling van Structuurvisie-Contourennota, toetsing en keuze landschappelijk concept en opstelling Startdocument voor het Park21, Programma van eisen en groen-blauwe gebiedsconcept Westflank Haarlemmermeer en opstelling van de Groen-Blauwe visie voor ACT (Amsterdam Connecting Trade). Daarnaast zijn de geplande uitvoeringsplannen opgesteld voor meerdere deelgebieden van het project Haarlemmermeer Groen (Buitenschot, Plesmanhoek, Park Vijfhuizen, Zwanenburg west, de Liede, fietsbruggen bij Zwanenburg), zijn deelgebieden in uitvoering genomen (Plesmanhoek, Park Zwanenburg) en zijn 2 deelgebieden feestelijk opgesteld: Vennepershout en Zwaansbroek.

Recreatiegebieden

Naast het reguliere beheer en toezicht in het Haarlemmermeerse Bos en de Recreatieplas Toolenburg is in 2009 extra inzet gepleegd met betrekking tot de monitoring en verbetering zwemwaterkwaliteit en inzet bij enkele grote evenementen in de recreatiegebieden. Het ontwerp en besteksplan van een recreatieve verbinding van het Haarlemmermeerse Bos met de Plesmanhoek zijn in 2009 afgerond. Aan de zuidoever en de noordzijde van de Toolenburger Plas is de beplanting aangebracht. Het hoogwaardig parkdeel aan de noordzijde is verder ingericht met diverse speel- en sportvoorzieningen. Medio 2009 is gestart met de bouw van de twee horecavoorzieningen in het gebied.

In 2009 is gewerkt aan algemene Beeldkwaliteitsplannen voor Haarlemmermeerse Bos en Recreatieplas Toolenburg. De recreatieve en landschappelijke verbinding tussen de Recreatieplas Toolenburg en de zuidrand Hoofddorp/Park 21 is opgenomen in het Referentiekader Zuidrand Hoofddorp.

Via de website, gemeentekrant en activiteiten (boomplantdag Toolenburger plas, publicaties over 30- jarig bestaan Haarlemmermeerse Bos en onthulling hardlooprondte in Bos) is de aandacht gevestigd op de aantrekkelijke voorzieningen en recreatieve mogelijkheden in deze gebieden.

Evenementen

Ter uitvoering van de Beleidsnota Evenementen (2005) is in 2009 onder meer een nota opgesteld over de ruimtelijke aspecten die samenhangen met het aanwijzen van locaties (pleinen, recreatiegebieden, parkeerterreinen e.d.) voor evenementen en enkele specifieke evenemententerreinen, in de verschillende wijken en kernen. Dit met het oog op opname in de op te stellen deelstructuurvisies voor de grote kernen en in de te actualiseren bestemmingsplannen. Jaarlijks geven verscheidene (laagdrempelige) evenementen kleur aan Haarlemmermeer. Door de economische crisis hebben de organisatoren het moeilijk genoeg middelen te verwerven om de evenementen door te laten gaan. Daarom is in 2009 besloten een gemeentelijke garantstelling af te geven voor de voorzienbare financiële tekorten, die noodzakelijk zijn om een passende programmering op basis van een gezonde exploitatie te bewerkstelligen. Hiermee was het doorgang vinden van deze evenementen verzekerd ondanks de teruglopende sponsorinkomsten voor de organisatoren.

Speelruimte

In juli heeft de raad ingestemd met het raadsvoorstel 'Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte'. Dit omvatte enerzijds een beleidsnota waarin de gemeente haar visie daarop en de daaruit voortvloeiende beleiduitgangspunten heeft vastgelegd. Anderzijds bevatte het een voorstel om een eenmalige investering te doen om een inhaalslag te maken als het gaat om een kwalitatief, op de bevolkingsopbouw en de leeftijd van de jeugd afgestemd speel-, sport- en ontmoetingsvoorzieningenniveau. Na dit besluit is een uitvoeringsprogramma geschreven, een projectleider gezocht en de uitvoering zal drie jaar in beslag nemen.

Jaarstukken 2010

Voorgenomen acties

1. Uitvoeringsplannen opstellen op basis van de nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer (2007).
2. Uitvoeren van het reguliere beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Recreatieplas Toolenburg.
3. Opstellen discussienota toerisme c.a.
4. Ontwikkelen en uitvoeren inrichtingsdeelprojecten Haarlemmermeer Groen.
5. Ontwikkelen PvE en Masterplan inrichting Park21.
6. Voltooien aanleg en openstellen van de Recreatieplas Toolenburg (inclusief het ontwikkelen van horecavoorzieningen).
7. Opstellen meerjarenbeheerplan voor de Recreatieplas Toolenburg.
8. Realiseren van de recreatieve verbindingen tussen de Recreatieplas Toolenburg en de zuidrand Hoofddorp/Park21.
9. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
10. Bevorderen van het bezoek en gebruik van openlucht-recreatiegebieden en -voorzieningen door voorlichting en promotie.
11. Beleidsmatige uitvoering van de nota Meer(se) Evenementen (2005), coördineren, faciliteren en promoten van (grote) evenementen mede in relatie tot uitvoeringsprogramma Citymarketing.
12. Het uitvoeren van de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte en de Variantennotitie; Varianten op de analyse uit het speelruimteonderzoek.

Gerealiseerd

Groen en recreatie

In 2010 is inbreng geleverd voor de inpassing van het in de nota Groen en recreatie beoogde recreatief-groene raamwerk van recreatieve en ecologisch-landschappelijke verbindingen, in de plannen voor de Westflank, Park21 en de Liede West. In 2010 zijn ontwerpplannen opgesteld en uitvoeringsbestekken getoetst van de deelgebieden Buitenschot, Plesmanhoek, Park Zwanenburg, Zwanenburg Midden en Zwanenburg West en de Liede Oost en West. Park Zwanenburg is in het najaar van 2010 opgeleverd en feestelijk opengesteld. Voor Buitenschot en Plesmanhoek is de aanleg in april 2010 van start gegaan.

In het Regeerakkoord van het kabinet Rutte van oktober 2010 is vastgelegd dat het rijk per direct de ILG/ 'Recreatie om de Stad'-bijdragen stopzet. Dit heeft geleid tot een subsidiestop van de provincie Noord-Holland voor de geplande groen-recreatieve projecten in onder meer noordwest-Haarlemmermeer. In 2011 zullen provincie en gemeente zich bezinnen op de ambities voor diverse groenprojecten en zal met het rijk worden onderhandeld over mogelijkheden voor aangepaste bestuurlijke financieringsafspraken.

Park21

In 2009 heeft de gemeenteraad een keuze gemaakt voor een visie op het recreatiegebied Park21. Deze visie is uitgewerkt tot een concept-Masterplan Park21 (zie ook programma 9). We hebben in 2010 een analyse laten maken van de effecten voor de landbouw van de inrichting Park21 in Haarlemmermeer; een verkenning van de leisuremogelijkheden, ontwikkeling van het programma, uitwerking van de recreatieplas, een businesscase opgesteld met het actuele beeld van de financiële aspecten van het Masterplan Park21, het concept Masterplan laten beoordelen door een commissie van experts, bestaande uit externe deskundigen op de verschillende terreinen (stedenbouw, landschap, recreatie & leisure, ontwikkelingsstrategie) en een 'draaiboek initiatieven' opgesteld, dat bedoeld is om het proces van behandeling van initiatieven in goede banen te leiden en initiatiefnemers duidelijkheid te geven.

Recreatieplas Toolenburg

Tijdens de Dag van het Park is op 31 mei 2010 de Recreatieplas Toolenburg feestelijk geopend. De twee horecavoorzieningen hebben beide in het tweede kwartaal van 2010 hun deuren voor het publiek geopend. Het opstellen van een meerjaren beheerplan voor de Recreatieplas Toolenburg, schuift door naar 2011. Dit wordt tegelijk opgepakt met een nieuw meerjaren beheerplan voor het Haarlemmermeerse Bos, waarvoor eerst een doorontwikkelingsvisie wordt opgesteld.

Bevorderen bezoek en gebruik

Door promotie en voorlichting is het bezoek aan en het gebruik van openluchtrecreatiegebieden en -voorzieningen bevorderd. Bijvoorbeeld door de inzet van ToerNatuur: een mijlpalenkalender van alle lopende groenprojecten. De toer vormt zowel een lijn door de tijd en door de gemeente. Met de Toer Natuur-wagen zijn we door Haarlemmermeer getrokken en hebben we start- en openingsmomenten van nieuwe groen- en recreatiegebieden met de bewoners gevierd.

Evenementen

In 2010 hebben we grote en kleine evenementen gecoördineerd en gefaciliteerd, zoals Mysteryland, Meerlive, Meer Jazz, Duycker Buyten festival, etc. De Nota Meer(se) Evenementen is eind 2010 geactualiseerd.

Jaarstukken 2011

Voorgenomen acties

Cultuur, sport en recreatie

1. Uitvoeringsplannen opstellen op basis van de nota Groen en Recreatie in Haarlemmermeer (2007).

2. Uitvoeren van het regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas.
3. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen.
4. Ontwikkelen en uitvoeren inrichtingsdeelprojecten Haarlemmermeer Groen.
5. Uitvoeren Masterplan inrichting Park21 + MER en bestemmingsplan.
6. Ontwikkelen strategische visie O.S. 2028
7. Opstellen meerjaren visie en beheerplan voor de Toolenburger Plas en het Haarlemmermeerse Bos.
8. Realiseren van de recreatieve verbindingen tussen de Toolenburger Plas en de zuidrand Hoofddorp/Park21.
9. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.
10. Bevorderen van het bezoek en gebruik van openlucht-recreatiegebieden en -voorzieningen door voorlichting en promotie.
11. Beleidsmatige actualisering van de nota Meer(se) Evenementen (2005), coördineren, faciliteren en promoten van (grote) evenementen mede in relatie tot uitvoeringsprogramma Citymarketing.
12. Het uitvoeren van de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte
13. Bijdrage aan planontwikkeling Westflank
14. Bijdrage aan planontwikkeling Structuurvisie Hoofddorp
15. Bijdrage aan planontwikkeling fietsbeleidsplan
16. Beleidsmatige bijdrage aan projecten: Badhoevedorp Centrum, Zuidrand, Toolenburg Zuid en Sportpark Toolenburg.
17. Verkenning Floriade 2022.

Gerealiseerd

Beheer en onderhoud van recreatiegebieden en speelvoorzieningen

In 2011 is voor de gemeentelijke recreatiegebieden en speelvoorzieningen regulier beheer, onderhoud en toezicht uitgevoerd.

Groen en recreatie in ruimtelijke ontwikkelingen

In 2011 is inbreng geleverd voor de inpassing van het in de nota Groen en Recreatie (2007) beoogde raamwerk van recreatieve en ecologisch-landschappelijke verbindingen in diverse plannen en ruimtelijke ontwikkelingen in Haarlemmermeer. Het beleid is terug te vinden in plannen voor de Westflank, Park 21, Ontwikkelingsvisie Bufferzone Spaarnwoude-Haarlemmermeer, Structuurvisie Haarlemmermeer, Badhoevedorp Centrum, Badhoevedorp Spaandertocht, Geniepark, Deltaplan Bereikbaarheid en diverse bedrijfsterreinen, waaronder A4zone West. Tevens is beleidsmatige inbreng geleverd op het gebied van groen, recreatie en sport en spelen in de buitenruimte in diverse woningbouwprojecten, zodat het beleid wordt opgenomen in de plannen en programma's van eisen. In 2011 is verder gewerkt aan het vervolg van de projecten uit het Raamplan Haarlemmermeer Groen: Zwaanshoek Noord, Boseilanden 2e fase, Park Zwanenburg en Fietsbrug Zwanenburg met als resultaat dat deze ondanks bezuinigingen in 2012 doorgang kunnen vinden. Vanwege de rijksbezuinigingen en de moeizame grondverwerving zijn de Haarlemmermeer Noord-West projecten beëindigd (2010.0010136). Verder is meegewerkt aan(input leveren, voortgang bewaken, communicatie, etc.) de realisatie van de projecten van Stichting Mainport en Groen, de Plesmanhoek (geopend in juni 2011), Park Vijfhuizen en Buitenschot (aanpassing nodig vanwege de aanleg van ribbels tegen het grondgeluid van de Polderbaan).

Tot slot is in samenwerking met Staatsbosbeheer en Recreatieschap Noord-Holland de kwaliteit van de recreatiegebieden van deze beheerders in de gemeente bevorderd door verbetering van de inrichting en aanleg van voorzieningen (o.m. Spotters Hill, beplantingen, horeca, bijentuin).

Haarlemmermeerse Bos en Toolenburger plas

Het actualiseren van een meerjarenvisie en -beheerplan voor het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas is vanwege andere prioriteiten verschoven naar 2012. De recreatieve verbinding Toolenburger plas met Park21 is ingebracht in Masterplan Park21 en meegenomen in de planvorming voor het 1e deelgebied Park21. Nadere concretisering vindt in 2012 plaats.

Verkenning Floriade 2022

In het Masterplan Park21 is ruimtelijk en programmatisch de mogelijkheid voor ontwikkeling van een Floriade te zijner tijd opgenomen. Echter in het voorjaar van 2011 heeft de provincie Noord-Holland kenbaar gemaakt te kiezen voor kandidatuur van regio Noord-Holland-noord als mogelijke provinciale locatie voor de wereldduinbouwtentoonstelling.

Bevorderen gebruik openluchtrecreatie/promotie/voorlichting

Via de gebruikelijke media (Informeel en website) is informatie verstrekt over de groen- en recreatiegebieden in Haarlemmermeer. In 2011 is afgezien van deelname aan de Dag van het Park, vanwege de landelijke bezuinigingen op natuurbeleid en het stoppen van de ILG-projecten Haarlemmermeer Noord-West. Medewerking is verleend aan de opening van het Mainport en Groen project de Plesmanhoek. Daarnaast is medewerking verleend aan de start van het bossenfonds in het Vennepenhout.

Programmabegroting 2012-2015

Taken die zijn beschreven in het kader van grootschalig groen

1. Uitvoering geven aan het geactualiseerde groen- en recreatiebeleid (in 2011 in voorbereiding).
2. Uitvoering geven aan de nota Actualisatie Evenementenbeleid (2011), mede in relatie tot Citymarketing.
3. Uitvoering geven aan de nota Spelen, sporten en ontmoeten in de buitenruimte (2009).
4. Recreatieve beleidsmatige bijdrage aan diverse projecten: Park 21, Badhoevedorp, Zuidrand, Toolenburg Zuid, Sportpark Toolenburg, Deltaplan Bereikbaarheid, structuurvisies, etc.
5. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en toezicht in de recreatiegebieden het Haarlemmermeerse Bos en de Toolenburger Plas.
6. Uitvoeren van regulier beheer, onderhoud en vervanging van de openbare speelvoorzieningen.
7. Deelnemen aan de gemeenschappelijke regeling Recreatieschap Spaarnwoude.

Segment voorzieningen tweede bestuurlijke voortgangsrapportage (2008)

We geven in de nota groen en recreatie (augustus 2007) aan, dat we de prioriteit de komende vier jaar bij de volgende zaken leggen:

Het landschappelijk raamwerk uitwerken en vaststellen in leidraad Bepalen kwaliteitsniveau en onderscheidend karakter per gebied. Meer regie op kwaliteit; borging samenhangende groen blauwe structuur; Versnelde uitvoering Haarlemmermeér Groen door actualisering programmering Haarlemmermeér Groen; Invulling Groenopgaven uit Gebiedsuitwerking Haarlemmermeer-Bollenstreek.

Een punt van zorg is de budgettaire ruimte die er voor investeringen en beheer in de groengebieden beschikbaar is. De concrete financiële vertaling van de consequenties uit de eerste BVR voorzieningen moet nog plaatsvinden in de programmabegroting.

Een ander zorgpunt is de voortgang van het raamplan Haarlemmermeér Groen. Tijdige aankoop van grond om de gewenste ontwikkeling van groengebieden te kunnen realiseren, is een lastig punt. Wij maken samen met de provincie, de groentaakstelling niet waar in het gewenste tempo. De analyse van oorzaken en een daarbij passende handelingsstrategie zullen we het komende halfjaar ontwikkelen. Naast de planontwikkeling via studio Haarlemmermeer, is de handelingsstrategie een grote prioriteit op het

beleidsterrein groenvoorzieningen.

Segment voorzieningen derde bestuurlijke voortgangsrapportage (2009)

Door de afronding van de Herijking Recreatie om de Stad van de provincie is nu bekend welke gebieden en oppervlaktes gerealiseerd kunnen worden. Het betreft, naast al lopende projecten, de gebieden Haarlemmermeer Noord West, Park 21 en de Westflank. Deze gebieden zijn opgenomen in de Meerjarenplanning van het ILG. Dit betekent dat er vanuit de provincie middelen beschikbaar worden gesteld om deze projecten voor te bereiden, uit te voeren en de aankoop van de benodigde gronden kan plaatsvinden.